

**OSALLISTUVA BUDJETOINTI NUORTEN POLIITTISEN
OSALLISTUMISEN HERÄTTELIJÄNÄ**
Nuorten kokemuksia OmaStadista

Anniina Riikonen
Helsingin yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta
Yleinen valtio-oppi, hallinnon ja
organisaatioiden tutkimus
Pro gradu -tutkielma
Maaliskuu 2021

TIIVISTELMÄ

Tiedekunta: Valtiotieteellinen

Koulutusohjelma: Yleinen valtio-oppi

Opintosuunta: Hallinnon ja organisaatioiden tutkimus

Tekijä: Anniina Riikonen

Työn nimi: Osallistuva budjetointi nuorten poliittisen osallistumisen herättelijänä: Nuorten kokemuksia OmaStadista

Työn laji: Pro gradu

Kuukausi ja vuosi: Maaliskuu 2021

Sivumäärä: 85 (+ liitteet 2 sivua)

Avainsanat: nuorten poliittinen osallistuminen, osallistuva budjetointi, sisäinen kansalaispätevyys, ulkoinen kansalaispätevyys, poliittinen kiinnostuneisuus, poliittinen sosialisatio

Säilytyspaikka: HELDA

Muita tietoja:

Tiivistelmä:

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan nuorten kokemuksia osallistumisesta Helsingin kaupungin osallistuvaan budjetointiin, eli OmaStadiin. OmaStadissa jo 12-vuotiaat voivat osallistua kaupungin varojen käytöstä päättämiseen. Tutkimusongelma kumpuaa nuorten poliittisessa osallistumisessa havaituista haasteista, kuten muuta väestöä vähemmän aktiivisesta vaaliosallistumisesta. OmaStadissa nuoret osallistuivat kaupungin väestöstä kaikkein aktiivisimmin äänestykseen. Tutkimus pyrkii selvittämään, onko OmaStadissa tekijöitä, jotka herättävät nuorissa intoa poliittiseen osallistumiseen ja jos on, niin mitä nämä tekijät ovat.

Poliittisen osallistumisen tutkimuksessa sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys sekä poliittinen kiinnostuneisuus ovat olennaisia poliittisen kiinnittyneisyyden osa-alueita, joiden on myös havaittu olevan yhteydessä poliittiseen osallistumiseen. Sisäinen kansalaispätevyys kertoo, miten henkilö kokee pystyvänsä ja osaavansa vaikuttaa poliittisessa järjestelmässä. Ulkoinen kansalaispätevyys taas kuvastaa, miten henkilö kokee poliittisen järjestelmän kuuntelevan kansalaisia. Poliittinen kiinnostuneisuus puolestaan kuvastaa henkilön valmiutta poliittiseen toimintaan ja kiinnostuneisuutta poliittisiin asioihin. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, onko osallisuus OmaStadissa herättänyt tuntemuksia, joiden perusteella prosessin voi olettaa tuottavan positiivisia vaikutuksia kyseenomaisiin asenteisiin. Jos havaitaan, että OmaStadi mahdollisesti edistää kansalaispätevyyttä tai poliittista kiinnostuneisuutta, OmaStadin voi nähdä tukevan myös nuorten poliittista osallistumista. OmaStadia tarkastellaan tutkimuksessa myös poliittisen sosialisatiion keinona.

Tutkimuksen pääasiallinen aineisto on 14 peruskoululaiselta kerätyt teemahaastattelut. Nuorten kokemusten perusteella on mahdollista, että OmaStadi tukee eri tavoin nuorten sisäistä ja ulkoista kansalaispätevyyttä sekä poliittista kiinnostuneisuutta. Toisaalta aineisto paljasti myös monia tekijöitä, joiden osalta nuorten osallistaminen prosessissa olisi voinut olla kattavampaa. OmaStadin toteutuksessa hyödynnettiin aineiston perusteella monia poliittista sosialisatiota tukevia tekijöitä. Varovaisena johtopäätöksenä tehdään, että prosessi voisi toimia paremmin poliittisen sosialisatiion keinona sekä tukea kansalaispätevyyttä ja kiinnostuneisuutta, jos prosessin yhteydessä olisi paremmat mahdollisuudet oppia ja ymmärtää prosessisia sekä kommunikoida prosessista vertaisten kanssa.

SISÄLLYS

OSALLISTUVA BUDJETOINTI NUORTEN POLIITTISEN OSALLISTUMISEN HERÄTTELIJÄNÄ	0
TIIVISTELMÄ	1
1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	2
1.2 OmaStadi osallistuvan budjetoinnin toteutuksena	4
1.3 Tutkimuskysymys	7
1.4 Tutkimuksen eteneminen	9
2 VIITEKEHYYS	10
2.1 Poliittinen osallistuminen ja siihen vaikuttavat tekijät.....	10
2.2 Kansalaispätevyys	15
2.3 Poliittinen kiinnostuneisuus	17
2.4 Poliittinen socialisaatio	18
2.5 OmaStadi poliittisen osallistumisen tutkimuskohteena.....	21
3 TUTKIMUSASETELMA JA AINEISTO	25
3.1 Tutkimusasetelma	25
3.2 Aineisto	29
3.3 Haastattelut	30
3.4 Eettinen pohdinta	33
4 ANALYYSI	35
4.1 Sisäinen kansalaispätevyys	37
4.2 Ulkoinen kansalaispätevyys	46
4.3 Poliittinen kiinnostuneisuus	50
4.4 Osallistuva budjetointi poliittisen socialisaation keinona	57
4.5 Analyysin yhteenveto.....	65
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	69
5.1 Tutkimuksen rajoitteet	72
5.2 Ehdotukset jatkotutkimukseen	75
6 LÄHTEET.....	76
LIITTEET	86
Liite 1: Haastattelurunko.....	86
Liite 2: Kysely opettajille.....	87

1 JOHDANTO

Nuorten poliittinen osallistuminen on ollut pitkään suosittu tutkimusaihe. Yksi tutkimuskirjallisuudessa erityisen paljon huomiota herättävä teema on iän ja osallistumisen suhde. Iän on havaittu vaikuttavan vahvasti siihen, kuinka todennäköisesti henkilö osallistuu (Martikainen, Martikainen, ja Wass 2005, 666; Martikainen ja Wass 2002, 26; Norris 2003, 100; Wass 2008, 41–42). Vaaleissa äänestysaktiivisuus ikäryhmää tarkasteltaessa nousee iän myötä ja selkeästi aktiivisimpia äänestäjiä esimerkiksi vuoden 2015 eduskuntavaaleissa olivat yli 50-vuotiaat (Wass ja Borg 2016, 184). Nuorten vaaliosallistumisen laskun on havaittu alkaneen jo 70-luvulla (Borg 1996, 6). Erityisen näkyvästi nuorten heikompi osallistuminen kuitenkin näyttäytyy kunnallisvaaleissa, joissa vuonna 2017 äänestysprosentti 18-24 -vuotiailla oli vain 35,0 (Suomen virallinen tilasto 2017).

Sen lisäksi, että nuorten poliittinen osallistuminen esimerkiksi vaaleissa on muuta väestöä vähemmän aktiivista, nuorten poliittinen osallistuminen saattaa erota myös muulla tavoin vanhemman väestön kiinnittyneisyydestä politiikkaan. Esimerkiksi puoluesamaistuminen on nuoremmilla ikäryhmillä harvinaisempaa kuin vanhemmilla ikäryhmillä (Borg 1996, 43–44; Kestilä-Kekkonen 2015, 54–55). Lisäksi erityisesti nuorten osallistumisessa internetillä ja sosiaalisella medially on suuri rooli (Borg ja Strandberg 2020, 117–18). Lisäksi nuorten tärkeinä pitämät teemat saattavat selkeämmin kohdentua tiettyihin alueisiin, kuten ympäristökysymyksiin (Paloheimo ja Borg 2020, 156–57).

Nuorten vaaliosallistumisen haasteet sekä uudet trendit nuorten osallistumisessa tekevät nuorten poliittisen osallistumisen tarkastelun ajankohtaiseksi. Tämä tutkimus tuo nuorten poliittisen osallistumisen tarkastelun osallistuvan budjetoinnin piiriin kuvailemalla, miten nuorten osallistaminen lähidemokratian prosesseihin koetaan nuorten parissa.

Tässä tutkimuksessa halutaan selvittää, tukeeko Helsingin kaupungin osallistuva budjetointi *OmaStadi* nuorten poliittista osallistumista. OmaStadissa jo 12-vuotiaat pääsevät osallisiksi kaupungin päätöksentekoon siitä, mihin kaupunki kohdentaa varallisuuttaan (Ahola 2020, 6). Aihetta analysoidaan nuorilta kerättävien haastattelujen avulla sekä tarkastelemalla, millä tavoin kouluissa osallistuttiin OmaStadiin. Tutkimus keskittyy poliittisiin asenteisiin, joihin osallistumiskokemus OmaStadissa on mahdollisesti vaikuttanut.

Koska OmaStadi tarjoaa alaikäisille mahdollisuuden osallistua, se tuo uudenlaisen käytännön esimerkin, jonka näkökulmasta osallistua tieteelliseen keskusteluun nuorten poliittisesta osallisuudesta, osallistumisesta sekä osallistuvasta budjetoinnista osallistamisen keinona. Lisäksi OmaStadin osalta on myös muutoin kiinnostavaa selvittää, onko prosessissa jotain sellaista, mikä motivoi nuoria osallistumaan. Samalla kun perinteisissä vaaleissa nuorten osallistuminen paikoin sakkaa, OmaStadissa nuorten osallistuminen poikkesi tavanomaisesta. OmaStadissa nuoret eivät osallistuneet muuta väestöä vähemmän, vaan olivat kaupungin aktiivisimpia osallistujia (Ahola 2020, 23–24).

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimus pyrkii pohtimaan keinoja, miten nuorten poliittista osallisuutta voitaisiin edistää. Jo pelkkä halukkuus osallistumiseen on merkityksellistä tulevan poliittisen osallistumisen kannalta, sillä tutkimuksissa on havaittu yhteneväisyys aikomusten ja äänestyskäyttäytymisen välillä (Granberg ja Holmberg 1990). Nuoruusikä on tärkeää poliittisen kehityksen kannalta, sillä nuoruuden osallistumiskokemusten tarkastelu voi kertoa myös aikuisiän kehityskaarista. Nuoruusiän poliittisen kiinnostuneisuuden esimerkiksi on havaittu olevan yhteydessä aikuisiän sosiaaliseen kehitykseen sekä kansalaistaitojen kehittymiseen (Chan, Ou, ja Reynolds 2014, 1840–41). Jos siis nuorten näkemykset paljastavat puolia siitä, millä tavoin osallistumiskokemus lisää intoa poliittiseen osallistumiseen myös jatkoa ajatellen, tutkimuskysymys tarjoaa kiinnostavia pohdintoja paitsi yhteiskunnallisesti myös tulevaisuuden kannalta. Nuorten osallistuminen on relevantti kysymys myös demokratian kannalta. Demokratian toimivuus edellyttää osallistumista (Collins ym. 2018, 476; Snell 2010, 259). Lisäksi ongelmat vaaliosallistumisesta ovat huomionarvoisia demokratian edustuksellisuuden kannalta (Borg 1996, 44; Wass 2008, 43).

Nuorten poliittisen osallistumisen haasteet ja uudet trendit luovat painetta valtioille toimia nuorten poliittisen osallisuuden edistämiseksi, ja siihen tulee myös kansainväliseltä tasolta työntöä. Esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 12 mukaan lapsella on oikeus tulla kuulluksi asioissa, jotka koskevat häntä (The United Nations 1989, art. 12). Myös tuore kansallinen lapsistrategia huomioi, että lapset tulee osallistaa heitä koskevaan päätöksentekoon (Kansallisen lapsistrategian parlamentaarinen komitea 2021,

35). Ei olekaan ihme, että nuorten poliittinen osallisuus on alettu huomioidaan alueellisissa hankkeissa ja kehittämistoimenpiteissä. Nuorten poliittista osallisuutta on pyritty edistämään nuorten vaikutusmahdollisuuksia lisäämällä laajalti kunnissa sekä valtiontasolla. 2000-luvun alusta saakka kuntien on pitänyt huomioida yhä enemmän toimintansa nuoret, muun muassa tarjoamalla osallistumismahdollisuuksia sekä väyliä nuorten kuulemiseen heitä koskevissa asioissa (Kallio ja Häkli 2011, 101; Kallio, Häkli, ja Bäcklund 2015, 103). Suomessa pyrkimykset kasvattaa nuorten poliittista osallisuutta näkyvät muun muassa siinä, että kunnat on velvoitettu organisoimaan nuorisovaltuusto (Kuntaliitto 2019).

Myös osallistuva budjetoinnin voi nähdä pyrkivän vastaamaan haasteisiin osallistumisen tasaisuudessa. Kestilä-Kekkonen ja Korvela (2017, 21) määrittelevät osallistuvan budjetoinnin demokratiainnovaatioksi, joka pyrkii edistämään demokraattista osallistumista, joskin hallinnon luomien raamien puitteissa. Lähivuosina osallistuvan budjetoinnin potentiaali nuorten osallistamisessa onkin huomioitu ympäri maailmaa. Esimerkiksi Pariisissa osallistuvassa budjetoinnissa ei ole lainkaan ikärajaa (Cabannes 2017, 189). Osallistuvan budjetoinnin suosio on alkanut nousta myös Suomessa. Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO) 2020-2023 nimeää ajavansa oikeusministeriön kansallisen demokratiaohjelman tavoitetta nuorten poliittisen osallisuuden edistämisestä muun muassa juuri osallistuvan budjetoinnin keinoin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020, 20). Osallistuvan budjetoinnin mahdollisuudet tukea nuorten osallistumista ja sisällyttää nuorten ääni päätöksentekoon on huomioitu myös muualla kuin Helsingissä. Vuonna 2020 käynnistyi Tampereen ensimmäinen osallistuva budjetointi samalla ikärajalla kuin Helsingissä ja sen teema on lasten ja nuorten hyvinvointi (Tampereen kaupunki 2020). Samoin Turussa käynnistyi vuonna 2020 osallistuva budjetointi: siinä äänestysvuonna 13-vuotta täyttäneet saavat osallistua äänestykseen (Turun kaupunki 2020).

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda uutta tietoa myös osallistuvasta budjetoinnista. Usein osallistuva budjetointi keskittyy aikuisiin (Augsberger, Gecker, ja Collins 2019, 463). Tutkimuksia osallistuvasta budjetoinnista suhteessa nuoriin onkin yleisesti vähän. Tämä tutkimus voi osallistua tuottamaan tietoa osallistuvan budjetoinnin toteutuksista suhteessa nuoriin. Uutta tietoa voidaan saada myös siksi, että tämä tutkimus kohdentuu tarkastelemaan paikallishallinnon toimenpiteen kohteena olevan kokemuksia, jotka eivät ole kovin suosittu näkökulma hallinnollisten instrumenttien tarkasteluun. Kuten Font ja Navarro

(2013, 620-621) toteavat, osallistavia instrumentteja analysoivissa tutkimuksissa on harvoin paneuduttu osallistujien kokemuksiin, jolloin osallistuvan budjetoinnin tarkastelu suhteessa nuorten kokemuksiin voi tarjota mielenkiintoisia näkemyksiä tieteen kenttään hallinnollisista instrumenteista. Kaupunkien laatiessa omia osallistuvan budjetoinnin prosesseja myös tarkempi menetelmien onnistuneisuuden tarkastelu on paikallaan. OmaStadin osalta onkin syytä selvittää, millaiseksi menetelmään osallistuneet nuoret osallistumisen ovat kokeneet.

Tutkimuksen voi nähdä tarjoavan uutta tietoa nuorten osallistamisesta koulukontekstissa. Koulun mahdollisuuksia tukea osallistumista yhteiskuntaan on kehitetty 2000-luvun alusta, mutta nuorten kokemukset yhteiskunnallisen vaikuttamisen oppimisesta koulukontekstissa eivät silti ole selkeästi nousseet (Tenojoki, Rantala, ja Löfström 2018, 135, 138). Toisaalta OmaStadi poikkeaa joistakin kouludemokratian toimenpiteistä siinä, että se asettaa kaikille äänioikeutetuille oppilaille samanlaiset mahdollisuudet osallistua, eikä siten kohdistu vain valikoituun porukkaan, kuten vaikkapa nuorisovaltuustot tai oppilaskunnat. Onkin mahdollista, että OmaStadiin liittyvät kokemukset eroavat muista koulussa osallistumisen tavoista. Tutkimuksen yhteiskunnallinen arvo nivoutuu myös näkökulmaan nuorten poliittisen osallistumisen edistämisestä koulukontekstissa.

1.2 OmaStadi osallistuvan budjetoinnin toteutuksena

Osallistuva budjetointi on paikallishallinnon prosessi, jossa tehdään päätöksiä varojen käytöstä yhdessä kaupungin asukkaiden kanssa (Pihlaja 2017, 4). Osallistuva budjetointi voidaan nähdä myös keinona toteuttaa lähidemokratiaa mahdollistamalla kuntalaisille paikan vaikuttaa myös kunnan talouteen (Pihlaja ja Sandberg 2012, 181). Osallistuvan budjetoinnin toteutuksen piirteet vaihtelevat, mutta yleistä niille on, että paikallisen hallinnon varoista osa varataan kaupunkilaisten kohdennettavaksi, varojen käyttöä ideoidaan kaupunkilaisten kanssa ja kaupunkilaiset myös äänestävät ideoiden joukosta toteutettavat (Augsberger, Gecker, ja Collins 2019, 465). Myös OmaStadissa kaupunkilaiset saavat ensin ideoida ja ehdottaa kohteita, joihin kaupungin tulisi kohdentaa varojaan ja tämän jälkeen kaupunkilaiset myös äänestävät ehdotuksiansa joukosta kohteet, jotka kaupunki toteuttaa (Ahola 2020, 6).

OmaStadi on Helsingin kaupungin toteutustapa osallistuvalla budjetoinnilla (Ahola 2020, 6). Ensimmäisessä OmaStadin toteutuksessa vuonna 2019 prosessissa kaupunkilaiset saivat ideoida ja päättää 4,4 miljoonan euron käytöstä (Ahola 2020, 6), kun taas seuraavassa prosessissa vuosina 2020-2021 käytössä on 8,8 miljoonaa euroa (OmaStadi 2020). Prosessissa kaupunkilaiset voivat ehdottaa kehityskohteita, suunnitella niitä yhdessä päättäjien kanssa sekä äänestää äänestykseen edenneistä kohteista toteutettavat asiat (Ahola 2020, 6). Jo ennen OmaStadia Helsingissä on toteutettu pienemmässä mittakaavassa osallistuvaa budjetointia. Kaupungilla on vuodesta 2013 ollut käytössä nuorille suunnattu Ruutibudjetti (Ahonen ja Rask 2019, 17), jossa nuorten rooli painottuu ideointiin, kun taas lopulliset ratkaisut tekee nuorisoasiainkeskus sekä nuorten muodostama valtuusto (Ahonen ja Rask 2019, 14). OmaStadissa sen sijaan viimesijainen päätös tapahtuu kaupunkilaisten äänestyksessä (OmaStadi 2020).

Osallistuvaa budjetointia voidaan tarkastella suoran demokratian menetelmänä, joka osallistaa kaupunkilaiset pohtimaan ja päättämään kaupungin varojen käyttöä (Ahonen ja Rask 2019, 2). Toisaalta osallistuva budjetointi voidaan nähdä myös menetelmänä keskustella asukkaiden kanssa, jolloin menetelmä voi lokeroitua myös deliberatiivisen demokratian piiriin. (Rask ym. 2019, 34.) OmaStadin voi nähdä mahdollistavan poliittisen osallistumisen. Se, millaista osallistumista OmaStadin nähdään tavoittelevan, riippuu siitä, millaista demokratiaa osallistuvan budjetoinnin katsotaan ilmentävän. Jos näkee OmaStadin suoran demokratian instrumenttina, poliittinen osallistuminen nähdään potentiaalisena keinona asukkaiden henkisen kehityksen kannalta (Teorell 2006, 795). Jos OmaStadia puolestaan tarkastelee suhteessa sen deliberatiiviseen arvoon, äänestystä edeltäneet keskustelut tukevat subjektiivista legitimitettiin niille, jotka ovat osallistuneet prosessiin (Teorell 2006, 796–97). Patemanin (2012, 8) mukaan osallistuva budjetointi puolestaan on niputettu usein tutkimuskirjallisuudessa deliberatiiviseen demokratiaan, kun taas itse hän asettaisi prosessin osallistuvan demokratian piiriin. Osallistuva demokratia puolestaan tavoittelee hänen mukaansa ”demokratisaatiota” (2012, 8).

Tämä tutkimus ei kuitenkaan pyri selvittämään, mihin demokratian teoriaan osallistuva budjetointi parhaiten asettuu. Tärkeämpää on tunnistaa osallistuvan budjetoinnin nivoutuminen monipuolisesti erilaisten tavoitteiden, jotka omalta osaltaan pyrkivät edistämään demokratiaa, tavoittelemiseen. Ennen kaikkea osallistuvan budjetoinnin nähdään tarjoavan mahdollisuuden osallistumiseen. Siten myös OmaStadiin osallistuminen nähdään tässä tutkimuksessa poliittisena osallistumisena. Tutkimus tarjoaa tapausesimerkin, jonka

avulla tarkastella, miten poliittinen osallisuus paikalliseen päätöksentekoon voi tukea poliittista osallistumista.

Osallistuvan budjetoinnin osalta on jo lupaavia tuloksia, jotka antavat uskoa siihen, että osallistuvan budjetoinnin avulla voidaan osallistaa ja samalla tukea poliittista sosialisatiota. Augsberger, Gecker, ja Collins (2019, 473) valottavat artikkelissaan teemaa pohtimalla Yhdysvaltain ensimmäisen nuorille suunnatun osallistuvan budjetoinnin mahdollisuuksia voimaannuttaa nuoria ja havaitsevat tutkimuksessaan, että osallistuva budjetointi voi toimia nuorten voimaannuttajana. Saman kaupungin pilottikokeilua evaluoinut raportti (Grillos 2014) kertoo instrumentin tuottaneen prosessia vetäneiden nuorten keskuudessa yhteisöllisyyttä sekä erilaisten taitojen oppimista ja tiedon lisääntymistä (Grillos 2014, 31).

Osallistuvan budjetoinnin toteutuksista on ollut myös muita hyötyjä nuorten osallistamisen kannalta. Cabannesin (2006, 199) mukaan Ecuadorissa toteutettu osallistuva budjetointi opetti nuorille vaikuttamisen kannalta tärkeitä taitoja ja laajensi myös aikuisten näkökulmaa yhteisön haasteista. Brasiliassa puolestaan yhden osallistuvan budjetoinnin toteutuksen on kuvailtu tuottaneen ylpeyttä sekä iloa nuorille ja nuorten kehitysideoiden olleen suoraviivaisia (Cabannes 2006, 202-203). Brasiliassa kuvataan erään osallistuvan budjetoinnin toteutuksen myös lisänneen lasten ymmärrystä kaupungin päätöksenteosta ja laajentaneen lasten näkökulmaa omasta elinympäristöstä koko kaupunkia kattavaksi sekä valjastaneen lasten luovat ideat kunnalliseen kehittämiseen (Cabannes 2006, 207). Osallistuvan budjetoinnin avulla voidaan siis parhailaan tuoda voimaannuttavia kokemuksia, innostaa nuoria paikalliseen päätöksentekoon sekä opettaa nuorille poliittisia tietoja ja taitoja.

Mitä tulee OmaStadin potentiaaliin tukea poliittista osallistumista tukevia asenteita, Helsingin osallistuvaa budjetointia arvioineiden Raskin, Ertiön ja Tuomisen (2020, 20-21) mukaan OmaStadi on onnistunut asukkaiden kansalaispätevyyden tunteen kasvattamisessa. Havainnon perusteella on mahdollista, että OmaStadi pitää sisällään joitain tekijöitä, jotka houkuttelevat myös nuoria osallistumiseen. Kyseenomaisessa arviossa kaupunkilaisia tarkastellaan kokonaisuutena, eikä siten mahdollisia vaihteluja nuorten ja muun väestön välillä tai nuorten keskuudessa selviä. Siksi nuorten osalta on aihetta pureutua siihen, tuottaako OmaStadi myös nuorilla kansalaispätevyyttä edistäviä vaikutuk-

sia. Tutkimus selvittääkin mitä tällaiset tekijät mahdollisesti ovat. Tutkimuksen tavoitteena on paljastaa, onko OmaStadissa jotain erityisen paljon nuoria motivoinutta. Silloin oltaisiin askeleen lähempänä tietoa siitä, millaiset hankkeet toimivat nuorten osallistamisessa.

OmaStadia voidaan siis tulkita nimenomaan poliittisen osallisuuden instrumenttina, joka tuo laajemman joukon kaupunkilaisia mukaan päättämään sekä keskustelemaan kaupungin asioista. Poliittista osallisuutta ei tule sekoittaa laajempaan sosiaaliseen osallisuuteen, joka merkitsee kuuluvuuden tunnetta yhteiskunnan sosiaalisiin ympäristöihin (Maunu ja Kiilakoski 2018, 114). Kun tässä tutkimuksessa puhutaan osallisuudesta, tarkoitetaan poliittista osallisuutta.

1.3 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymys nousee nuorten poliittisesta osallisuudesta ja sen haasteista. Nuorten osallisuudessa on kehitettävää, sillä nuoret osallistuvat politiikkaan muuta väestöä heikommin. Lisäksi alaikäisillä on vähemmän osallistumiskanavia kuin täysikäisillä.

Tutkimuksessa tarkastelussa on, miten osallisuus OmaStadiin tukee nuorten poliittista osallistumista. OmaStadi jo itsessään lisää nuorten mahdollisuuksia osallistua, mikä on merkityksellistä, sillä todellisten vaikutusmahdollisuuksien on nähty olevan yhteydessä myös henkilön kokemuksiin vaikutusmahdollisuuksista (Wolak 2018, 780). Oletuksena tutkimuksessa ei kuitenkaan ole, että pelkkä osallisuus päätöksentekoon välttämättä aktivoi osallistumiseen. Ongelmana nuorten poliittiseen aktiivisuuteen tähtäävissä hankkeissa ja toimenpiteissä voi olla esimerkiksi se, että ne muotoutuvat aikuisten ideoista liittyen nuorten toivomuksiin (Mycock ja Tonge 2012, 2). Mikäli nuoret esimerkiksi kokevat osallistumisessa, ettei heitä ole kuultu prosessissa, osallistuminen voi kärsiä (Harris, Wyn, ja Younes 2010, 28) ja päinvastoin. Tutkimus pyrkiikin siis selvittämään, lisääkö nuorten poliittinen osallisuus OmaStadissa valmiuksia poliittiselle osallistumiselle ja oliko OmaStadissa joitain sellaisia tekijöitä, jotka tukevat osallistumista tai oliko vaihtoehtoisesti osallistumisessa jotain nuoria turhauttavia tekijöitä.

Tutkimuskysymystä selvitetään nuorilta kerättävillä teemahaastatteluilla, jotka tuovat esiin nuorten omia näkemyksiä liittyen heidän osallistamiseensa. Kuten O'Toole (2003,

74) huomioi, useat nuorten poliittista osallistumista tarkastelevat tutkimukset on tehty tilastollisten menetelmien avulla, jolloin nuoren omille kokemuksille sekä näkemyksille poliittisesta ja politiikasta ei jää tilaa. Tämän tutkimuksen menetelmät poikkeavat tavanomaisista tavoista tarkastella poliittista osallistumista, jolloin tutkimus pyrkii tuomaan uudenlaisia näkökulmia tutkimukseen nuorten poliittisesta osallistumisesta ja sen tutkimisesta.

Siinä missä pitkittäistutkimukset voivat paljastaa todellisia muutoksia poliittisessa osallistumisessa ja asenteissa, myös nuorten näkemykset aiheesta ovat merkityksellisiä. OmaStadia tarkastellaankin tässä nuorten kokemusten ja näkemysten kautta: kokemukset kertovat, näkevätkö haastateltavat OmaStadin tukevan nuorten poliittista osallistumista tai edistävän innokkuutta osallistumiseen myös jatkossa. Tutkimuksessa paneudutaan siis siihen, miten nuoret ovat kokeneet OmaStadiin osallistumisen, millä tavoin he ovat kokeneet sen vaikuttamiseksi ja mikä prosessissa on tuntunut haastavalta. Koska tutkimusaihe nivoutuu tarkastelemaan OmaStadia nuorten poliittisen osallistamisen keinona, tutkimus pyrkii tuottamaan myös poliittisen sosialisoinnin kannalta kiintoisaa tietoa. Tutkimuksessa pohditaan esimerkiksi millaiset piirteet osallistumiskokemuksessa rakentavat merkityksellistä osallistumiskokemusta.

Nuorten kokemuksia tarkastellaan poliittisten asennoitumisen tapojen kautta. Mikäli osallisuus OmaStadissa on tuottanut positiivisia vaikutuksia poliittisiin asenteisiin, OmaStadin voi nähdä tukevan nuorten poliittista osallistumista. Koska tutkimus pyrkii selvittämään enemmänkin osallistumiskokemuksen vaikutuksia poliittista osallistumista motivoiviin resursseihin, on riittävää tietää resurssien potentiaali lisätä osallistumista. Kiinnostavampaa tutkimuskysymyksen kannalta onkin tietää, miten osallistumiskokemukset voivat synnyttää positiivisia muutoksia poliittisissa asenteissa. Poliittiset asenteet, joita tutkimuksessa tarkastellaan, ovat kansalaispätevyys ja poliittinen kiinnostuneisuus. Koska myös kyseenomaisia asenteita on tutkimuskirjallisuudessa selvitetty paljon tilastollisilla menetelmillä, tutkielma voi kertoa myös poliittisten asenteiden tarkastelemisesta laadullisin menetelmin.

Keskiössä on vuoden 2019 OmaStadi-äänestys, jossa nuoret osallistuivat aktiivisesti äänestykseen. Nuoret eivät kuitenkaan osallistuneet aktiivisesti äänestystä edeltäneeseen kohteiden ideointiin (Rask ym. 2019, 75). Vuoden 2019 OmaStadi-äänestyksestä eteni läpi kuusi suunnitelmaa, jonka ideoijana oli nuori (Helsingin kaupunki 2020, 10), kun

äänestettäviä ideoita oli 297 ja läpi menneitä 44 (Ahola 2020, 13). Koska 5.10.2020 käynnistyi OmaStadin toinen kierros ideointivaiheella, tutkimuskysymystä kuitenkin sivutaan myös hieman suhteessa nuorten odotuksiin liittyen uudesta OmaStadin kierroksesta.

1.4 Tutkimuksen eteneminen

Rakenteeltaan tämä pro gradu -työ siirtyy johdannon jälkeen kuvailemaan nuorten poliittisen osallistumisen tutkimusta. Samalla esitellään tutkimuksessa tarkasteltavia poliittiseen osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Viitekehys luvussa kerrotaan myös poliittisen sosialisoinnin tutkimuksesta ja millä tavoin teorioita hyödynnetään OmaStadin tarkasteluun.

Teoriaosuuden jälkeen tarkennetaan tutkimusasetelma sekä tutkimuksen rajoitteet. Kolmas luku esittelee tutkimusasetelman ja perustelee tutkimukseen tehdyt valinnat teoreettisen viitekehysten sekä aineistojen ja menetelmien osalta. Luvussa kuvataan myös aineistonkeruuta ja tutkimuksen eettisiä tulokulmia.

Neljännessä luvussa analysoidaan kerättyä aineistoa sekä esitellään saatuja tuloksia. Viidennen lukuun kootaan tutkimuksen johtopäätökset ja rajoitteet sekä ehdotukset jatko-tutkimukseen.

2 VIITEKEHYS

Tässä luvussa tarkastellaan poliittisen osallistumisen teoriaa sekä poliittiseen osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Ennen tutkimuksen teoreettisen näkökulman esittelyä, valaistaan kuitenkin lyhyesti poliittisen osallistumisen käsitteistöä. Katsaus käsitteisiin on aiheellinen, jotta tutkimuskysymyksen kannalta on selvää, mitä tekijöitä tutkimuksessa käytännössä käsitellään. Luvussa kerrotaan myös siitä, miten poliittiset asenteet voivat muotoutua poliittisen sosialisoinnin myötä. Viimeinen luvun osa kuvailee, miten poliittisen osallistumisen teoriaa hyödynnetään tässä tutkimuksessa OmaStadin tarkasteluun.

2.1 Poliittinen osallistuminen ja siihen vaikuttavat tekijät

Tässä tutkimuksessa käytetään käsitteitä *poliittinen osallisuus* ja *osallistuminen*, joita käytetään välillä limittäin. Vaikka käsitteet liittyvätkin toisiinsa, ne eivät ole toisiaan täysin tarkoittavia termejä. Väärien tulkintojen välttämiseksi käsitteistöä on syytä tarkentaa. Kuten Kivistö (2014, 55-56) huomioi, osallisuus ja osallistuminen eivät välttämättä ole samanaikaisesti läsnä. Poliittinen osallisuus merkitsee sitä, että on mahdollisuus vaikuttaa tai osallistua päätöksentekoon ja kansalaisia osallistavat hallinnon toimenpiteet ovat keino edistää sitä (Maunu ja Kiilakoski 2018, 114). Osallisuuteen kuuluu sekä toimiminen että ympäristön puitteet sille (Keskinen ja Vuori 2012, 11).

Myöskään käsite poliittinen osallistuminen ei ole täysin yksiselitteinen poliittisen osallistumisen teoriassa. Teorellin (2006, 788) mukaan se, mitä osallistumisella tarkoitetaan, riippuu siitä, minkä demokratiamallin valosta asiaa tarkastelee. Osallistuminen voidaan nähdä joko vaikuttamispyrkimyksinä, suorana päätöksentekona tai poliittisena keskusteluna (Teorell 2006, 789-790). Suora päätöksenteko nojaa osallistavaan demokratiaan, keskustelu deliberatiiviseen demokratiaan ja vaikuttamispyrkimykset responsiiviseen demokratiaan (Teorell 2006, 789-790). Poliittisen osallistumisen tavoitteena on vaikuttaa poliittiseen järjestelmään joko poliittisten päättäjien kautta tai suoraan päätöksentekoon vaikuttamalla (Verba, Brady, ja Scholzman 1995, 38). Tällöin poliittinen osallistuminen viittaa toimimiseen jonkin asian vuoksi, ei niinkään vaan mahdollisuuteen toimia. *Osallistuminen* nousee luonteeltaan omasta tahdosta toimia, ja eroaa siten hallinnon toimista

osallistaa, vaikkakin molemmat ovat muotoja osallisuuden ilmentymiselle (Häyhtiö ja Rinne 2010, 41).

Poliittisen osallistumisen tutkimuksessa ei ole relevanttia kuitenkaan vaan osallistumisen tavoitteet, vaan myös laajemmin osallistumiseen vaikuttavat tekijät yhteiskunnassa sekä muutokset poliittisessa osallistumisessa. Poliittisen osallistumisen tutkimuksessa lähivuosina ovat saaneet huomiota myös uudet osallistumista muovaavat ilmiöt, kuten heikko luottamus poliittisiin toimijoihin (Mattila ja Sänkiäho 2005, 87), muutokset osallistumisen tavoissa (Dalton 2008), internetin sekä sosiaalisen median vaikutus poliittiseen toimintaan (Delli Carpini 2000, 2004; Norris 2003) sekä populismi (Norris 2020). Yhteiskunnan tasolla osallistumisen tarkastelu kertoo esimerkiksi osallistumisen yhdenvertaisuudesta sekä haasteista sen saavuttamisessa. Haasteita poliittisen osallistumisen yhdenvertaisuuden saavuttamiseen tuottaa moninaiset tekijät. Äänestysaktiivisuus on esimerkiksi vinoutunut hyvän sosioekonomisen taustan omaavien puolelle (Martikainen ja Yrjönen 1991, 93) sekä yhteydessä henkilön terveydentilaan (Mattila 2020, 61-62). Väestötasolla myös henkilön ikä on selkeästi yhteydessä osallistumisaktiivisuuteen (Martikainen, Martikainen, ja Wass 2005, 666).

Henkilön ikä ja sen vaikutus poliittiseen osallistumiseen on myös tämän tutkielman viirikkeenä toiminut aihealue, vaikka tutkimus ei itsessään pyrikään selittämään iän vaikutuksia poliittiseen osallistumiseen. Siinä missä äänestysaktiivisuus on yleiselläkin väestötasolla laskenut, se on erityisen suuri haaste juuri nuorten kohdalla (Martikainen ja Wass 2002, 28–29; Martikainen ja Yrjönen 1991, 93). Nuorten alhaista äänestysaktiivisuutta ei voi myöskään selittää pelkästään poliittisen sosialisointin tai sosioekonomisten erojen kautta (Wass 2007a, 15–16). Suomessa on havaittu nuorten poliittista osallistumista mieltävän myös sukupolviefekti (Wass 2007b, 658). Sukupolviefektiä saattaa selittää esimerkiksi erot velvollisuudentunteesta osallistumista kohtaan (Wass 2008, 42). Nuorten kokema kansalaisvelvollisuuden tunne äänestämistä kohtaan onkin alhaisemalla tasolla kuin vanhemman väestön (Rapeli ja Borg 2016, 369).

Ikään nivoutuvat erot poliittisessa osallistumisessa onkin ajankohtainen tutkimusalue poliittisen osallistumisessa tutkimuksessa niin suomalaisessa tutkimuksessa kuin kansainväliselläkin tasolla. Näkemykset nuorten kiinnostuneisuudesta politiikkaan ovat monimuotoisia (Kitanova 2020, 823). Osittain nuorten poliittisen osallistumisen ei nähdä niinkään ilmenevän muuta väestöä vähäisempänä, vaan enemmänkin kanavoituvan erilaisiin

vaikuttamisen tapoihin ja erilaisiin kohteisiin. Nuorten poliittisen osallistumisen on esimerkiksi nähty kohdentuvan epätavanomaisiin tai uudensuuntauksiin osallistumisen tapoihin, kuten mielenilmauksiin tai vaikuttamiseen sosiaalisessa mediassa tavanomaisen vaaliosallistumisen sijaan (Sloam 2012, 679–80, 2016, 531–32). Kitanova puolestaan (2020, 832) tarkasteli tutkimuksessaan Eurobarometrin avulla nuorten poliittista kiinnostuneisuutta ja osallistumista EU-maissa, ja havaitsi vanhempien ikäryhmien osallistuvan enemmän perinteisten osallistumisen tapojen kautta, kun taas nuoremmat preferoivat modernimppana osallistumisen muotona erilaisten organisaatioiden jäsenyyttä. Amnå, Munck, ja Zetterberg (2004, 32) puolestaan kuvailevat, ettei nuorison keskuudessa ilmene usein oletettua poliittista apatiaa, mutta protestointi näyttöytyy nuorille houkuttelevana osallistumisen muotona. Myös Rapeli ja Borg (2016, 375) pohtivat, että jos nuorten poliittista aktiivisuutta tarkastelee myös muin mittarein kuin vaaliosallistumiseen liittyvin, aktiivisuus voi näyttöytyä erilaisena.

Siitä huolimatta, että nuoret eivät siis välttämättä yksiselitteisesti osallistu muuta väestöä vähemmän, vaan osallistuminen voikin kohdentua enemmänkin uusiin osallistumisen tapoihin, tulee huomioda, että osallistuminen perinteisten julkisten instituutioiden kautta on yhä tärkeää. Verba, Brady, ja Schlozman (1995, 26–27) huomioivat, ettei demokraattisen osallistumisen epätasaisuus välttämättä viesti ongelmista, mikäli osallistumattomuus ei johdu resurssien epätasaisuudesta vaan enemmänkin siitä, että henkilö haluaa käyttää aikansa muuhun kuin politiikkaan. Tässä tutkimuksessa kuitenkin nähdään, että vaikka nuoret osallistuisivatkin aktiivisesti muilla poliittisen osallistumisen areenoilla, on silti myös perinteinen osallistuminen tärkeää demokratian kannalta. Mitä vähemmän nuoria osallistuu poliittisesti, sitä vähemmän nuorten asioita ajetaan (Sloam 2012, 679), sillä valtaa pitävät ajavat todennäköisesti enemmän aktiivisten kansalaisten asioita (Verba, Brady, ja Schlozman 1995, 163). Alhainen kiinnostus tavanomaiseen poliittiseen osallistumiseen onkin tärkeää huomioda demokratian ja legitimitetin kannalta (Martikainen ja Wass 2002, 26). Uudet osallistumismuodot eivät myöskään välttämättä korjaa epätasaisuuksia osallistumisessa, vaan monet uudemmissa tavoista vaikuttaa voivat vaatia muunlaisia resursseja, kuten varoja tai aikaa (Kestilä-Kekkonen ja Korvela 2017, 17).

Tämä opinnäytetyö pureutuu osittain juuri ikään kohdentumalla nuorten poliittiseen osallistumiseen. Poliittista osallistumista tarkastellaan tässä tutkimuksessa vaikuttimien kautta, jotka saavat henkilöön osallistumaan. Poliitiikan tutkimuksessa osallistumista muovaavat tekijät on luokiteltu resursseihin sekä toisaalta kannustamiin, jotka voivat olla

vuorovaikutuksessa keskenään sekä toisaalta epäsuorasti välittää osallistumista (Teorell 2006, 801–3). Osallistumiseen vaikuttavina tekijöinä on samansuuntaisesti nähty myös resurssit, psykologinen kiinnittyneisyys politiikkaan sekä verkostot, jotka tuovat politiikan ihmisen lähelle (Verba, Brady, ja Schlozman 1995, 269). Erityisesti sekä resurssit että kiinnittyneisyys on tärkeää huomioida siksi, että osallistumista ilman näitä on vaikea saavuttaa (Verba, Brady, ja Schlozman 1995, 270). Resurssien voidaan nähdä jakautuvan kolmeen lokeroon: fyysiset resurssit sisältävät materiaaliset varat, sosiaaliset resurssit puolestaan suhteet muihin ja inhimilliset resurssit tiedot sekä osaamisen (Coleman 1994, 304).

Tässä tutkimuksessa huomio on erityisesti inhimillisissä resursseissa sekä yhteiskunnallista kiinnittyneisyyttä luovissa tekijöissä. Poliittiseen kiinnittyneisyyteen sijoittuu alttiudet ja piirteet, kuten halu osallistua, ryhmätietoisuus, arvot, puoluesitoutuneisuus sekä useat muut tekijät (Verba, Brady, ja Schlozman 1995, 272). Rapeli ja Borg (2016, 359, 378) kuvailevat poliittisen kiinnostuneisuuden, kansalaispätevyyden, poliittisen tietotason sekä poliittisen luottamuksen lukeutuvan yleisimpiin tarkasteltaviin kiinnittyneisyyden tekijöihin. Nuorten poliittinen kiinnittyneisyys on alhaisella tasolla Suomessa, joten kiinnittyneisyyden tekijöitä on kiinnostavaa tarkastella myös siksi tässä tutkimuksessa (Rapeli ja Borg 2016, 376). Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kansalaispätevyyttä sekä poliittista kiinnostuneisuutta. Ne ovat poliittisen osallistumisen tutkimuksessa suosittuja teemoja, kun halutaan tarkastella asenteiden vaikutusta osallistumiseen.

Kansalaispätevyys lukeutuu suhtautumistavaksi liittyen tuntemuksiin omista vaikutusmahdollisuuksista (Kestilä-Kekkonen 2015, 56). Poliittinen kiinnostuneisuus puolestaan kuvastaa hyvin suoraan henkilön suhtautumista osallistumiseen. Voidaan myös argumentoida, että tällaiset asenteet sopivat kertaluontoisen osallistumisen tarkasteluun, sillä psykologiset asenteet ovat alttiimpia muutoksille kuin vaikkapa fyysiset resurssit (Valentino, Gregorowicz, ja Groenendyk 2009, 308). Nuorten osalta on myös huomioitu, että alhaista äänestysaktiivisuutta ei onnistu selittämään pelkästään vaikkapa sosioekonominen tausta (Martikainen, Martikainen, ja Wass 2005, 667; Wass 2007a, 16). Siksi nuorten poliittista osallistumista selvitetessä muihin mahdollisiin osallistumiseen vaikuttaviin tekijöihin voi olla aihetta tutustua. Huomio on siis kiinnittyneisyyteen lukeutuissa asenteissa. On kuitenkin hyvä muistaa, että asenteet eivät yksin muodosta poliittista osallistumista,

vaikka ovatkin merkityksellisiä osallistumisen selittämisessä (Quintelier ja van Deth 2014, 155).

Kaikkia kiinnittyneisyyteen vaikuttavia tekijöitä ei tässä tutkimuksessa tarkastella. Kiinnittyneisyyden voi nähdä laajempänä terminä kuin poliittisen osallistumisen. Kiinnittyneisyys kuvastaa paitsi halukkuutta vaikuttaa ja osallistua poliittisen systeemin puitteissa, myös eräänlaista samaistumista siihen (Rapeli ja Borg 2016, 358). Seuraavissa alaluvuissa kuvaillaan tutkimuksessa tarkasteltavia asenteita ja perustellaan lisää sitä, miksi juuri poliittisen kiinnostuneisuuden ja kansalaispätevyyden tarkastelu soveltuu tämän tutkimuskysymyksen selvittämiseen. Ennen sitä kuitenkin lyhyesti vielä kuvaillaan, mitä muut poliittisen kiinnittyneisyyden olennaiset osat, poliittinen luottamus ja tietotaso, tarkoittavat ja miksi niitä ei sisällytetä tutkimukseen.

Henkilön poliittinen tietotaso kertoo siitä, miten paljon henkilö tietää todellisuudessa poliittisista asioista (Delli Carpini ja Keeter 1993, 1179, 1203). Poliittista tietotaso ei tarkastella tutkimuksessa, sillä todellisen tietotason tarkastelu ei jättäisi tilaa nuoren omille kokemuksille, jotka ovat tämän tutkimuksen ydin. Lisäksi nuorten kansalaistietämyksen ei ole kaikissa tutkimuksissa havaittu olevan yhteydessä odotettuun poliittiseen osallistumiseen (Manganelli, Lucidi, ja Alivernini 2014, 639), jolloin tietotason mukaan ottamiselle ei ole selkeää perustetta. Poliittinen luottamus puolestaan suuntautuu instituutioihin ja poliittisen järjestelmän toimijoihin, ja se on käsitteenä sekä suhteellinen sekä häilyvä tilanteesta riippuen (Meer ja Zmerli 2017, 4–5). Poliittisen luottamuksen tutkimus on merkittävä ala itsessään. Se kuitenkin pitää sisällään liikaa ristiriitoja, joiden vuoksi tutkimuksen näkökulma laajenisi liikaa, jos myös luottamus sisällytettäisiin tutkimukseen. Esimerkiksi Levin ja Stokerin (2000, 486–88) mukaan alalla vallitsee risteäviä tuloakselia siitä, kumpi tukee poliittista osallistumista: poliittinen luottamus vai epäluottamus.

2.2 Kansalaispätevyys

Kansalaispätevyys jakautuu tutkimuskirjallisuudessa sisäiseen ja ulkoiseen kansalaispätevyteen. Sisäinen kansalaispätevyys tarkoittaa sitä, miten henkilö kokee omat mahdollisuutensa vaikuttaa (Balch 1974, 24; Morrell 2003, 589) sekä henkilön kokemusta omasta kyvykkyydestä, ymmärryksestä sekä taidoista vaikuttaa (Craig ja Maggiotto 1982, 86; Sohl 2014, 34). Sisäinen kansalaispätevyys viittaa siis ennen kaikkea subjektiiviseen tuntemukseen omasta osaamisesta (Jääsaari ja Martikainen 1991, 49).

Ulkoinen kansalaispätevyys kuvastaa henkilön näkemystä siitä, miten poliittiset toimijat kuuntelevan kansalaisten toiveita (Balch 1974, 24; Craig ja Maggiotto 1982, 86). Sohl (2014, 79) argumentoi ulkoisen kansalaispätevyyden erottamista kansalaispätevyydestä ja keskittymällä täysin sisäiseen kompetenssin tuntemukseen, mutta sisällyttämällä siihenkin oman arvion oman toiminnan vaikuttavuudesta, eli jonkinlaisen suhteen muihin poliittisissa järjestelmissä. Sohlin argumentoinnin mukaisesti sisäiseen kansalaispätevyyden määritelmään luetaan tässä kuuluvaksi näkemykset oman toiminnan tuloksellisuudesta: eli ikään kuin omasta vaikutuksesta poliittisissa järjestelmissä. Ulkoista tasoa ei kuitenkaan eroteta pois, vaan ulkoinen kansalaispätevyyden näkemys nivotaan tarkemmin juuri kokemukseen poliittisen järjestelmästä, ei niinkään omasta kyvykkyydestä sekä myös kapasiteetista vaikuttaa järjestelmän puitteissa. Kansalaispätevyyttä on tarkasteltu myös kollektiiviselta tasolta (mm. Carroll ja Reese 2003; Velasquez ja LaRose 2015; Yeich ja Levine 1994). Koska kollektiivisuuden tasoja ei vielä kuitenkaan laajalti ole politiikan tutkimuksen artikkeleissa hyödynnetty, tässä tutkimuksessa päähuomio on sisäisessä ja ulkoisessa tasossa.

Sisäisen kansalaispätevyyden on nähty olevan tärkeää myös nuorten poliittisen osallistumisen edistämiseksi (Manganelli, Lucidi, ja Alivernini 2014, 638–39). Reichertin (2016, 473) pitkittäistutkimuksessa puolestaan havaittiin yhteys sisäisen kansalaispätevyyden sekä sellaisen osallistumisen, joka vaatii enemmän harkintaa ja aikaa kuin vain äänestämisen, välillä. Myös Suomessa on havaittu kansalaispätevyyden rooli äänestyskäyttäytymisen selittämisessä. Esimerkiksi Jääsaaren ja Martikaisen (1991, 118) mukaan alhainen kansalaispätevyys on yhteydessä siihen, ettei äänestä.

Ulkaisen kansalaispätevyyden vaikutuksista osallistumiseen on sen sijaan eriäviä näkemyksiä. Esimerkiksi Amnå, Munck, ja Zetterberg (2004, 33) havaitsivat sisäisen kansa-

laispätevyyden vaikuttavan osallistumisaktiivisuuteen ja -tapoihin, mutta ulkoisen kansalaispätevyydellä ei havaittu olevan vaikutusta poliittiseen osallistumiseen. Myös Kestilä-Kekkonen (2015, 57) on todennut, että matalalla tasolla ulkoinen kansalaispätevyys voi jopa motivoida osallistumaan.

Vaikka ulkoisen kansalaispätevyyden yhteydestä poliittiseen osallistumiseen ei ole yhtenevää tutkimusta, ulkoinenkin taso on silti tutkimuksessa tarkastelussa. Osin myös sen on havaittu olevan osallistumiseen yhteydessä. Esimerkiksi Kim (2015) on tarkastellut vaikuttavatko kansalaispätevyyden tasot eri tavoin siihen, osallistuuko henkilö Internetin välityksellä. Tutkimuksessa havaittiin ulkoisen kansalaispätevyyden olevan yhteydessä perinteisempään osallistumiseen, siinä missä sisäinen kansalaispätevyys oli enemmän yhteydessä Internet-välitteiseen osallistumiseen (Kim 2015, 47–48). Lisäksi myös Suomesta on havaittu, että nuorten äänestämättömyyttä voi selittää osin heikoksi koettu poliittisten toimijoiden responsiivisuus (Jääsaari ja Martikainen 1991, 119–21). Tässä myös nähdään, että ulkoinen kansalaispätevyys poliittisen kiinnittyneisyyden osana on merkityksellinen tarkasteltava tekijä myös itsessään, vaikka se ei suoraan johtaisikaan osallistumiseen.

Suomessa nuorten kansalaispätevyyden tasosta on eriäviä mielipiteitä, mikä entisestään lisää kiinnostusta tarkastella juuri näitä asenteita. Nuorisobarometrissa 2018 olevan artikkelin mukaan nuorten sisäisen kansalaispätevyyden tunne on hieman korkeammalla tasolla kuin aikuisten (Harrinvirta 2019, 125–26). Sen sijaan Kestilä-Kekkonen (2015, 56–58) tutkimuksen mukaan Suomessa sisäinen kansalaispätevyys on ikäryhmittäin melko tasaisesta ja muihin Euroopan maihin verrattuna matalalla tasolla. Rapeli ja Borg (2016, 364) taas havaitsevat, että Suomessa kansalaispätevyyden tunne on verrattain heikkoa kansainvälisellä tasolla, mutta nuorten sisäinen kansalaispätevyyden tunne ei poikkea muun väestön tasosta. Mitä tulee ulkoiseen kansalaispätevyyteen, Suomessa nuorten ulkoinen kansalaispätevyyden tunne on vanhempaa väestöä vahvempaa (Rapeli ja Borg 2016, 364).

2.3 Poliittinen kiinnostuneisuus

Poliittinen kiinnostuneisuus tarkoittaa sitä, että henkilö priorisoi poliittisiin aiheisiin paneutumista muiden aihealueiden ja tekemisen kustannuksella (Lupia ja Philpot 2005, 1122). Kestilä-Kekkosen (2015, 52) mukaan kiinnostuneisuus kuvastaa, sitä kiinnostuksen tasoa, jota henkilö tuntee yhteiskunnalliseen toimintaan ja tekijöihin.

Kiinnostuneisuuden on jopa nähty ennakoivan tulevaa osallistumista enemmän kuin kansalaispätevyyden (Levy ja Akiva 2019, 1048). Myös Rapelin ja Borgin (2016, 367) havaintojen mukaan kiinnittyneisyyden tekijöistä erityisesti kiinnostuneisuus on yhteydessä vaaliosallistumiseen. Toisaalta poliittisen kiinnostuneisuuden on havaittu juuri sisäisen kansalaispätevyyden ohessa havaittu olevan erityisen vahvasti yhteydessä poliittiseen osallistumiseen. Barrett ja Brunton-Smith (2014, 23) havaitsivat yhteyden sekä sisäisen kansalaispätevyyden, että poliittisen kiinnostuneisuuden sekä eri osallistumisen tapojen välillä. Sohl (2014, 82) puolestaan havaitsi, että poliittinen kiinnostuneisuus vaikuttaa erityisen vahvasti, kun se on yhteydessä sisäiseen kansalaispätevyyteen. Myös Levy ja Akiva (2019, 1047) havaitsivat tutkimuksessaan, että eniten korkeaa poliittista osallistumista ennakoivat yhdistelmä sekä poliittista kiinnostuneisuutta että sisäistä poliittista osallisuuden tunnetta.

Osin kyseenomaisia asenteita on siis tarkasteltu myös suhteessa toisiinsa. Esimerkiksi Levy ja Akiva (2019) tarkastelivat kansalaispätevyyden ja kiinnostuneisuuden vaikutuksia nuorten poliittiseen osallistumiseen hyödyntämällä odotusarvoteoriamallia (expectancy-value model). Mallin mukaan ihmisen suorituskeskeistä toimintaa ohjaavat odotukset siitä, uskooko henkilö, että hänen taidot riittävät tekemään toiminnasta onnistunutta sekä siitä kuinka merkityksellistä, mieluista tai hyödyllistä toiminta on (Eccles 2005, 105–6). Ensimmäinen kuvatuista toimintaa ohjaavista odotuksista osuu lähelle kansalaispätevyyden määritelmää, kun taas jälkimmäinen kiinnostuneisuutta. Tässä artikkelissa ei kuitenkaan syvennytä enempää kyseenomaiseen malliin, sillä tavoitteena ei ole testata, mitkä tekijät ohjaavat nuoren päätöksiä osallistumisesta OmaStadiin, vaan tarkastella, mitä välineitä OmaStadi tuo mahdollisesti jatkossa tapahtuvaan osallistumiseen. On kuitenkin hyödyksi tietää mallin olemassaolosta, jotta ymmärtää miksi juuri kiinnostuneisuuden ja kansalaispätevyyden tarkastelu on kannattavaa.

Nuorten poliittisen kiinnostuneisuuden tarkastelu on erityisen tärkeää siksi, että Suomessa nuoret ovat vanhempia ikäryhmiä selkeästi vähemmän kiinnostuneita politiikasta (Kestilä-Kekkonen 2015, 52–53). Toisaalta Harrinvirran (2019, 120–21) mukaan nuoret ovat päinvastoin hieman aikuisväestöä kiinnostuneempia politiikasta, mutta aavistuksen eurooppalaisia ikätovereiden keskitasoa vähemmän kiinnostuneita.

2.4 Poliittinen sosialisatio

Se, millaisia vaikutuksia OmaStadilla on ollut poliittisiin asenteisiin, riippuu osittain siitä, millaisilla tavoilla OmaStadiin on osallistuttu. Tämä tuo tutkimusaiheen lähelle poliittisen sosialisatian tutkimusta, joten OmaStadia on aihetta tarkastella myös poliittisen sosialisatian valosta. Poliittisella sosialisatiolla tarkoitetaan prosessia, jossa henkilö oppii poliittista toimintaa ja kehittää poliittisia asenteita (Easton 1968, 125). Greenbergin (1970, 3) poliittisen sosialisatian käsitteeseen liittyy asennoitumisten oppimisen lisäksi myös eräänlainen kasvu ympäröivään poliittiseen järjestelmään sekä oman roolin ymmärtäminen siinä. Poliittista sosialisatiota on tarkasteltu eri agenttien kautta, jotka tuottavat sosialisatiota. Esimerkiksi Haste (2010, 161) kuvailee sosialisatian tapahtuvan, kun yksilö kasvaa kansalaiseksi sosialisatioagenttien vaikutuksesta. Tutkimuskirjallisuudessa on tarkasteltu poliittisen sosialisatian agentteina muun muassa koulua, vertaisia, järjestöjä, perhettä sekä mediaa (mm. Quintelier 2015, 53–54). Lähivuosina tutkimuksissa agentteina on tarkasteltu myös nuoria itseään, niin että huomiota viedään myös nuorten omaan toimijuuteen sosialisatioprosessissa (Amnå 2012, 621; Sohl 2014, 48–49). Suomessa puolestaan on havaittu, että perinteiset sosialisatian agentit, kuten perhe ja lapsuuden elinympäristö, eivät ole enää niin merkityksellisiä prosessissa, eikä nuorten heikkoa vaaliosallistumista pysty selittämään pelkästään erot sosialisatiossa (Wass 2007a, 15–16).

Koska poliittinen sosialisatio liittyy kehitymisprosessiin, kuten arvojen ja asenteiden oppimiseen, poliittisen sosialisatian tutkimusten avulla voidaan sisällyttää mukaan osallistumisen konteksti. Lisäksi, kun poliittinen sosialisatio liittyy osin juuri poliittisten asennoitumisten kehitykseen, sen kautta on oivallista tarkastella sekä kansalaispätevyyden että poliittisen kiinnostuneisuuden mahdollista kehitystä osallistumiskokemusta tar-

kastelemalla. Esimerkiksi Sohl (2014, 14) huomioi väitöskirjassaan, että kansalaispätevyys on muutosalttiutensa takia relevantti kysymys socialisaation kannalta juuri siihen vastaamisessa, miten kyseenomaista asennetta voidaan edistää. Myös Langton ja Karns jo vuonna 1969 tarkastelivat tutkimuksessaan eri poliittisen socialisaation agenttien vaikutuksia kansalaispätevyyteen. Huomiona kyseisessä tutkimuksessa oli koulun, perheen sekä vertaisten vaikuttavan kansalaispätevyyteen, joskin niiden suhteellinen vaikutus jäi avoimeksi (Langton ja Karns 1969, 821–23). Myös poliittisen kiinnostuneisuuden muotoutumista poliittisen socialisaation kautta on tarkasteltu. Poliittisen socialisaation ja poliittisen kiinnostuneisuuden suhdetta puolestaan ovat tarkastelleet muun muassa Koskimaa ja Rapeli (2015) sekä Shehata ja Amnå (2019). Shehatan ja Amnån (2019, 1070) mukaan sekä vertaisilla että vanhemmilla on roolia poliittisen kiinnostuneisuuden socialisaatiossa, mutta erityisen vahva rooli on vanhemmilla. Koskimaan ja Rapelin tutkimuksessa (2015, 151) puolestaan havaittiin, että Suomessa vertaisilla ja vanhemmilla on merkittävästi koulua suurempi rooli nuorten poliittisen kiinnostuneisuuden socialisaatiossa.

Tässä tutkimuksessa kiinnostaa siis se, mitä kautta poliittiset asenteet voivat kehkeytyä osallistumiskokemuksen myötä. Erityisesti poliittisen socialisaation tutkimuksen havaitsemat tavat, joilla osallistumisen kannalta edullisia asenteita voidaan opettaa, auttavat tulkitsemaan mahdollisia vaikutuksia. Koska osallistuminen tapahtuu koulussa, tarkastelu nivoutuu poliittiseen socialisaatioon koulun myötä. Koulun potentiaalia edistää alakäisten poliittista aktiivisuutta on tärkeää pohtia, sillä myös esimerkiksi Nuorisobarometri 2017 huomioi, että vaikuttamistaitoja opitaan erityisesti koulussa (Tenojoki, Rantala, ja Löfström 2018, 139). On oletettavaa, että kouluilla on merkittävä rooli siinä, millaiseksi kokemukseksi osallistuminen on muotoutunut.

Kouluissa toteutetuilla vaikuttamiskokeiluilla on havaittu olevan yhteys kasvaneeseen kansalaispätevyyteen opettamalla tietoja ja taitoja kannustavassa ympäristössä (Levy 2011, 264). Lisäksi esimerkiksi kansalaisopetuksen (civic education) positiivisten osallistumisvaikutusten välittyvän juuri poliittisen kiinnostuneisuuden ja kansalaispätevyyden kautta (Maurissen 2018, 12). Siten koululla on mahdollisuus tukea poliittiseen osallistumiseen kannustavien asenteiden syntymistä, mutta tällaisten vaikutusten synty ei ole itsestään selvää.

Sen lisäksi, että koululla on rooli poliittisessa sosialisatiossa, myös osallistumiskokemuksilla itsellään voi olla vaikutuksia siihen, miten poliittisia asennoitumista syntyy. McIntoshin ja Younissin (2010, 30-34) mukaan poliittisen sosialisatian pohjana tärkeitä tekijöitä ovat mahdollisuudet oppia tekemällä, aikuisten tuki osallistumisessa sekä näkemysten muotoilun oppiminen. Koska osallistumisen on todettu vaikuttavan poliittisten asenteiden muotoutumiseen (Quintelier ja van Deth 2014, 167–68), juuri osallistumista itsessään voi olla tarkoituksenmukaista pohtia poliittisen sosialisatian näkökulmasta. Koulukohtainen toteutustapa OmaStadissa vaikuttanee siihen, millaisia vaikutuksia OmaStadilla on ollut. Siihen, miten mitkään toteutustavat saattavat vaikuttaa osallistumiskokemuksen muotoutumiseen, paneudutaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Onnistuneeseen osallistumiskokemukseen poliittisen sosialisatian kannalta on havaittu olevan yhteydessä muun muassa tuki osallistuessa (McIntosh ja Youniss 2010, 30–33) sekä toisaalta myös vertaiset (Levy 2018, 435; Beaumont 2010, 554). Lisäksi poliittisen sosialisatian kannalta eduksi osallistumiskokemuksessa voi olla tilaisuudet oppia muun muassa keskusteluiden kautta. Mahdollisuuksien oppia keskustelemalla avoimessa ympäristössä poliittisista asioista on nähty tukevan yhteiskunnalliseen tietotasoon sekä sitoutuneisuuteen (Torney-Purta 2002, 209). Laajemman ymmärryksen saavuttaminen juuri keskusteluilla ja mielipiteiden muotoiluilla on myös tässä tutkimuksessa tarkasteltavien asenteiden osalta tärkeää. Esimerkiksi (Levy, Solomon, ja Collet-Gildard 2016) artikkelissa painotetaan, että kun halutaan kasvattaa oppilaiden kiinnostuneisuutta, on tärkeää, että kokemukseen sisältyy mahdollisuus paitsi oppia muiden näkemyksistä, myös muotoilla oma mielipiteensä sekä päästä käyttämään kartutettuja taitoja voimaannuttamiseksi. Kyseinen huomio siis pitää sisällään sekä kokemuksen osallistumisesta, myös osallistumisen sitomisen oppimiseen ja opittujen taitojen hyödyntämiseen.

2.5 OmaStadi poliittisen osallistumisen tutkimuskohteena

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan siis OmaStadia poliittisen osallistumisen näkökulmasta. Tarkasteltavina asenteina ovat sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys sekä poliittinen kiinnostuneisuus. Seuraavaksi selitetään, miten näitä asenteita hyödynnetään sen selvittämiseen, voiko osallistuva budjetointi tukea nuorten poliittista osallistumista.

Sisäisen kansalaispätevyyden tarkastelun avulla on tarkoitus selvittää, onko OmaStadi tuonut nuorille koetusti välineitä tai varmuutta osallistumiseen myös jatkossa. Sisäistä kansalaispätevyyttä tarkastellaan tässä tutkimuksessa oman kokemuksen kautta omista vaikutusmahdollisuuksista sekä omasta kyvykkyydestä vaikuttaa. Se, miltä osallistuminen OmaStadiin on tuntunut voi olla merkittävää muotoutuneen kokemuksen kannalta. Esimerkiksi mikäli osallistuminen on tuntunut vaikealta, usko omaan osallistumiskykyihin ei välttämättä kohennu ja päinvastoin. Liian haastavat osallistumiskokeilut, joissa osallistumisen saavutukset ovat liian tavoitteluttamattomissa, voivatkin tuottaa negatiivisia vaikutuksia sisäiseen kansalaispätevyyteen (Kahne ja Westheimer 2006, 293). Toisaalta sisäisen kansalaispätevyyden kannalta on havaittu, että osallistumisella voi vaikuttaa oikeisiin ongelmiin (Beaumont 2011, 229), joten liian ”saavutettaviakaan” toiminnan tavoitteiden ei soisi olevan.

Toisaalta tuntemusta omista vaikutusmahdollisuuksista OmaStadin myötä pohditaan myös sen kautta, onko osallistuvaan budjetointiin osallistuminen tarjonnut mahdollisuuksia paitsi luoda varmuuden tunnetta omaan kykyihin, myös kokeeko osallistujat osallistumisen kehittäneen taitoja ja tietoja osallistumiseen. Kuten mainittu, objektiivista tietotietoa ei tarkastella tutkimuksessa. Kuitenkin subjektiivista taitojen kehitystä tarkastellaan. Tämä on hyödyksi siksi, että poliittisen toiminnan taitojen kehittymisen on havaittu olevan tärkeää kansalaispätevyyden muotoutumisen kannalta (Beaumont 2011, 229). Myös Kudrnáč ja Lyons (2018, 497-498) huomioivat, nuorten sisäistä kansalaispätevyyttä rakentaa mahdollisuudet osallistua sekä oppia kuuntelemalla ja keskustelemalla sekä koulussa että koulun ulkopuolella poliittista asioista. Poliittisen toiminnan taidot puolestaan voivat kehittyä muun muassa oppimalla ja keskustelemalla. Oletus tutkimuksessa onkin, että pelkkä äänestäminen OmaStadista ei lisää yhtä paljon poliittisen osallisuuden tunnetta kuin keskustelu esimerkiksi eri äänestysvaihtoehdoista tai muuten poliittisen osallistumisen tärkeydestä. Keskustelun oletetaan lisäävän tietoa ja sitä kautta uskoa omaan

kykyihin ja vaikutusmahdollisuuksiin sekä ymmärrystä hallinnon toiminnasta. Tämä oletus pohjaa tutkimuksiin, joissa deliberaation on havaittu olevan tehokkaampi keino lisätä kansalaispätevyyttä ja osallistumista kuin pelkän äänestämisen (Morrell 2005, 66; Nabatchi 2010, 32). Vaikka tarkemmin tässä tutkimuksessa ei pureuduta siihen, onko OmaStadi tarjonnut tilaisuuksia deliberaatioon, mahdollisuudet oppia, muun muassa keskustelemalla, nähdään tärkeinä sisäisen kansalaispätevyyden kannalta.

Mitä tulee kokemuksiin oman osallistumisen tehokkuudesta, tunne oman toiminnan vaikuttavuudesta nivoutuu kokemukseen paitsi oman toiminnan tehokkuudesta, myös laajemmin koettuihin nuorten vaikutusmahdollisuuksiin. Kansalaispätevyyden kokemuksen muotoutumisen on tutkimuskirjallisuudessa havaittu olevan yhteydessä jonkinlaisiin sosiaalisiin tuntemuksiin yhteisöön kuulumisesta (Anderson 2010, 78–79). Nuorten poliittisesta osallisuudesta puhuttaessa voikin olla hyödyksi tarkastella nuorten kokemuksia laajemmin siitä, miten ryhmänä nuorten vaikutusmahdollisuudet ovat muovautuneet OmaStadin myötä. Kokemusta omista vaikutusmahdollisuuksista nuorison edustajana ei kuitenkaan tarkastella kollektiivisena kansalaispätevyytenä. Esimerkiksi Bandura (2000, 76) kuvailee kollektiivisen pystyvyyden tunteen kuvaavan ryhmätason kokemusta ryhmän toiminnan vaikuttavuudesta, eikä ryhmän yksilöiden pystyvyyden tunnetta lasketuna yhteen. Tässä kuitenkin ollaan nuorten kokemuksista yksilöinä kiinnostuneina, joten ryhmätason kokemusten selvittely tekisi tutkimuskentästä liian hajanaisen.

Liittyen omiin koettuihin vaikutusmahdollisuuksiin, on todennäköistä, että sisäinen kansalaispätevyyden tunne on kasvanut OmaStadin myötä enemmän, jos oma äänestyskohde on edennyt toteutukseen. Sekä ulkoisen että sisäisen kansalaispätevyyden on havaittu kasvavan erityisesti sellaisen poliittisen osallistumisen seurauksena, jossa osallistuminen on ollut onnistunutta (Valentino, Gregorowicz, ja Groenendyk 2009, 325). Myös Kahne ja Westheimer (2006, 292) näkevät, että mikäli nuorten kansalaispätevyyttä halutaan kehittää erilaisilla instrumenteilla, on tärkeää, että nuorille tulee niistä pystyvä olo. OmaStadin vaikutuksia voidaankin peilata myös suhteessa onnistumisen kokemuksiin, joita osallistuminen on tuottanut.

Ulkoinen kansalaispätevyys puolestaan on erityisesti nuorien kohdalla relevantti aihe pohtia. Ongelmien nuorten poliittisessa osallisuudessa on nähty johtuvan siitä, että nuoret eivät koe päättäjien olevan kiinnostuneita heidän asioistaan, eikä niinkään siitä, että nuoria ei kiinnostaisi poliittiset asiat (Henn, Weinstein, ja Forrest 2005, 573–74; O’Toole,

Marsh, ja Jones 2003, 259). Ulkoista kansalaispätevyyttä tulisi de Moorin (2016, 643) mukaan tarkastella kahdelta tasolta. Artikkelissaan hän jakaa ulkoisen kansalaispätevyyden poliittisen järjestelmän halukkuuteen edistää kansalaisten toiveita (external input efficacy) ja järjestelmän kykyyn (external output efficacy). Kumpaakin näistä tarkastellaan liitoksissa OmaStadiin ja suhtautumisella kaupungin poliittiseen järjestelmään. Ensinnäkin huomiota kohdennetaan siihen, millaisia näkemyksiä OmaStadi-prosessi on herättänyt nuorissa liittyen kaupungin hallintoon ja ympäröivään poliittiseen järjestelmään. Lisäksi ulkoisen kansalaispätevyyden pohtimisen yhteydessä voidaan reflektoida, tuntuuko se nuorille sellaiselta menetelmältä, jolla kaupunki voi tehokkaasti edistää kaupungin asukkaiden toiveita ja tarpeita.

Kiinnostuneisuus puolestaan sitoo tarkastelun enemmänkin juuri OmaStadin mittaamiseen nuorten poliittisen motivoimisen keinona. Mikäli OmaStadi on tuntunut nuorista tylsältä, ei välttämättä OmaStadi ole toimiva nuorten osallistamisessa, vaikka se olisikin kasvattanut esimerkiksi luottamusta omiin mahdollisuuksiin muuttaa elinympäristöä. Kiinnostuneisuutta tarkastellaan sen kautta, herättääkö OmaStadiin osallistuminen intoa osallistua myös jatkossa joko OmaStadiin tai muilla poliittisen osallistumisen tavoilla. Myös osallistuvan budjetoinnin koettua kiinnostavuutta ja relevanttiutta tarkastellaan. Tämän oletetaan kertovan siitä, millaisen vaikutelman poliittisen osallistumisen kokemus on jättänyt nuoreen. Tämä puolestaan voinee heijastua siihen, miten osallistumiseen jatkossa suhtaudutaan. Relevanttiutta ja kiinnostavuutta tarkastellaan sen kautta, onko osallistuminen tuntunut oman elämän kannalta tärkeältä. Nuorten poliittisen kiinnostumattomuuden on nähty nivoutuvan tunteeseen siitä, että politiikalla ei ole vaikutusta omaan elämään (White, Bruce, ja Ritchie 2000, 15) ja kiinnostuneisuuden puolestaan siihen, että kokee politiikan merkitykselliseksi omaan elämään (White 2003, 43–44).

Siten nuoren kokemus siitä, voiko OmaStadilla vaikuttaa juuri omaan elämään tai itselle tärkeisiin asioihin, voi olla merkittävä tieto. Lisäksi nuorten poliittisen kiinnostuneisuuden merkittäväksi ilmenemistavaksi on nähty asialähtöinen (cause oriented) kiinnostuneisuus, joka tarkoittaa kiinnostuneisuutta esimerkiksi eettisiin ongelmiin, kuten sosiaalipoliittisiin asioihin, vähemmistöjen oikeuksiin tai ilmastonmuutoksen torjuntaan (Soler-i-Martí 2015, 403, 411). Tässä tutkimuksessa ei tarkastella niinkään sitä, mitä nuorten kiinnostuksen kohteet ovat sisällöltään, vaan enemmänkin sitä, löytyykö nuorten poliittiselle kiinnostuneisuudelle jotakin yhtenäistä juonta ja millä tavalla OmaStadiin osallistuminen

mahdollistaa vaikuttamisen tällaisiin asioihin. Toisin sanoen, onko osallistuminen siis jätännyt nuoreen vaikutelman, että osallistamalla voi vaikuttaa itselleen merkityksellisiin asioihin.

Se kuinka omaehtoista osallistuminen on osallistamismenetelmissä vaikuttaa menetelmän aiheuttamiin osallisuusvaikutuksiin. Osallistumisen koettu pakollisuus kertoo osallistumisen motiiveista, ja sitä kautta nivoutuu poliittiseen kiinnostuneisuuteen. Tutkimuskirjallisuudessa on havaittu, ettei äänestäminen jatku vapaaehtoisena, jos siihen on alun perin ryhdytty pakottamisen seurauksena (Bechtel, Hangartner, ja Schmid 2015, 475). Nuorten pakottaminen äänestämiseen ei näytä kannustavan äänestämiseen tai sitouttavan poliittiseen järjestelmään (Henn, Weinstein, ja Wring 2002, 1276). Koulukohtaisesta osallistumisesta OmaStadissa on siis tarpeellista tietää, onko osallistuminen koettu pakollisena vai vapaaehtoisena. Jos esimerkiksi äänestäminen on koettu pakolliseksi, ei voida vetää johtopäätöksiä, että oppilaiden päätös äänestää olisi sidoksissa vaikkapa omiin vaikutusmahdollisuuksiin tai poliittiseen kiinnostukseen.

Tämä tutkimus nojaa siis näkemykseen siitä, että kokemus poliittisesta osallistumisesta muovaa kannusteita osallistumiseen, eikä toisin päin: tarkastelussa on siis, miten OmaStadi vaikuttaa poliittista osallistumista motivoiviin resursseihin, eikä se miten OmaStadiin osallistuminen on ollut joidenkin resurssien aiheuttamaa. Näkemykseen on perustetta, sillä esimerkiksi (Quintelier ja van Deth 2014) mukaan poliittinen osallistuminen muovaa enemmän poliittisia asenteita, kuten kiinnostuneisuutta tai pätevyyden tunnetta kuin toisin päin. Siitä oletuksesta huolimatta, että osallistumiskokemukset voivat kehittää poliittisia asenteita, ei tässä nähdä, etteivätkö myös asenteet olisi merkityksellisiä osallistumiselle. Myös Quintelier ja van Deth (2014, 167) huomauttavat artikkelissaan, että heidän tutkimuksensa tulokset eivät tarkoita, etteikö myös toisen suuntaisia vaikutuksia voi olla. Toisin sanoen asenteet ja käyttäytyminen ovat toisiinsa vaikutuksissa: on tärkeä huomioida myös mahdollisuus toisen suuntaisiin vaikutuksiin, jotta voidaan pohtia poliittisia asenteita poliittisen osallistumisen valosta.

3 TUTKIMUSASETELMA JA AINEISTO

3.1 Tutkimusasetelma

Tutkimus asettuu ratkomaan nuorten poliittisen osallistumisen ongelmaa, joka näkyy muun muassa alhaisempana äänestysaktiivisuutena. Tutkimus pohtii, voiko nuoria osallistamalla paikalliseen päätöksentekoon koulukontekstissa tukea nuorten poliittista osallistumista. Tutkimus ei kykene ratkaisemaan kaikkia nuorten poliittiseen osallistumiseen liittyviä haasteita. Teoriapohjaltaan tutkimus nivoutuu poliittisten asenteiden tutkimusten tarkasteluun, joita tarkastellaan nuorten näkemysten ja osallistumiskokemuksen avulla. Asenteet, joita tutkimuksessa tarkastellaan ovat sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys sekä poliittinen kiinnostuneisuus. Testinä on poliittisen osallistamisen onnistuneisuus. Tutkimus tarjoaa vastauksen OmaStadin onnistuneisuuteen nuorten osallistamisesta sen kautta, tuottaako OmaStadi jonkinlaisia vaikutuksia edellä mainittuihin poliittisiin asenteisiin. Siten tutkimus paitsi kuvailee OmaStadin toimivuutta nuorten näkökulmasta heidän osallistamisessaan, myös sivuaa kysymystä siitä, voivatko asenteet muuttua poliittisen osallistumisen myötä.

Tuloksia analysoidaan suhteessa muihin tutkimuksiin poliittisen osallistamisen ja poliittisen sosialisoinnin saralta. OmaStadi voidaan nähdä poliittiseen sosialisointiin tähtäävänä toimenpiteenä. Yleisesti ottaen poliittinen sosialisointi tapahtuu tilanteissa, joissa aikuiset tukevat nuorten osallistumista oikeassa poliittisessä ympäristössä (Sherrod, Torney-Purta, ja Flanagan 2010, 34). Tämä toteutuu OmaStadissa: oppilaat saavat koulujensa tukemana osallistua päättämään kaupungin asioista. Yksi poliittisen sosialisoinnin areena kuitenkin harvoin tuottaa yksinään poliittista sosialisointia (Sherrod, Torney-Purta, ja Flanagan 2010, 34–35). Vaikka tutkimuksessa siis vertaillaan siis, miten poliittisen sosialisoinnin mekanismit muualla ovat vaikuttaneet poliittisen osallistumisen teemoihin, on huomioitava, että tutkimuksen tulokset ovat kontekstisidonnaisia, eikä tämän tutkimuksen tulokset siten kerro, olisivatko mahdolliset vaikutukset esimerkiksi kansalaispätevyyteen samanlaisia eri kontekstissa ja eri aikana.

Tutkimuksen menetelmät on valittu tukemaan tutkimusongelmaa. Nuorten kokemusten selvittämiseksi haastattelut soveltuvat paitsi vastaamaan tutkimuskysymykseen myös tuottamaan uutta tietoa nuorten osallistumisesta ja poliittisesta osallistamisesta. Kuten Kallio ja Häkli (2011, 107) toteavat nuorten poliittisessä osallistamisessa on tärkeää

kuulla nuoria: nuorten tärkeänä pitämiä asioita ja tapoja toimia poliittisesti. Haastattelu on valittu menetelmäksi, sillä haastatteluilla on mahdollista pyrkiä keräämään kattavasti ajatuksia OmaStadiin liittyen sen mahdollistaman keskustelun avulla. Haastattelu voi myös tuoda uutta tietoa poliittisesta osallistumisesta, jota usein on tarkasteltu kvantitatiivisten menetelmien avulla. Haastattelu menetelmänä tarjoaa joustavuutta, jonka avulla voidaan tarvittaessa esimerkiksi selventää kysymyksiä (Tuomi ja Sarajärvi 2019, 63). Tästä mahdollisuudesta on hyötyä, sillä haastattelujen aikaan nuorten osallistumiskokemuksesta on kulunut vuosi, joten tarkentavia kysymyksiä tarvittiin. Nuorten haastattelemisen antaa lisäksi nuorille mahdollisuuden osallistua näkemysten muotoiluun heitä koskeissa asioissa (O'Reilly ja Dogra 2018c, 4). Kun tutkitaan nuorten poliittista osallistumista, on tärkeää selvittää nuorilta itseltään, mitä poliittinen osallistuminen heille tarkoittaa tai merkitsee (O'Toole ym. 2003, 53). Haastattelut ovat tämän tutkielman analyysissä pääroolissa.

Lisäksi OmaStadin potentiaalia tukea nuorten poliittista osallistumista tutkitaan suhteessa koulukontekstiin. Tämä tapahtui keräämällä kvalitatiivisen kyselyn kouluista taustatiedoksi siitä, miten koulun näkökulmasta nuoret ovat intoutuneet ja toisaalta, millaisilla keinoilla OmaStadia toteutettiin kouluissa nuorten innostamiseksi. Koulun rooli on olennainen, sillä koulukontekstia ei voi irrottaa osallistumisesta, joka tapahtuu kouluajalla. Koulut ovat myös saaneet vaikuttaa siihen, millä tavalla koulussa osallistutaan OmaStadiin. Koululla on rooli nuorten poliittisessa sosialisatiossa ja paneutumalla kouluun aiheen yhteydessä, voidaan tutkimuksen tuloksia analysoida myös poliittisen sosialisatiossa tutkimusten avulla. Haastattelut ja kysely rakentuvat selvittämään samaa tutkimuskysymystä: tukeeko OmaStadi nuorten poliittista osallistumista eli tukeeko se poliittista osallistumista edistävien asenteiden kasvua. Kysely on siis vain tausta-aineiston keruumenetelmä, jonka avulla ei ole tarkoitus tehdä tilastollista analyysiä. Kyselyn tarkoitus on tuoda esiin monipuolisemmin sitä, miten kouluissa on osallistuttu OmaStadiin. Taustakysely pyrkii myös paikkaamaan haastateltavaryhmän samankaltaisuutta. Koska koulujen rekrytoimat saattavat olla aiheesta valmiiksi tietäviä tai kiinnostuneita, otos ei välttämättä anna kovin realistista kuvaa yleisesti oppilaiden suhtautumisesta OmaStadiin. Siksi on hyödyksi kuulla opettajien näkemyksiä ”aitiopaikalta” siitä, miten laajemmin oppilaiden parissa OmaStadi on koettu, ja miten oppilaiden motivoiminen prosessiin on onnistunut.

Haastatteluissa sisäisen ja ulkoisen kansalaispätevyyden sekä kiinnostuneisuuden roolia tarkastellaan teemojen kautta. Haastattelut ovat siis teemahaastatteluja, joissa pääteemat

ovat sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys sekä kiinnostuneisuus. Haastattelut tehdään puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Teemahaastattelu soveltuu aineistokeruumenelmäksi juuri tähän tutkimukseen, sillä sen avulla voidaan tarkastella kokemuksia ja sen ajatuksena on, että jokaisen yksilön omat näkemykset ovat tärkeitä (Hirsjärvi ja Hurme 2015, 48). Myös tässä tutkimuksessa tavoite on perehtyä nuorten kokemuksiin ja tunteuksiin OmaStadista. Haastattelua kuljettavat etukäteen valikoidut teemat, jotka haastattelukysymysten sijaan määrittävät rungon haastatteluille (Hirsjärvi ja Hurme 2015, 48). Kysymykset ja niiden järjestys voivat erota haastattelujen välillä, mutta teemat ovat samat (Ruusuvuori ja Tiittula 2005, 11).

Teemahaastattelun teemojen valikoinnissa on hyvä hyödyntää sekä intuitiota, kirjallisuutta että teoriaa (Eskola, Lähti, ja Vastamäki 2018, 37–38), ja tässä tutkimuksessa pyrittiin hyödyntämään teemojen valikoinnissa jokaista näistä teemojen hahmotustavoista. OmaStadin prosessiin liittyvien teemojen hahmotukseen käytettiin intuitiota, sillä juuri OmaStadiin sidoksissa olevia tutkimuksia ei vielä ole niin kattavasti, että niiden avulla saisi teemat. Pääteemat, kansalaispätevyys ja kiinnostuneisuus, ovat valikoitu poliittisen osallistumisen tutkimuksesta. Alateemojen muodostamiseksi paneuduttiin pääteemojen käsitteisiin, eli siihen, mitä kukin niistä tarkoittaa: nämä löytyivät sekä kirjallisuudesta että teoriasta. Lisäksi tutkimuskirjallisuudesta etsittiin yksityiskohtaisempia tekijöitä, joita on yhdistetty pääteemojen käsitteisiin, jotta pääteemoihin liittyvät osa-alueet pystyttäisiin huomioimaan ja selvittämään haastattelujen avulla.

Haastattelukysymyksiä muodostettiin teemojen lisäksi myös osallistumistapoja kartoittamaan. Kyseiset kysymykset eivät suoraan välttämättä nivoutuneet vain yhteen teemaan, vaan enemmänkin oletuksena oli, että ne voivat liittyä mihin tahansa teemaan sekä tuoda odottamattomia havaintoja osallistumiseen liittyen. Osallistumisen tapoja ei siis lokeroitu erikseen teemoiksi, vaan osallistumisen tavoista muodostettiin kysymyksiä, jotka voivat joustavasti vaikuttaa useampaankin tarkasteltuun teemaan. Haastattelujen teemat esitellään taulukossa 3.1.

Taulukko 1: Teemahaastatteluja ohjanneet teemat

Teema	Alateemat	Kirjallisuus
Sisäinen kansalaispätevyys	Kokemus omista kyvyistä vaikuttaa Kokemus siitä, että voi vaikuttaa/ tuottaa muutoksia poliittisessa järjestelmässä	Sohl (2014) Craig ja Maggiotto (1982) Balch (1974) Sohl (2014) Morrell (2003)
Ulkoinen kansalaispätevyys	Paikallishallinnon halukkuus edistää kansalaisten toiveita Paikallishallinnon kyky edistää kansalaisten toiveita	Balch (1974) Craig ja Maggiotto (1982) de Moor (2016) de Moor (2016)
Kiinnostuneisuus	Valmius käyttää aikaa ja energiaa poliittisen toiminnan parissa OmaStadin relevanssi ja kiinnostavuus	Lupia ja Philpot (2005) White, Bruce, ja Ritchie (2000) White (2003) Soler-i-Martí (2015)

3.2 Aineisto

Tutkimus aloitettiin kesällä 2020. Kesän 2020 aikana koottiin alustava tutkimussuunnitelma sekä haettiin Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta aiheeseen ja aineistonkeruuseen tutkimuslupaa. Myös aineistonkeruusta sovittiin koulujen kanssa jo kesällä 2020.

Syksyn 2020 aikana kerättiin tutkimusaineisto sekä aloitettiin tutkimuksen kirjoittaminen. Aineistonkeruun haasteena syksyllä 2020 oli vallitseva koronaepidemia tilanne, minkä vuoksi aineistonkeruun suunnittelussa piti huomioida koulujen mahdolliset haasteet epävarmassa tilanteessa. Aineistonkeruu sijoittui loka-marraskuuhun. Joulukuussa aloitettiin aineiston analysointi. Keväällä 2021 tutkimusaineisto analysoitiin loppuun ja kirjoitustyö tehtiin valmiiksi.

Tässä tutkimuksessa käytetään aineistona OmaStadin väliarviointia (Rask ym. 2019), lopuarviointia (Rask, Ertiö, ja Tuominen 2020), Aholan (2020) tutkimuskatsausta OmaStadista sekä muita OmaStadia tarkastelevia dokumentteja. OmaStadia käsittelevien dokumenttien lisäksi tutkimukseen kerättiin aineistoa. Tutkimuksen aineisto kerättiin Helsingin kaupungin peruskouluista. Aineisto kerättiin peruskouluista siksi, että suurin osa äänestäneistä nuorista äänesti koulussa (Ahola 2020, 20). Peruskouluista mukaan sisällytettiin yhtenäiskoulut sekä yläasteen koulut. Ala-asteen kouluja ei sisällytetty tutkimukseen mukaan siksi, että vuonna 2019 äänestäneet ovat jo suurelta osin siirtyneet yläkouluihin, eikä siten alakouluista ole soveltuvaa väylää nuorten kokemusten selvittämiseen.

Tutkimukseen kerättiin kahdenlaista aineistoa: nuorten haastatteluja sekä kvalitatiivinen tausta-aineistokysely koulun henkilökunnalta. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vaatii tutkimuslupaa kaikkiin sen toimialaa koskeviin tutkimuksiin. Koulut, joista aineistoa kerätään, tulee sopia jo ennen kuin tutkimuslupaa haetaan (Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 2020). Tämän takia kaikkia Helsingin kaupungin yläasteen kouluja ja yhtenäiskouluja kontaktoitiin jo kesäkuussa 2020 etukäteen ennen aineistonkeruuta. 43 kontaktoidusta koulusta 23 koulua antoi luvan kyselyn lähettämiseksi koulun. Tähän 23 sisältyy myös 4 koulua, joista kerättiin nuorten haastattelut. Kyselyyn vastaus saatiin 8 koulusta.

Tutkimuksen pääasiallinen aineisto kerättiin 9. luokkalaisilta nuorilta. 7-luokkalaiset rajattiin jo alkuun ulos siksi, että OmaStadi 2019 äänestyksen aikaan he eivät välttämättä

ole vielä olleet kyseisessä koulussa. Kyselyaineisto kerättiin kouluista henkilökunnalta, joka on ollut koulussa OmaStadin kanssa tekemisissä. Koska monessa koulussa OmaStadi on ollut koulutasolla muutaman opettajan pyörittämää, riitti että kouluista saatiin vastaus henkilökunnan edustajalta, jolla on jonkinlainen tietotaso OmaStadista. Tärkeämpää kyselyaineistossa olikin tavoittaa mahdollisimman monen opettajan sijaan mahdollisimman monta koulua. Lisäksi, koska kysely on kvalitatiivinen, ei tavoitteena ollutkaan tehdä minkäänlaista tilastollista analyysia sen avulla.

3.3 Haastattelut

Tutkimukseen haastateltiin 14 nuorta. Tarkemmat tiedot haastatteluista löytyy taulukosta 3.2. Koulut, joista haastatteluja kerättiin valikoituvat OmaStadissa aktiivisuuden mukaan. Haastatteluilla ei pyritä yleistettävyyteen (Tuomi ja Sarajärvi 2019, 64), ja koska tavoite on kerätä paljon tietoa, on perusteltua kerätä haastattelut aktiivisista kouluista. Koulut, joista haastattelut kerättiin sijaitsevat joko kantakaupungissa tai lähellä sitä. Haastateltavat oppilaat rekrytoitiin koulun henkilökunnan kautta. On oletettavaa, että haastatteluun valikoituneet oppilaat ovat osoittaneet aktiivisuutta OmaStadissa, koska heitä on pyydetty haastatteluun ja koska he ovat halunneet osallistua haastatteluun. Tämän voi nähdä hyödyllisenä siksi, että haastateltavat kannattaakin valikoida sillä perusteella, että haastateltavalla on asiasta tietoa (Eskola, Lätti, ja Vastamäki 2018, 26).

Taulukko 3.2: Haastatteluun osallistuneet

Haastattelun päivämäärä	Haastateltavien määrä	Haastattelun kesto	Koulun koko
9.10.2020	1	25 min	Yläasteen koulu 7-9
19.10.2020	1	23 min	Yläasteen koulu 7-9
21.10.2020	1	25 min	Peruskoulu 1-9
23.10.2020	1	30 min	Peruskoulu 1-9
23.10.2020	1	30 min	Peruskoulu 1-9
3.11.2020	1	30 min	Peruskoulu 1-9
5.11.2020	1	23 min	Peruskoulu 1-9
17.11.2020	2	36 min	Yläasteen koulu 7-9
24.11.2020	2	35 min	Yläasteen koulu 7-9
24.11.2020	2	40 min	Yläasteen koulu 7-9
27.11.2020	1	29 min	Peruskoulu 1-9

Kuten O'Reilly ja Dogra (2018, 14) toteavat, laadullisessa tutkimuksessa pienikin määrä haastatteluja voi riittää tutkimuskysymyksen selvittämiseen. Haastateltu määrä tuntui olevan sopivasti, sillä viimeisissä haastatteluissa esiin tulleet asiat muistuttivat paljolti aiempia haastattelujen sisältöjä, mikä kertoo hyvästä määrästä haastatteluja (Eskola, Lätti, ja Vastamäki 2018, 28). Haastattelut olivat kestoltaan noin 30 minuutin pituisia. Lyhyin haastattelu kesti 23 minuuttia, pisin puolestaan 40 minuuttia.

Suurin osa haastatteluista kerättiin yksilöhaastatteluina, mutta kuusi oppilasta teki haastattelut pareittain omien ja opettajansa toiveiden vuoksi. Hyötynä tässä oli se, että parihaastattelut tuottavat hieman erilaista tietoa kuin yksilöhaastattelut (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006b). Ryhmähaastattelun etuna on se, että haastattelussa nuoret pystyvät keskustelemaan toistensa kanssa näkemyksistä (O'Reilly ja Dogra 2018b, 9–10). Lisäksi, koska haastateltavia oli vain kaksi kerrallaan, haastattelijan oli helpompi huomioida, mikäli yksi haastateltava esimerkiksi veisi enemmän tilaa kuin toinen. Ryhmähaastattelun riskinä onkin nuorten keskeisten valtasuhteiden heijastuminen haastattelutilanteeseen (O'Reilly ja Dogra 2018b, 9). Tähän varauduttiin sillä, että nuoria osallistettiin keskusteluun, ja haastattelijalla säilytti vetovastuun haastattelun etenemisestä ennalta valittujen teemojen puitteissa.

Haastattelutilanteessa tähdättiin rentoon ja luottamukselliseen tunnelmaan. Alaikäisten haastattelussa on hyvä huomioida, että tilanne voi tuntua jännittävältä haastateltavalle, mihin voi helpottaa haastattelua ennen paitsi tutkimuksesta kertominen myös itsestään kertominen sekä arkipäiväisten kysymysten kysyminen haastateltavilla (O'Reilly ja Dogra 2018c, 13). Haastateltaville kerrottiin alkuun tutkimuksen tavoitteista sekä keskusteltiin jonkin aikaa muusta kuin haastatteluun liittyvistä asioista, kuten viikonloppusuunnitelmista tai koulun arjesta.

15-vuotta täyttäneiden haastattelussa hyötynä on se, että tämän ikäiset voivat jo ymmärtää jonkin verran haastattelukysymyksen tematiikkaa, mutta haasteeksi haastattelun luonteelle etenemiselle voivat nousta iälle tyypilliset suorituspainet (O'Reilly ja Dogra 2018a, 17). Haastattelun alussa selvennettiin nuorelle, että kyseessä ei ole koe, eikä väärää vastauksia siten voi olla. Kysymykset muotoiltiin tukemaan tätä tavoitetta: kysymykset eivät mittaa esimerkiksi tietotasoa, ja nuori sai halutessaan olla vastaamatta kysymykseen, johon ei halua vastata. Testinomaiset kysymykset saattavat luoda alaikäisen haastatteluun ”opettaja-oppilas-suhteen”, mikä voi vaikeuttaa haastattelun tarkoitusta

nuoren mielipiteiden selvittämiseen (Alasuutari 2005, 153). Mikäli joku kysymys vaikutti selkeästi liian haastavalta ja sitä kautta kiusalliselta, haastattelussa siirryttiin eteenpäin toiseen kysymykseen.

Haastattelussa käytettiin jonkin verran, toisin kuin usein suositellaan aikuisten haastattelussa tehtävän, myös kysymyksiä, joihin vastataan 'ei' tai 'kyllä', sillä tämänkaltaiset suljetut kysymykset voivat lasten ja nuorten haastatteluissa esimerkiksi toimia johdantoina aihepiireihin, jolloin kysymyksiä tarkennetaan uusilla kysymyksillä (O'Reilly ja Dogra 2018a, 9). Lisäksi tarvittaessa nuoren vastaukseen esitettiin tarkentavia kysymyksiä tarvittaessa, joten nuoren vastausta ei tulkittaisi väärin. Suurimmaksi osaksi kysymykset olivat kuitenkin avoimia. Tämä mahdollistaa nuorille sen, että he pystyvät muotoilemaan näkemyksensä itse (O'Reilly ja Dogra 2018a, 10).

Koska OmaStadi-prosessista on haastattelujen keräämisen aikaan kulunut jo vuosi, haastattelun alku pyhitettiin kysymyksille, joiden tarkoitus oli muistuttaa haastateltavaa siitä, mistä OmaStadissa on kysymys. Haastattelujen runko oli jokaiseen haastatteluun samanlainen, mutta kaikissa haastatteluissa ei kysytty samoja kysymyksiä tai ainakaan samalla tavalla. Haastatteluissa olisi tärkeää rakentaa kysymykset nuoren vastausten pohjalta (O'Reilly ja Dogra 2018a, 12). Haastatteluissa pyrittiin tähän tavoitteeseen, joten kysymysten järjestys ja kysymykset vaihtelivat haastatteluissa. Haastattelujen lopuksi haastateltavalta kysyttiin myös kehitysehdotuksia tuleviin haastatteluihin, jotta haastattelutekniikkaa pystyttiin jalostamaan nuorten näkemysten pohjalta.

Haastattelut kerättiin videopuhelun välityksellä, sillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tutkimuslupaan sisältyi velvoite siitä, ettei aineistonkeruu saa vaatia läsnäoloa koululla vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi. Haastatteluihin käytettiin Microsoft Teamsia. Haastattelujen aikana videokuva oli päällä, jotta haastateltava näkisi haastattelijan ja toisaalta, jotta haastattelija pystyisi näkemään haastateltavan reaktiot ja siten mukautumaan niihin. Haastattelujen toteuttamisesta etänä oli selkeitä hyötyjä. Esimerkiksi puhelinhaastattelut saattavat tuoda enemmän yksityisyyttä haastateltaville, mikä voi lievittää haastattelun jännitystä (Sturges ja Hanrahan 2004, 114). Tämä huomio tuntui pitävän paikkansa myös gradun haastatteluissa. Videoyhteys tuomalla jonkinlaista etäisyyttä haastateltavan ja haastattelijan välillä teki tilanteesta vähemmän jännittävän. Ennen haastatteluja varauduttiin teknisiin ongelmiin haastattelutilanteessa molempien osapuolien päissä. Muutamassa haastattelussa keskusteluyhteys pätki jonkin verran, mikä toi pientä

haastetta haastattelun etenemiselle. Kaikki haastattelut saatiin silti vietyä läpi suuremmita ongelmitta ja pienten ongelmien ilmaantuessa keskustelu saatiin nopeasti takaisin raiteilleen myös yhteysongelmien jälkeen. Haastateltavilla ei ollut vaikeuksia videopuheluun liittymisessä ja videopuhelut tuntuivat olevan haastateltaville tuttu konsepti. Koska haastattelut olivat koulupäivänä, osasta kouluista vielä huomioitiin erikseen haastattelijalle, että oppilaat voivat kääntyä koulussa jonkun puoleen, mikäli puheluun liittymisessä olisi vaikeuksia.

3.4 Eettinen pohdinta

Tutkimuksessa ja aineistonkeruussa huomioitiin kohderyhmän nuori ikä tutkimuskysymyksen muotoilusta lähtien. Tutkimuksessa pyrittiin ainoastaan tarkastelemaan OmaStadia instrumenttina, joka voi mahdollisesti tukea nuorten poliittista osallistumista ja sitä kautta poliittista osallisuutta. Tutkimusaihe ei pyri tuomaan esiin kaikkia nuorten poliittiseen osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä, vaan ainoastaan tapoja, joilla OmaStadi voi tukea sitä. Siten esimerkiksi oppilaiden sosioekonomista taustaa tai oppilaiden välisiä mahdollisia eroja ei tutkimuksessa tarkastella. Rajanveto on tehty osittain juuri haastateltavien suojelemiseksi.

Haastattelut kerättiin koulukohtaisesti, mutta nuorten kouluja ei paljasteta gradussa. Tutkimukseen osallistuvilta oppilailta kerättiin omat suostumukset tutkimukseen sekä kerrottiin heille tutkimukseen osallistumisesta ja sen tarkoituksista. Heille jaettiin myös tutkimuksen tietosuojailmoitukset. Lisäksi oppilaiden vanhempia tiedotettiin tutkimuksesta ja myös heille jaettiin tietosuojailmoitukset koulun välityksellä. Myös oppilaiden allekirjoittamat suostumukset kerättiin koulun välityksellä sähköisesti lähikontaktien välttämiseksi koronapandemian vuoksi. Vaikka oppilailta kerättiin jo ennen haastattelua suostumus osallistumiseen, haastattelun alussa haastateltavaa muistutettiin osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja mahdollisuudesta keskeyttää tai peruuttaa osallistuminen. Tutkimukseen osallistuville kerrottiin avoimesti tutkimuksen tavoitteista ja tarkoituksista.

Haastattelut piti alun perin kerätä vain 15-vuotta täyttäneiltä. 15-vuotiaat ovat tutkimuseettisesti katsoen riittävän vanhoja itse päättämään osallistumisestaan (Korhonen, Kuula-Lumi, ja Spoof 2019, 9). Kuitenkin ennen muutamaa haastattelua kävi ilmi, että koulujen

rekrytoimat haastateltavat nuoret eivät olleetkaan vielä täyttäneet 15. Lopulta kaksi haastattelua kerättiin myös sellaisilta nuorilta, jotka eivät vielä olleet 15-vuotta. Ennen päätöstä näiden haastattelujen toteuttamisesta konsultoitii kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tutkimusluvista päättävää tahoa sekä Helsingin yliopiston ihmistieteiden eettisen toimikunnan sihteeriä. Ohjeistuksen mukaisesti näiden nuorien kohdalla kerättiin myös heidän vanhemmiltaan suostumukset osallistumiseen.

Kaikki haastattelussa kerättävät kysymykset liittyivät poliittisen osallistumisen teemoihin, jotka nousevat tutkimuskirjallisuudesta. Haastattelu valittiin aineistonkeruumenetelmäksi siksi, että vaikeasta teemasta, kuten poliittisesta osallistumisesta keskusteltaessa, on edullista, että haastatteluissa pystyttiin kysymään lisäkysymyksiä ja toistamaan kysymyksiä, mikäli haastateltavan tietotaso aiheesta ei ollut samalla tasolla kuin tutkijan.

Haastatteluajankohta valikoitiin koulun ja oppilaan toivomuksia mukailleen. Haastattelut äänitettiin, ja äänite poistettiin sen litteroinnin jälkeen. Haastattelussa pidettiin kamera päällä, mutta videokuvaa ei tallennettu, jottei alaikäisiltä kerättäisi enempää tunnisteita kuin on välttämätöntä. Lisäksi nuoret voivat kokea videoinnin stressaavampana kuin pelkän äänittämisen, ja haastattelun lähtökohtana on varmistaa haasteltaville nuorille rento olo. Tekstimuotoisesta dokumentista poistettiin kaikki suorat tunnisteet sekä minimoitiin myös epäsuorat tunnisteet ennen analyysin aloittamista.

Myös tutkimukseen osallistuvia koulujen henkilökunnan edustajia ja kouluja pyrittiin suojaamaan. Tutkimuksen kyselyn vastaavilta ainoa heistä itsestään kysyttävä kysymys oli vastaajan koulu. Muutoin kaikki henkilökunnan edustajalta kysyttävät kysymykset liittyvät OmaStadiin, eikä esimerkiksi vastaajan roolia koulussa tiedustella. Tutkimuksella ei pyritä nostamaan esiin koulukohtaisia eroja niin, että koulut saisivat huonoa mainetta tutkimuksen myötä. Koulujen toimia OmaStadin yhteydessä vertaillaan tutkimuksessa, mutta koulujen nimiä ei tuoda tutkimuksessa esiin.

Aineiston säilytyksessä ja hallinnassa noudatetaan EU:n yleistä tietosuojalakia. Pro gradu tutkimuksen määrä on valmistua kesään 2021 mennessä. Tutkimukseen saatiin ohjaus BIBU-tutkimushankkeen tutkijalta, mutta gradua ei tehnyt tutkimusryhmä, vaan aineistojen säilytyksestä ja keräämisestä vastasi ainoastaan gradun tekijä. Tutkimuksen päätyttyä aineisto muutetaan tunnisteettomaksi. Aineistoa ehdotetaan tutkimuksen jälkeen arkistoitavaksi Tietoarkistoon, jossa aineisto säilytetään pysyvästi tunnisteettomana. Tietoarkistosta aineistoon on harkinnanvarainen pääsy BIBU-tutkimushankkeen tutkijoille.

4 ANALYYSI

Kerätty aineisto analysoitiin teorialähtöisellä laadullisella sisällönanalyysilla. Teorialähtöisessä analyysissä on tarkoitus testata teorian paikkaansa pitävyyttä (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 82). Koska tämä tutkimus ei ole pitkäistutkimus, tässä tutkimuksessa ei voida testata esimerkiksi sitä, lisääkö sisäinen kansalaispätevyys poliittista osallistumista. Teorialähtöisyys tässä tutkimuksessa kulminoituu siis enemmänkin tuottamaan uutta tietoa sisäisen kansalaispätevyyden, ulkoisen kansalaispätevyyden ja poliittisen kiinnostuneisuuden ilmenemisestä poliittisen osallistumisen myötä. Lisäksi tuloksia peilataan siihen, millaisissa yhteyksissä aiemmissa tutkimuksissa on havaittu kansalaispätevyyden tai poliittisen kiinnostuneisuuden ilmenevän. Lisäksi peilaamisen apuna käytetään poliittisen sosialisoinnin tutkimuksia, ja suhteessa näihin tutkimukseen analyysi voi myös testata aiempien teorioiden toteutumista tässä yhteydessä.

Seuraavaksi kuvataan lyhyesti, analyysia ohjanneet vaiheet. Analyysiprosessin aloittamisessa oli karkeasti apuna oli Schillingin (2006) kuvaus laadullisen aineiston sisällönanalyysistä. Tukena analyysissä oli myös muun muassa Tuomen ja Sarajärven (2018) teos. Analyysin aivan ensimmäinen askel, oli litterointi. Haastattelut litteroitiin kokonaan, eikä esimerkiksi pelkästään teemahaastatteluja ohjanneiden teemojen osilta. Litterointi tehtiin sanatarkasti, jotta nuoren oma ääni kuuluisi haastatteluista. Myös tauot merkattiin, mutta niiden pituuksia ei merkattu.

Kun litterointi oli valmis, analyysia varten päätettiin muutamasta muusta ohjenuorasta. Ensinnäkin päätettiin siitä, mikä analyysia ohjaa ja miten ohjaava suunta luokitellaan (Schilling 2006, 30). Tämän tutkimuskysymyksen kannalta kiinnostuneita oltiin nuorten kokemuksista liittyen OmaStadiin. Ennen analyysia päätettiin myös siitä, miten analyysi toteutettiin: eli esimerkiksi teema kerrallaan vai haastattelu kerrallaan (Schilling 2006, 31). Tässä haastattelut käytiin läpi yksi kerrallaan, jotta nuoren kokemusta pystyttäisiin analysoimaan kokonaisuutena. Itse analyysi kuitenkin toteutettiin teemoittain. Teemoittelu on luonteva jatke teemahaastattelujen analysointiin (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006a). Lisäksi teemoittelemalla on mahdollista tuoda yksityiskohtaisesti esiin sitä, miten kukin teema piti sisällään (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 79), mikä soveltuu hyvin tämän tutkimuskysymyksen ratkaisemiseksi.

Analyysissa keskityttiin teemahaastatteluja ohjanneisiin kolmeen poliittista osallistumista tukevaan tekijään: sisäiseen ja ulkoiseen kansalaispätevyyteen sekä poliittiseen kiinnostuneisuuteen nuorten kokemusten näkökulmasta. Nämä pääteemat nousevat teoriasta. Etukäteinen rajausta siitä, mitä etsii aineistosta tehdään, jotta tutkimuksessa pohdittavat asiat mahtuvat yhteen tutkimukseen (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 78). Analyysi aloitettiin keräämällä näihin kolmeen kategoriaan liittyvät sitaatit haastatteluista yhteen. Kerätyt aineistot supistivat analysoitavan tekstin määrän pelkästään olennaiseen. Kun aineistosta oli kerätty olennaiset osiot, ne pelkistettiin yksinkertaisempaan muotoon. Tiivistykset puolestaan vedettiin vielä alateemaan. Alateemat nousivat myös teoriasta. Ne toimivat välineinä pilkkomaan pääteemoja osa-alueiksi, joiden avulla olisi sujuvampaa kuvailla poliittisten asennoitumisten ilmentymistä haastatteluissa. Mallina analyysiin hyödynnettiin (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 97) taulukkoa. Taulukossa 4.1 on esimerkki yhden lauseen pelkistyksestä ja johtamisesta takaisin teoriaan. Kyseinen lause on yksinkertainen esimerkki, ja monet muut lauseet piti tiivistää useampiin osiin.

Taulukko 4.1: Esimerkki sisällönanalysistä

Pääteema	Alkuperäinen sitaatti	Tiivistys	Alateema
Ulkoisen kansalaispätevyys	No (...) ehkä sen, että oikeesti välitetään ja silleen halutaan tietää ja tehdä niitä uudistuksia sen mukaan mikä niinkun on niille nuorille ja niille, jotka niitä sitten käyttää niin niinkun tärkeitä	Paikallishallinto haluaa osallistuvalla budjetoinnilla kuunnella asukkaiden tarpeita	Paikallishallinnon halukkuus edistää kansalaisten tarpeita

Analyysissa pyrittiin tuomaan esiin nuorten kokemusten monimuotoisuutta. Kun joidenkin näkemysten viitataan ilmenneen useassa haastattelussa, tarkoitus ei ole esittää johtopäätöksiä, että tulokset olisivat yleistettävissä näihin usein ilmenneisiin näkemyksiin. Enemmänkin tavoitteena on vertailla ja saada nuorten monipuoliset äänet esiin.

Analyysiin on sisällytetty myös koulujen henkilökunnalta kerätystä kyselystä huomioita. Kyselyä analysoitiin samojen teemojen puitteissa kuin haastattelutkin. Kyselyn analyysi ei kuitenkaan mennyt yhtä syvälle kuin haastattelujen analyysi, koska vastauksia oli niin vähän. Lisäksi kyselyn laadullisesta luonteesta huolimatta osa vastauksista oli niin lyhyitä, kuten ”ei” tai ”en tiedä”, että niiden syvälliseen tarkasteluun ei ollut tarvetta. Pää-

asiallisesti analyysi kohdistuu kuitenkin oppilaiden haastatteluihin ja esimerkiksi pääteemojen tiivistävät kuvat on koostettu pelkästään niistä. Huomio halutaan kohdistaa nimenomaan nuorten kokemuksiin, joten tilaa ei haluta liikaa viedä kyselyn puimiseen. Kyselyä enemmänkin käytetään apuvälineenä nuorten kertoman syventämiseen. Lisäksi kysely sisälsi niin vähän vastauksia, että sen sisältämät kiintoiset kohdat voidaan sisällyttää haastattelujen analysointiin. Aina kun kyselyyn viitataan, se sanoitetaan selkeästi, jotta lukijalle ei käy epäselväksi, mikä on nuoren sanomaa.

4.1 Sisäinen kansalaispätevyys

Kerätyn aineiston analyysi aloitetaan tarkastelemalla sisäistä kansalaispätevyyttä. Kaksi pääteemaa kansalaispätevyyden tarkasteluun tässä ovat haastateltavan kokemus omasta kyvykkyydestä osallistua ja vaikuttaa, sekä toisaalta nuoren kokemus siitä, voiko omalla toiminnallaan vaikuttaa. Analyysi aloitetaan tarkastelemalla OmaStadiin osallistumista suhteessa kokemukseen omista taidoista ja tiedosta vaikuttaa. Tämän jälkeen pohditaan OmaStadin suhdetta koettuihin vaikutusmahdollisuuksiin. Samalla peilataan jonkin verran tapoihin, joilla osallistuvaan budjetointiin on osallistuttu ja pohditaan, millä tavoin osallistumisen tavat ovat voineet vaikuttaa kokemuksen muotoutumiseen.

Sisäiseen kansalaispätevyyteen liittyy kiinteästi usko omaan kykyihin vaikuttaa (Niemi, Craig, ja Mattei 1991, 1407–8; Sohl 2014, 34). Tältä osin haastattelut tuottivat monimuotoista tietoa. Aluksi tarkastellaan, miltä osallistumiskokemus on tuntunut haastavuustaan ja pohditaan sitä kautta, onko osallistuminen saattanut tuottaa uskoa omaan osaa-miseensa vaikuttaa.

Haastatteluissa nuoret kuvailivat osallistumisen helppoutta: joku kuvaili valinnanvaikeutta äänestystilanteessa, osa kuitenkin kuvaili kokemuksen olleen helppo ja OmaStadin aihealueiden sellaisia, joista nuoret tietävät. Osallistumisen helppous sekä äänestyskohteiden kanavoituminen aiheisiin, joista nuoret tietävät, antaa kuvan siitä, että ainakin kyseisen osallistumisen osalta nuorilla on voinut olla sisäisen kansalaispätevyyden tuntemuksia. Haastateltavat näkivät lähinnä OmaStadin liittyvän mm. vapaa-aikaan, harrastustoimintaan tai esimerkiksi yhteisiin tiloihin. Tällaisista osa haastateltavista kuvaili nuorten tietävän:

” X: ...että se et täs ei tehä isoi päätöksii vaan niinku tehää tällasii helposti ymmärrettävii äänestyksiä ja ne kohteet on sellasii et lapsi- lapsetki tajuu mitä se niinku muuttaa”

Mikäli kokee olevansa tietotasoltaan pätevä äänestämään tällaisista asioista, varmuus omiin kykyihin voinee kasvaa. Kokemukset, jossa voi hyödyntää omaa tietoaan on havaittu tuottavan voimaannuttavia tuntemuksia osallistujille (Levy, Solomon, ja Collet-Gildard 2016, 492), eli voidaan olettaa varovasti, että eräänlainen suoriutuminen voi luoda varmuutta omaan pystyvyyden tunteeseen. Kaikille oppilaille OmaStadi ei kuitenkaan välttämättä ole tuonut tätä kautta uskoa omiin kykyihin vaikuttaa. Vaikka osalle OmaStadiin osallistuminen näyttäytyi helpolta, osalle se ei kuitenkaan näytä olleen täysin ymmärrettävä kokemus. Yksi opettaja kuvaa näin luokan ilmapiiriä osallistumisen yhteydessä:

”Opettaja: Ilmapiiri oli epätietoinen ja hiukan arastelevakin, Oppilaat ehkä jännittivät äänestävänsä jotenkin "väärin".

Jotta OmaStadiin osallistuminen voisi vaikuttaa sisäiseen kansalaispätevyyteen, olisi tärkeää, että ainakin kyseisessä prosessissa osallistujat kokisivat itsensä kykeneväksi äänestämään, eli luottamaan omaan ymmärrykseen äänestää ”oikein”.

Toisaalta myöskään se, että osallistuminen on kanavoitunut ”helppoihin” asioihin ei ole täysin ongelmatonta. Negatiivinen puoli äänestyskohteiden käsitettävyydestä nuorille on se, että OmaStadi ei tällöin välttämättä kasvata osallistujan uskoa vaikuttaa haastavampiin asioihin. Sohl kuvaa Beaumontin (2010) näkevän, että siinä missä onnistumiset poliittisessa osallistumisessa tukevat sisäisen kansalaispätevyyden kasvua, kokemuksen ei pitäisi olla liian helppoa, koska tällöin onnistumisenkokemukset voivat jäädä vajavaisiksi (Sohl 2014, 51) . Lisäksi realismi osallistumiskokeiluissa olisi tärkeää myös siksi, että siten nuoret voivat paremmin ymmärtää politiikan haasteita (Kahne ja Westheimer 2006, 295; Levy 2011, 266). Sopiva määrä haastavuutta olisi siis hyvästä, mutta ei liian suuri haastavuus. Esimerkiksi mikäli osallistumisella tavoitetaan haastavia asioita, joiden saavuttaminen on hyvin vaikeaa, ei välttämättä pystyvyyden tuntemuksia synny (Kahne ja Westheimer 2006, 293). OmaStadin osalta näyttäytyy kuitenkin enemmänkin siltä, että äänestyskohteet ovat olleet saavutettavia, mutta ymmärrys itse prosessista on ollut paikoin vaikea saavuttaa. Osalla oppilailta oli jäänyt epäselväksi koko äänestyksen tarkoitus.

”X: No et me tiedettäis lähinnä enemmän, et mikä siinä on, mitä me, mistä me niinku äänestetään, mistä me vaikutetaan

H: Joo (...)

X: Niin siin (olis) lähinnä semmonen, että niinku fiilis, että siin niinku äänestetään eteenpäin jotain asiaa, et ei sitä niinku että käytetään rahaa johonkin suoraan”

Epäselvyys siitä, mitä äänestetään tuskin luo osallistujalle varmuuden tunnetta liittyen omaan kyvykkyyteen vaikuttaa. Sitaatissa haastateltavien kuvaama epäselvyys liittyy toiveeseen, joka välittyi myös muutaman toisen oppilaan haastatteluista: eli toive siihen, että OmaStadin olisi ymmärtänyt paremmin. Oppilaiden osittaisiin vaikeuksiin ymmärtää prosessi liittyy se, miten OmaStadissa on siis oppinut paitsi kyseisestä prosessista, myös se minkä tasoisesti OmaStadissa on ollut mahdollisuus kehittää omia taitoja ja kykyjä vaikuttaa.

Suuri osa haastateltavista ei kuvaillut oppineensa uusia taitoja tai tietoa vaikuttamiseen osallistumisen yhteydessä, paitsi korkeitaan äänestysivun käyttöä. Tähän liittyy opettajien kyselyinkin paljastama tieto siitä, ettei OmaStadiin uhrattu valtavasti aikaa kouluissa. Tämä on valitettavaa, sillä on oletettavaa, että mikäli osallistumisen yhteydessä olisi mahdollisuus oppia, myös varmuus omista tiedoista vaikuttaa voisi kasvaa. Esimerkiksi Beaumontin (2011, 229) mukaan vaikuttamiseen liittyvien taitojen oppiminen voikin edistää sisäistä kansalaispätevyyttä. Muutama oppilas kuitenkin kuvaili muutoin OmaStadin tuoneen välineitä osallistumiseen myös jatkossa. Kyseisessä sitaatissa ei siis niinkään korostu konkreettiset taidot, joita osallistuminen on voinut tuottaa, vaan enemmänkin jonkinlainen varmuus liittyen osallistumiseen myös tulevaisuudessa.

”X: No mun mielest siin niinku et ku nuoret saa iteki tehä jotain siinä niin sit siin niil voi tulla sillee et okei tää on kivaa et must voi sit tulla myöhemminkin sit joku tällanen et kuka päättää näit asioita.”

Kyseisestä sitaatista välittyy OmaStadiin osallistumisen tuoma varmuus, siihen, että henkilö on kykenevä osallistumaan poliittiseen päätöksentekoon myös jatkossa. Tämä viestinee sisäisestä kansalaispätevyydestä. Kuitenkin myös konkreettisten tietojen ja taitojen

oppiminen osallistumisen yhteydessä saattaisi olla eduksi kasvattamaan oppilaiden luottoa omiin kykyihin ja mahdollisuuksiin vaikuttaa, esimerkiksi syvemmän ymmärryksen saaminen päätöksenteon prosesseista.

”X: (...) Ööö (...) oli, oli siin jotai, et (o) no opettajat anto ainaki ohjeet, mut sitte (...) emmä nyt (mmh) emmä tiä puhuttiiks me niinku hirveen syvällisemmin niinku opettajan kaa siit”

Kyseisestä lauselmasta saa kuvan, että osallistumisen yhteydessä ei ole ollut väylää syvemmän ymmärryksen saavuttamiseen. Pelkkä ohjeistusten saaminen ei tarkoita, että vielä oppisi, vaikka tuki osallistumista opetellessa onkin oletettavasti tärkeää. Toisaalta myös esimerkiksi jonkinlainen keskustelu voisi paitsi opettaa uutta tietoa, myös opettaa poliittiseen osallistumiseen tärkeitä taitoja, kuten mielipiteiden vaihtoa. Vaikka osassa kouluista on voinut näin tapahtua, ainakaan haastattelujen perusteella niin ei näytä kaikkialla käyneen. Vaikkakin osa oppilaista kuvasi kavereidensa kanssa hieman keskustelleen äänestyksestä, osallistumiseen näyttää liittyneen harvassa paikassa kauheasti muuta kuin itse äänestäminen. Tämä johtui ainakin yhdessä koulussa siitä, että äänestystilanne haluttiin pitää sellaisena, jossa opiskelijat voivat itsenäisesti ilman vaikutteita pohtia äänestyskohteensa. Se ei kuitenkaan estänyt keskustelun syntymistä kyseisessä paikassa, vaan oppilaat koulusta kuvailivat ”punninneensa” eri äänestyskohteita.

Juuri oppimisen keskusteluissa vaikkapa luokan kanssa on havaittu olevan yhteydessä sisäiseen kansalaispätevyteen (Kudrnáč ja Lyons 2018, 497–99). Vaikka ajatus siis siitä, että oppilas saa ilman vaikutteita tehdä oman päätöksen äänestyskohteesta on siinä mielessä hyvä, että se voi tuoda varmuutta siitä, että on kykenevä itsenäisesti ilmaisemaan mielipiteensä, olisi varsinkin ensimmäisten osallistumisen kerralla hyödyksi, myös oppia ja keskustella, mistä äänestyksessä on kyse ja mihin sillä voi vaikuttaa. Tässä näkemyksenä onkin, osin poliittisen sosialisoinnin näkökulmasta, että jonkinasteinen deliberaatio olisi hyväksi osallistumisen yhteydessä. Deliberaation on havaittu kasvattavan juuri sisäistä kansalaispätevyyden tunnetta tilannekohtaisesti (Morrell 2005, 66): eli opettamalla osallistumisen kohteesta lisää ja luomalla sitä kautta uskoa omiin kykyihin vaikuttaa tähän asiaan. Myös Sohl ja Arensmeier (2015, 149) ovat havainneet, että kouluympäristössä deliberaatio voi tuottaa positiivisia vaikutuksia sisäiseen kansalaispätevyteen.

Mitä tulee haastateltujen kokemukseen mahdollisuudestaan vaikuttaa toiminnallaan, tulokset eivät myöskään ole yksiselitteiset. OmaStadi koettiin useiden haastateltujen parissa

mahdollisuutena vaikuttaa tarjoamalla myös nuorille tilaisuuden osallistua yhteisistä asioista päättämiseen. OmaStadin voi osin nähdä lisäävän uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin juuri luomalla uskoa siihen, että nuoret pystyvät vaikuttamaan. Kuten yksi nuori kuvaili äänestyksen aiheuttamaa oivallusta:

” X: No ehkä ku mä ekaa kertaa pääsin äänestää tommosii asioit, niin mä jotenki viel tajusin viel paremmin sen, että nuorilla on mahollisuus vaikuttaa”

Kyseinen lauselmä viestii osallistumiskokemuksen tuottamasta oivalluksesta, että nuoret voivat osallistumiselleen sekä toiminnallaan vaikuttaa. Tuntemukset siitä, että henkilö kokee pystyvänsä tuottamaan muutosta, liittyi osin vaihtoehtoihin, mitä äänestäessä on, eli mitä äänestämällä voidaan saavuttaa. Kansalaiseksi oppimisen kannalta onkin tärkeää, että osallistumisen koetaan vaikuttavan oikeisiin asioihin ja omaan elämään (Beaumont 2011, 229; Pitkin ja Shumer 1982, 53). Osa oppilaista, jotka kokivat osallistumisen voivan vaikuttaa omaan elämään suuresti, näkivät myös vaikutusmahdollisuuden positiivisemmasta valosta. Yksi oppilas kuvaili, miksi haluaa jatkossakin osallistua OmaStadiin näin:

”X: No sitten pääsee vaikuttaa siihen mi- mitä niinkun tehään ja sitten ne voi mahollisesti olla vaikka sellasii mitkä vaikuttaa suurestikin niinku”

Kyseinen ilmaisu pitää sisällään pystyvyyden tunteen siitä, että osallistumisella on merkitystä. Uskomus oman toiminnan kyvystä luoda muutosta liittyykin kansalaispätevyyteen (Sohl 2014, 42). Lisäksi osallistuvaan budjetointiin varatun rahasumman oppilaat näkivät merkinä siitä, että osallistuvalla budjetoinnilla voi vaikuttaa. Yksi oppilas kuvaili näin:

”X: No siin on paljon rahaa, paljo rahaa ja sit voidaan päättää ja sit sillee sil voidaa tehdä jotai oikeitaki muutoksia luultavasti”

Kun OmaStadin vaikutusmahdollisuudet omaan elämään joko eivät hahmottuneet tai niitä ei yksinkertaisesti ollut, myöskään pystyvyyden tunne siitä, että on mahdollisuus vaikuttaa ei täysin toteudu. Haasteita sille, että OmaStadi vaikuttaisi positiivisesti koettuihin vaikutusmahdollisuuksiin tuotti ajatukset OmaStadin vaikuttavuudesta. Muutama oppilas näki, ettei OmaStadin kaltaisilla menetelmillä voi vaikuttaa oikeasti isoihin asioihin, joko johtuen vaikkapa rajatusta budjetista tai siitä, että OmaStadi ei ole ”oikeaa politiikkaa”.

” X: (Mm) no ei nyt varmaan niinku täs meidän ikästen äänestyksessä viel mihinkään tota poliittisiin asioihin päästä vaikuttamaan...”

Se, että osalle nuorista OmaStadi ei näyttäydä poliittisena osallistumisena, herättää kysymyksiä siitä, onko osallistuminen koettu sellaisena, että se on toimintaa, joka voi muuttaa asioita. Vaikka osin se, että jotkut näkivät OmaStadin ulkoisena poliittisesta osallistumisesta saattaa johtua juuri OmaStadin äänestyskohteiden sisällöstä, voi ajatus liittyä myös nuoren käsitykseen siitä, mitä poliittinen osallistuminen tarkoittaa tälle. Nuorten annettiinkin haastattelussa kuvailla, mitä heille poliittinen osallistuminen tarkoittaa. Tämä nähtiin tärkeänä sen lisäksi, että se tarjoaa nuorille tavan tuottaa oma käsitys osallistumisesta, se kertoo myös siitä, onko osallistuminen koettu ”oikeaksi” osallistumiseksi. Voidaan olettaa, että osallistamisinstrumenttien vaikutukset osallistujien sisäiseen kansalaispätevyyteen ovat todennäköisempiä, jos osallistuminen on koettu todella poliittiseksi osallistumiseksi. Kuten mainittu, osalle oppilaista OmaStadi tuntui eroavan politiikasta. Tämä havainto tukee vuoden 2018 Nuorisobarometrin näkemystä siitä, että osalla nuorista on edelleen melko traditionaalinen näkemys politiikasta, sillä se nähdään yhä paljolti nimenomaan valtakunnallisten vaalien kautta ja omaa toimintaa voi olla vaikea ajatella poliittisena osallistumisena (Pekkarinen ja Myllyniemi 2019, 27, 29–30).

Toisaalta, vaikka poliittinen osallistuminen saatettiin mieltää nimenomaan osallistumiseksi jonkinlaiseen päätöksentekoon, myös oman mielipiteen lukeminen prosessiin kuuluvaksi, oli yleinen havainto. Vastauksissa ilmentyi joko ajatus päätöksentekoon osallistumisesta tai siitä, että pyrkii vaikuttamaan asioihin siten, että asiat olisivat paremmin omasta mielestä. Yksi osallistuja kuvaili:

”X: Sitä että niinku (...) vaikuttaa yhteisiin päätöksiin niinku (...) osallistuu, osallistuu just tämmösiin, et pääsee, jos pääsee, jos on jotkut vaalit tai tämmöset, niin äänestää, et vaikuttaa, vaikuttaa itse ja osallistuu, et äänestää sitä mikä itestä tuntuu parhaalta vaihtoehdolta”

Tämä luo kuvaa siitä, että osalle osallistuminen olisi todella ollut poliittista osallistumista. OmaStadin sisältämä mahdollisuus ilmaista oma mielipide koettiin tärkeänä. Myös siitaatti alapuolella ilmentää tätä ajatusta: oman äänen ilmaisu nähdään ikään kuin jo itses-

sään mahdollisuutena, jossa voi käyttää omaa päätösvaltaa. Omaan päätösvaltaan luottaminen puolestaan viittaa tavallaan sisäisen kansalaispätevyyteen juuri uskona omaan kyvykkyyteen osallistua.

” X: No (...) (öö) se oli ihan kiva niinku, me saatiin siihen osallistuu ja sit kukaa ei niinku sanonu et sun pitää äänestää tota ja sitte niinku sai ite tehdä kaiken H: [nii] X: et oli oma ääni siinä niinku ”

Osalla oppilaista oli kriittinen näkemys yleisesti ottaen nuorten vaikutusmahdollisuuksiin. Yhdellä oppilaista oli selkeästi samanaikaisesti kriittinen suhtautuminen OmaStadin mahdollisuuksiin vaikuttaa suuremman mittakaavan asioihin, kuten ilmastonmuutokseen.

”X: (Öö) niin no emmä tiää, se kuulostaa vähän kaukaiselt et pystyis niinku tositosi isoihin asioihin vaikuttaa, kuten esim se et (et) nii jotenki koronara-jotteit tehtäis korkeemmiks tai joku et niin no itellä ainaki ilmastonmuutos on sillee vähän pelottava juttu, et se kuulostaa vähän sillee vaikeelta, että kaheksalla miljoonal (sais jotai) no, tai emmä tiää, tuskin sil pystyis mitää hiiliveroo asettaa tai mitää tällasta, tällasii tärkeit asioita et se kuulostaa vähän sillee kaukaa haetulta omiin korviin ”

Kriittisyys mahdollisuuksista vaikuttaa tärkeisiin asioihin nivoutuu paljolti myös ulkoiseen kansalaispätevyyteen, sillä tässä oma pystyvyys vaikuttamiseen riippuu poliittisesta järjestelmästä enemmän kuin nuoren oman kyvykkyyden arviosta. Huomio on kuitenkin nostettu sisäisen kansalaispätevyyden alle, sillä se osin nivoutuu arvioon siitä, kokeeko henkilö OmaStadin tuovan keinon osallistua vaikuttavalla tavalla:

”X2: Ollaanko me juurikaan vaikutettu sit mihinkään

X: Sitä on kaiken maailman äänestyksiä, mut ei sitä sit niinku kauheesti ajattele, et mikä vaikuttaa mihinki ”

Tämänlainen näkemys OmaStadista yhtenä äänestyksenä muiden joukosta ilmeni myös muissa haastatteluissa. Sama kriittisyys toistui myös haastattelussa, jossa vastaajat kuvailivat, OmaStadin vaikuttavan enemmänkin toisen seudun asioihin kuin oman seudun asioihin: eli kriittisyys OmaStadin vaikutusmahdollisuuksiin sekä samanaikaisesti omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Se, että osallistuja voisi tuntea toimintansa vaikuttavan omaan elinympäristöönsä, olisi myös siksi tärkeää, että osallistuja voisi tuntea olevansa pätevä äänestämään kyseisistä asioista:

”X: ...siin oli toisaalta vähän sillee, että ku vähän mietti ku siin piti esim valkkaa joku tietty määrä niin että (öö) ku (...) kun ne ei niinku, vaikuttaa tohon lähiseudulle eikä tänne niin siin ei oikeen välttämättä osannu vastata, et mikä ois paras mihin kannattais täs äänestää”

Usko omasta osaamisesta äänestämisen yhteydessä oli siis osin yhteydessä kokemukseen siitä, voiko omalla toiminnalla vaikuttaa. Osallistumisen vaikuttavuus suhteessa koettuun sisäiseen kansalaispätevyyteen riippui osin myös siitä, onko osallistumisella todella ollut vaikutus. Muutama oppilas esimerkiksi kertoi tietävänsä, että omat äänestyskohteet pääsivät jatkoon. Molempien näiden oppilaan vastauksista kuvastuu myös tyytyväisyys tällaiseen onnistumisen tunteeseen.

”X... kyl se oli mun mielestä ihan hyvä koska jotkut niistä jotka mä niinkun äänestin niin pääs jatkoon ja sit mä kävin tietty kattomas niitä tilanteita ja mun mielestä se tuntu ihan hyvältä.”

Tämä havainto tuntuukin istuvan hyvin aiempaan teoriaan siitä, miten sisäinen kansalaispätevyys lisääntyy paremmin sellaisen osallistumisen myötä, joka on tuottanut pystyvyyden tuntemuksia. Esimerkiksi Kahne ja Westheimer (2006, 290-291) havaitsivat artikkelissaan samansuuntaisia tuloksia. Valentino, Gregorowicz, ja Groenendyk (2009, 325) puolestaan havaitsivat artikkelissaan osallistumisen ja sen onnistuneisuuden tuottavan vaikutuksia kansalaispätevyyteen. Koska suurin osa haastatelluista ei ollut seurannut OmaStadin äänestystuloksia, myöskään suurelle osalla osallistuminen ei tältä osin onnistunut tuottamaan havaintoja siitä, että omalla toiminnalla olisi vaikutusta.

Osallistumisen yhteydessä suuri osa oppilaista kuvaili itsenäisesti tehneensä päätöksen siitä, mitä äänestää, joten vaikkapa luokkatasolla ei kaikille ole syntynyt esimerkiksi yhteisiä tavoitteita, jotka voisivat tukea jonkinlaista ryhmätason voimaantumista. Sen sijaan yhdelle äänestäjistä osallistumisesta oli tullut yhteisöllinen olo, joka tuntuu linkittyvän myös siihen, että prosessiin osallistumisessa on jonkinlaista tärkeyden tuntua:

”X: Kiva, tuntu et on mukana jossain niinku suures”

Paitsi että OmaStadi loi uskoa nuorten vaikutusmahdollisuuksiin, OmaStadi tuotti yhdelle osallistujalle myös eräänlaista yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kansalaispätevyyden kokemuksen muotoutumisen on tutkimuskirjallisuudessa havaittu olevan yhteydessä jonkinlaisiin sosiaalisiin tuntemuksiin yhteisöön kuulumisesta. Myös Anderson (2010, 78-79)

havaitti tutkimuksessaan, että sosiaalinen yhteenkuuluvuuden tunne on yhteydessä kansalaispätevyyteen. Yhden opettajan kyselyvastauksessa kuvailtiin, että koululla oli yhteinen tavoite OmaStadin äänestyskohteisiin liittyen ja prosessiin kuvailtiin oppilaiden suhtautuneen ”myönteisesti”. Koska kyseinen vastaus tuli kyselystä, tarkennusta siihen, miten yhteinen tavoite vaikutti oppilaiden intoon käytännössä, ei valitettavasti saatu.

Osallistumisen vaikuttavuus nähtiin muutenkin osin sosiaalisesta valosta, nimittäin suhteessa muihin: osallistujista muutama kiteytti roolinsa osallistumisessa yhdeksi äänestäjäksi. Näkemys itsestä yhtenä äänestäjänä luo jo itsessään kuvaa siitä, että haastateltava tuntee olevansa yhtä pätevä osallistumaan ja vaikuttamaan kuin muutkin kansalaiset. Ajatus omasta vaikutuksesta suhteessa muihin ilmensi myös tasavertaisuuden merkityksestä. Yksi oppilas kuvaili rooliaan osallistumisessa:

”X: (Mm) no en mä tiedä vähän semmonen niinkun aika pieni tavallaan, mut kaikilla muilla on tavallaan myös sama

H: [mm]

X: et joku pieni ääni on niinku merkityksellinen”

Lauselmasta välittyy kuva, että tasavertaisuus tekee osallistumisesta vaikuttavaa, vaikka yhden henkilön vaikutus olisikin verrattain pieni. Ajatus osallistumisen tasavertaisuudesta onkin oletettavasti oleellista, kun pohtii koettuja mahdollisuuksia vaikuttaa. Mikäli kokee muiden kyvyt ja mahdollisuudet luoda muutosta selkeästi suurempina kuin omat, sisäisen kansalaispätevyyden tunne voinee laskea. Kuten Sohl (2014, 44-45) huomioi, siitä huolimatta, että sisäinen kansalaispätevyys kohdistuu nimenomaan itseän, sen poliittisen luonteen vuoksi, siihen liittyy suhteet muihin poliittisessa järjestelmässä sekä se, miten tämä vaikuttaa uskomuksiin oman toiminnan vaikuttavuudesta.

Vaikka juuri OmaStadi ei monille tuntunut nousevan kuin korkeintaan mukavammaksi osallistumisen tavaksi kuin joku muu instrumentti, on syytä pohtia, onko osallistuminen jättänyt suurta merkityksellisen vaikuttamisen tunnetta haastateltuihin juuri siksi, että se nähtiin yhtenä muiden äänestysten rinnalla ja sekoitettiin useasti vaikkapa Ruutibudjettiin. Nuoret silti näkivät positiivisena asiana sen, että nuorilla on enemmän kuin vain yksi instrumentti osallistumiseen, jotta äänestyskokemuksen tutuksi tulemisen lisäksi myös omia tarpeita voi tarkastella osallistumisen yhteydessä:

”X: No et siinä me niinku päästään kokemaan sitä äänestystilannetta, päästään miettimään vähän, et mikä on meille parasta tai tällasta, et on se ihan hyvä, et niitä on, niitä on useita”

OmaStadin tuottamat vaikutukset sisäiseen kansalaispätevyyteen ovat siis moninaiset, eivätkä lainkaan yksiselitteiset. Mitä tulee haastateltavan arvioon omasta pätevyydestä osallistua ja vaikuttaa, tulokset ovat osin ristiriitaiset. Vaikka haastateltavat pääsääntöisesti näkivät, että OmaStadiin osallistuessa he olivat kyvykkäitä osallistumaan ja ilmaiseen mielipiteensä, ei osallistuminen tuottanut opettavia vaikutuksia nuorille. Oppiminen ja taitojen kehittäminen puolestaan olisivat voineet kasvattaa nuorten kokemusta siitä, että heillä on ymmärrystä ja taitoja vaikuttaa. Myös se, että osa nuorista kuvaili ymmärtäneensä osallistumisen aikaan prosessin heikosti antaa kuvan siitä, ettei varmuuden lisääntyminen omista taidoista välttämättä ole lisääntynyt.

Joillekin nuorille OmaStadi tuotti tuntemuksia, jotka saattavat antaa viitettä tuntemuksiin omista mahdollisuuksista vaikuttaa toiminnallaan. Tällainen varmuus syntyi muun muassa, kun osallistumisen nähtiin vaikuttavan paljon. Osalle osallistuminen puolestaan oli jo tuottanut tulosta: eli oman toiminnan vaikutuksia alettiin havaita. Kokemukset siitä, että itsellä ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa oikeasti, liittyivät joko yleiseen kriittisyyteen liittyen nuorten vaikutusmahdollisuuksiin tai OmaStadin vaikuttavuutta kohtaan. Vaikka tällaiset arviot liittyvät laajemmin arvioon poliittisesta järjestelmästä, osin pohdinta on relevanttia myös sisäisen kansalaispätevyyden kannalta: mikäli OmaStadi ei ole luonut tunnetta, että on voinut vaikuttaa merkityksellisesti, pystyvyyden tunne ei ainakaan tätä väylää kasva.

4.2 Ulkoinen kansalaispätevyys

Ulkoista kansalaispätevyyttä tarkasteltiin haastatteluissa sen kautta, millaisia ajatuksia OmaStadi herätti liittyen kaupungin hallintoon. Näkemykset tarkasteltiin De Moorin (2016, 643) ajatusten suuntaisesti sekä ajatuksiin paikallishallinnon halukkuudesta että kyvykkyydestä edistää kaupungin asukkaiden toivomuksia.

Nuorten ajatukset liittyen hallinnon halukkuuteen edistää kansalaisten toiveita olivat paljolti sidoksissa ajatuksiin OmaStadin tavoitteista sekä yleisenä suhtautumisena hallinnon responsiivisuuteen. OmaStadi nähtiin paitsi osoituksena siitä, että kaupunki haluaa kuulla

nuorten sekä kaupungin asukkaiden tarpeita mutta myös laajemmin kaupungin pyrkimyksenä edistää kaupungin asukkaiden hyvinvointia. Yksi nuori kuvaili näkemyksiään siitä, mitä OmaStadilla tavoitellaan, näin:

”X: (Öö) no varmaan se, et niinku et niinku kaupunkiin just saatais just sellasii, mistä niinku just sen asukkaat ja ne on niinku kiinnostuneita, ettei niinku, ettei se raha käytetä mihinkään turhaan just”

Kyseisestä sitaatista korostuu ajatus siitä, että kaupunki haluaa OmaStadilla kuulla, mitä kaupunkilaiset tarvitsevat. Toisaalta näkemys siitä, että kaupunki kuuntelee kaupunkilaisten tarpeita sen vuoksi, että raha käytetään onnistuneesti, pitää sisällään ajatuksen siitä, että kaupunki luottaa asukkaidensa asiantuntijuuteen siitä, mitä kaupunkiin tarvitaan. Vaikka kyseenomainen näkemys ei suoranaisesti vielä osoita, että OmaStadi muuttaisi ulkoisen kansalaispätevyyden kokemusta, se ainakin kertoo siitä, että OmaStadin käyttöönotto voi tuottaa positiivisia uskomuksia paikallishallinnon responsiivisuudesta. OmaStadin nähtiin olevan myös hallinnon keino kuulla nuoria. Siten se voi kohentaa nuorten kokemuksia siitä, että hallinto on halukas kuulemaan heitä. Yksi nuori kuvaili näin OmaStadista:

”X: (Öö) (...) erittäin kiva just et niinku äsken sanoin monta kertaa, et itsenä- itsensä- oman mielipiteen ilmaiseminen ja tällainen niin ne otetaan niinku tosissaan et niinku kuitenkin nuorilla on aika vähän sitä vaikutusvaltaa vielä niin et nyt otetaan ne huomioon niin se on erittäin hyvä”

Sitaatista käy ilmi nuoren kriittisyys siihen, miten nuoret voivat vaikuttaa, mutta toisaalta näkemyksestä välittyy tunne siitä, että OmaStadilla todella halutaan kuulla nuoria, mikä puolestaan viittaa mahdollisuuteen, että OmaStadi lisää tunnetta hallinnon responsiivisuudesta ainakin kyseenomaisen instrumentin avulla. Toisaalta osan haastattelun vastauksissa kuului ajatus siitä, että nuoret saavat osallistua OmaStadiin juuri siksi, että siinä ei tehdä suuria päätöksiä, mikä puhuu päinvastaisen puolesta.

OmaStadin herättämät ajatukset hallinnon responsiivisuudesta ilmenivät yksityiskohtaisemmin muun muassa osoittamalla äänestysikärajaan sekä OmaStadin budjetin korottamiseen. OmaStadin alhainen ikäraja esimerkiksi nähtiin osoituksena kaupungin valmiudesta asukkaiden tasapuoliseen kuunteluun. Vaikka alhaisesta ikärajasta oli haastateltavilla ristiriitaisia näkemyksiä, alhainen äänestysikäraja yhdistettiin myös siihen, että kaupunki haluaa kuulla mielipiteitä kaikilta, joiden elämään muutoksilla voi olla vaikutuksia.

OmaStadin budjetin korotus vuoden 2019 äänestyksen 4,4 miljoonasta vuoden 2021 äänestyksen 8,8 miljoonaan euroon koettiin tarkoittavan sitä, että kaupunki todella tahtoo saada nuorten äänen kuuluviin:

” X: Mä veikkaan, et siinä on, että kun on, jos mä oikeen muistan, se oli kaheksan piste, oisko ollu kuus vai neljä miljoonaa, mitä siihen on pistetty ja mun mielestä se on, tarkoittaa sitä, että oikeest halutaan, että nuoret saa päättää ja että pystyy vaikuttamaan asioihin ”

Haastatteluista ei kuitenkaan kuulunut yksipuolisesti näkemyksiä siitä, miten OmaStadi osoittaa paikallishallinnon haluja edistää asukkaiden hyvää ja kuunnella heitä. OmaStadin mahdollisia vaikutuksia ulkoiseen kansalaispätevyteen heikensi näkemykset siitä, voiko OmaStadilla vaikuttaa oikeasti. Kuten sisäisen kansalaispätevyyden analyysiosiossa jo kuvailtu, osa nuorista ei uskonut, että OmaStadilla voisi vaikuttaa joko omaan elämään tai muuten tärkeisiin asioihin. Toisaalta osa nuorista koki, että OmaStadin avulla voi vaikuttaa suuriinkin asioihin, mikä puolestaan antaa viitettä siitä, että hallinnon ajatellaan olevan valmis kuuntelemaan ja toteuttamaan nuorten toivomuksia.

Muutaman haastatellun vastauksissa kuitenkin ilmeni eräänlainen kriittisyys kaupungin hallintoa kohtaan. Kriittisyys ei kohdistunut pelkästään OmaStadin mahdollisuuksiin vaikuttaa suuriin asioihin vaan laajemmin myös nuorten vaikutusmahdollisuuksiin. Siten kriittisyyden ei voi nähdä ainakaan olevan liitoksissa ainoastaan OmaStadiin. Kriittisyys kuitenkin kertoo jotain OmaStadiin osallistumisesta: OmaStadi ei ole täysin onnistunut vakuuttamaan kaikkia nuoria vaikutusmahdollisuuksistaan. Kuten yksi nuori kuvailee:

” X: Must tuntuu, et niinkun nuoret saa ehdottaa asioita ja sit niitä pystyy jossain määrin toteuttaa (mm) mut sitten loppuen lopuks niin sen päättää kumminkin niinkun isommat päättäjät, et se ei niin, et nuoret saa tuoda niitä ehdotuksia (...) H: (mm) X: mut se ei takaa sitä, että niitä toteutetaan ”

Nuoren kriittinen suhtautuminen kertoo OmaStadin mahdollisuuksista tuottaa kokemuksia hallinnon responsiivisuudesta. Kriittinen suhtautuminen nuorten vaikutusmahdollisuuksista hallinnon asettamien raamien puitteissa ei horju OmaStadin myötä.

Pääosin paikallishallinnon tarkastelu kulminoitui nuorten uskomuksiin siitä, miten OmaStadissa läpimenneitä kohteita edistetään. Harva haastateltava oli seurannut ehdotusten toteutusta, mutta suurin osa luotti siihen, että läpimenneet kohteet toteutetaan,

vaikka samanaikaisesti nuori ei tunnistaisikaan OmaStadia instrumentiksi, joka vaikuttaa suuriin asioihin. Haastatteluista kuitenkin ilmeni, että kriittisyys hallinnon tehokkuuteen asukkaiden toiveiden edistämässä voi johtua yleisestä kriittisyydestä paikallishallintoa kohtaan.

”X: (ei) nyt välttämättä kaikki ees ajattele sitä, et (koska) saa äänestää tämmöses pikkujutussa, niin sit sil ei oo niin paljon väliä, koska yleensä siin on mennyt sillee, et jos joku asia tai joku hanke on mennyt läpi niin sit siin menee joku vuos tai pari, että se toteutetaan”

Vaikka haastateltava viittaa tässä muihin, se että, hän samanaikaisesti puhuu OmaStadista ”pikkujuttuna”, kertoo kuitenkin myös omasta suhtautumisesta OmaStadiin paikallishallinnon instrumenttina. ”Pikkujuttu” välittää kuvan äänestyksestä, joka ei vaikuta suuriin asioihin. Kyseinen arvio OmaStadin vaikuttavuudesta puolestaan viittaa sekä kriittisyyteen liittyen hallinnon kyvykkyyteen, myös halukkuuteen kuunnella suurissa asioissa asukkaita. Lisäksi näkemys tuo huomioon sen, että mikäli jollakin on lähtökohtaisesti huonoja kokemuksia siitä, miten muutoksia ajetaan kaupungissa, OmaStadin voi olla vaikea muuttaa näkemyksiä.

Osa haastatelluista ymmärsi virheellisesti OmaStadin nimenomaan prosessina nuorten kuulemiseen, eikä laajemmin koko kaupungin. Tämä liittyy osin edellisessä alaluvussa mainittuihin haasteisiin oppia OmaStadin yhteydessä. Mikäli OmaStadin peruserätykset ovat jääneet nuorelta pimentoon, myös nuoren arvio OmaStadista tapahtuu oletuksien nojalla. OmaStadi on menetelmä, jolla kaupunki kuuntelee asukkaitaan, joten sen voisi olettaa lisäävään kokemuksia hallinnon responsiivisuudesta. Kuten Kahne ja Westheimer (2006, 292) pohtivat artikkelissaan, tehokkaampi tapa muuttaa ulkoista kansalaispätevyyttä on muuttaa hallinnon suhtautumista kuntalaisiin kuin yrittää kääntää asukkaiden näkemyksiä hallinnosta. OmaStadilla kaupunki todella tuo uutta hallinnon ja kansalaisten suhteisiin mahdollistamalla laajemman joukon asukkaita osallistua päätöksentekoon. Kuitenkaan hallinnon todellinen toimi asukkaiden kuuntelemiseksikaan ei välttämättä riitä, mikäli sen toiminnan logiikkaa ei avata. Jonkinlainen oppiminen tai jopa deliberaatio voisikin osallistumisen yhteydessä olla paikallaan ymmärryksen lisäämiseksi. Grönlund, Setälä, ja Herne (2010, 114) tarkastelivat artikkelissaan kansalaisten osallistamisinstrumentteja ja havaitsivat tietotason sekä luottamuksen poliittisiin toimijoihin kasvavan enemmän deliberaatiota hyödyntävässä instrumentissa. Mikäli osallistujat ymmärtäisivät

OmaStadin yhteyden paikalliseen päätöksentekoon, oletettavasti vaikutukset responsiivisuuteen olisivat todennäköisempiä.

OmaStadi vaikutti eri tavoin osallistujien ulkoisen kansalaispätevyyden tuntemuksiin. Vain muutama osallistuja ilmaisi kriittisyyttä siihen, miten valmiita nuorten ajatuksia ollaan kuulemaan yleisellä tasolla, mutta OmaStadi itsessään nähtiin pääosin osoituksena hallinnon tahdosta kuulla ja edistää kaupungin asukkaiden, mukaan lukien nuorten, toivomuksia. On huomioitavaa, että haastatteluissa nuorten innostuneisuus osallistumiseen OmaStadin myötä ei ollut täysin sidoksissa siihen, miten nuori koki hallinnon kuuntelevan nuoria ja edistävän nuorten toiveita, toisin kuin vaikkapa de Moor (2016, 657) näkee, että osallistumiseen motivoimiseksi tarvitaan sekä tuntemusta tehokkaasta että kansalaisia kuuntelevasta hallinnosta. Esimerkiksi nuorten vaikutusmahdollisuuksiin joko OmaStadissa tai muuten kriittisesti suhtautuvat nuoret kokivat silti haluavansa myös jatkossa osallistua.

4.3 Poliittinen kiinnostuneisuus

Kuten aiemmin kuvailtu, poliittinen kiinnostuneisuus nähdään tässä valmiutena käyttää aikaa tai energiaa poliittisten asioiden ja toiminnan parissa (Lupia ja Philpot 2005, 1122). Poliittisesta kiinnostuneisuudesta OmaStadin myötä kertovat nuorten kokemukset siitä, onko osallistuminen tuonut heille intoa osallistua myös jatkossa joko OmaStadiin tai muulla tavoin toimimaan poliittisesti. Myös se kuinka valmis oppilas on ollut osallistumaan OmaStadiin voi itsessään paljastaa siitä, voiko OmaStadi tuottaa kiinnostuneisuutta. Jos OmaStadiin osallistuminen on lähtökohtaisesti tuntunut väkinäiseltä, ei välttämättä kyseinen osallistumisen kokemus ole tarjonnut kaikille sopivaa alustaa poliittisen kiinnostuneisuuden heräämiselle.

Lisäksi poliittista kiinnostuneisuutta tarkastellaan keskittyen hieman asialähtöiseen kiinnostuneisuuteen kautta, jonka on todettu mieltävän nuorten kiinnostuneisuutta (Soler-i-Martí 2015, 411–12). Asialähtöisyyttä kiinnostuneisuutta tarkastellaan sen kautta, onko OmaStadissa ollut mahdollisuus edistää nuorille tärkeitä asioita. Myös se, onko OmaStadi tuntunut oman elämän kannalta relevantilta, on tarkastelussa. White (2003, 43-44) mukaan poliittisen kiinnostuneisuuden herättelyssä on tärkeää, että osallistumisen yhteys

omaan elämään on hahmotettavissa. Relevanttiuden ja OmaStadin kiinnostavuuden oletetaan kertovan OmaStadin herättämistä tuntemuksista, ja auttavan sitä kautta pohtimaan, onko osallistuva budjetointi voinut herättää myönteisiä tuntemuksia osallistumiseen liittyen. Lisäksi koettu relevanttius ja kiinnostavuus voinee kertoa siitä, millaiset asiat nuoret kokevat ominaan, eli mitä tarvitaan, jotta poliittinen osallistumiseen jatkossa ollaan valmiita.

Osa nuorista kuvasi osallistuvan budjetoinnin tuovan valmiutta käyttää tulevaisuudessa aikaa poliittiseen osallistumiseen. Tällä tavoin osallistuva budjetointi voikin mahdollisesti tukea nuorten poliittista kiinnostuneisuutta ja sitä kautta poliittista osallistumista. OmaStadi siis ikään kuin saattaa olla vaikuttamiskokemus, jonka myötä osallistuja tietää haluavansa myös jatkossa osallistua:

”X: (Öö) no ehkä siit- no siin just tulee enemmän kokemusta just niinku (öö) siitä, että miten voi ite vaikuttaa ja saa enemmän tietää siitä, niin se voi niinku- tai sillee siit voi ehkä kiinnostuu sillee, et jatkossaki äänestää, et jos tulee mahollisuus tollasis asioissa”

Kyseisessä sitaatissa nuori antaa viitettä siitä, että OmaStadin antaman kokemuksen myötä myös jatkossa haluaa osallistua. Tämä on linjassa havainnon kanssa, jonka mukaan osallistuva budjetointi lisää todennäköisyyttä osallistua myös tavallisissa vaaleissa (Johnson, Carlson, ja Reynolds 2021, 23). Myös se, että moni nuori oli varma siitä, että haluaa tuleviinkin osallistuvan budjetoinnin kierroksiin osallistua, kertoo siitä, että ainakin OmaStadin osalta kokemus on ollut sellainen, että motivaatiota löytyy myös jatkossa osallistumiseen. Osa nuorista myös kertoi, että saattaisi mahdollisesti jatkossa haluta osallistua enemmän osallistuvassa budjetoinnissa eli pelkän äänestämisen sijaan myös osallistua ideoimaan äänestyskohteita:

”X: No mun mielest (se voisi olla) ihan hauska osallistuu kohteiden, sillai et siihen ois varattu aikaa, että voisi myös punnita niitä, että mitä realistisii jotkut ajatukset on ja mitä voisi toteuttaa”

Kyseinen sitaatti välittää ajatuksen siitä, että OmaStadin puitteissa osallistuminen koettaisiin kiinnostavaksi myös suuremmalla panoksella. OmaStadin potentiaalista tukea poliittista kiinnostuneisuutta kertoo kuvaukset siitä kuinka paljon energiaa ja aikaa OmaStadin myötä on oltu valmiita käyttämään osallistuvan budjetoinnin parissa. Muutama oppilas myös kuvaili seuranneensa äänestyksen tuloksia, eli käyttäneensä vapaa-aikaansa

OmaStadin parissa. Tällainen kertoo siitä, että OmaStadi on innoittanut käyttämään energiaa poliittisen toiminnan yhteydessä myös enemmän kuin vain äänestyksen verran. Lisäksi jotkut kertoivat keskustelleensa hieman kavereidensa kanssa aiheesta. Osa oppilaista kuitenkin kertoi, että keskustelut kavereiden kanssa ovat olleet lyhyitä ja äänestys kokonaisuudessaan jäänyt unholaan pian osallistumisen jälkeen. Keskustelut kavereiden kanssa voisivat kuitenkin olla eduksi poliittisen kiinnostuneisuuden kannalta. Esimerkiksi Shanin (2009, 407) mukaan poliittiseen kiinnostuneisuuden tasoon vaikuttaa se kuinka paljon on koulussa keskustelut ikätoverien kanssa poliittisista asioista.

Osa nuorista kuvaili osallistuneensa OmaStadiin vuonna 2019 ja aikovansa osallistua myös tulevaisuudessa, koska haluaa vaikuttaa, mikä viestii poliittisesta kiinnostuneisuudesta. Toisaalta syyt sille, miksi OmaStadiin on lähtökohtaisesti haluttu osallistua, eivät sen sijaan kerro suoraan siitä, vaikuttaako OmaStadi kiinnostuneisuuden tasoon vai onko nuori ollut lähtökohtaisesti intoutunut poliittisesta osallistumisesta. Voidaan kuitenkin olettaa, että jos OmaStadi on onnistunut herättämään intoa edes osallistumaan kyseisen prosessin puitteissa, osallistuva budjetointi tukee paremmin poliittista kiinnostuneisuutta kuin jos näin ei olisi. Jos OmaStadi ei itse herätä kiinnostuneisuutta osallistumiseen kyseisen instrumentin puitteissa, se tuskin herättää kiinnostuneisuutta muillakaan tavoin. Se, millainen kokemus, tai kuinka kiinnostavaa osallistuminen OmaStadiin on ollut, voi kuitenkin vaikuttaa intoon osallistua jatkossa. Osa oppilaista kuvaili prosessia ”hauskaksi” tai ”kivaksi”, jolloin prosessi on jättänyt ainakin positiivisen kuvan osallistumisesta. Osallistumisen jättämät positiiviset vaikutelmat voivat kertoa jotain siitä, onko OmaStadilla potentiaalia tukea poliittista kiinnostuneisuutta. Esimerkiksi se kuinka positiivisen vaikutelman koulun yhteiskuntaopin opetus jättää henkilöön, vaikuttaa tulevaisuudessa tämän poliittisen kiinnostuneisuuden tasoon (Shani 2009, 401). Vaikka osalle nuorista siis jäi OmaStadista positiivinen ensivaikutelma osallistumisesta, kaikille näin ei tapahtunut:

*” X: (Mm) no mä en tiää onks mua sillon vuos sitte kauheesti kiinnostanu se
H: [joo]*

*X: ja sit se oli vähän semmonen, että tai sillee, ei meil kauheesti kerrottu
ennen ehk siitä, et meivät vaan vietii äänestää sillee, joten niissä on niinku,
ei oo nyt jääny sen takii ehk niin hyvin mieleen ”*

Sitaatti ei anna kuvaa siitä, että osallistuminen olisi ollut kiinnostava kosketus poliittiseen toimintaan, vaan enemmänkin antaa kuvan passiivisesta osallistumisesta, ilman suurempaa sisäistä motivaatiota prosessiin. Samoin oppilaiden vaikeudet muistaa osallistumisen etenemistä kertoo siitä, ettei kaikille prosessi ole jättänyt positiivista vaikutelmaa. Enemmänkin vaikuttaa siltä, että vaikutelmaa ei kaikille ole jäänyt tai ainakaan osallistumisen kokemus ei ole ollut merkittävä.

Osallistumiskokemuksen potentiaalia herättää nuorissa valmiutta ja intoa poliittiseen toimintaan heikentää kuvaukset siitä, että vaikka osalle nuorista toiminta on herättänyt motivaatiota, osalle motivaatio osallistumiseen on jäänyt OmaStadinkin osalta heikoksi. Tällöin on kyseenalaista, onko kokemus voinut tuottaa vaikutuksia poliittiseen kiinnostuneisuuden myöskään muutoin politiikkaan. OmaStadiin käytetty aika oli suurimmaksi osaksi sidoksissa koulun tapaan järjestää äänestys sekä siihen, että äänestäminen on helppoa ja nopeaa.

”X: No siis tota se äänestys oli tehty niin helpoksi niin X2: [niin] X: sitä ei niinkun (tai) ei ollu mitään tarvetta jättää väliin”

Kyseisessä kuvauksessa nuori kuvaa osallistumista motivoineen osallistumisen helppouden. Tämä ei niinkään luo kuvaa siitä, että osallistuminen olisi ollut prosessin herättämän poliittisen kiinnostuneisuuden motivoimaa. Useasta haastattelusta kuului tarve siihen, että osallistumisen pitää olla mahdollista kouluajalla, jotta mahdollisimman moni osallistuisi. Osa oppilaista jopa kertoi osallistuvansa OmaStadiin vain, mikäli se on mahdollista kouluajalla.

”X: -ku se on koulupäivän aikana, ni silloin niil just äänestää, et en mä ehkä vapaa-ajalla niinku, mä en tiiä käyttäisiks mä mun aikaa just siihen, et mä äänestäisin”

Tämä antaa viitettä siitä, että OmaStadiin osallistumisen kokemus ei ainakaan kaikkia motivoinut käyttämään omaa aikaa osallistumiseen, eikä siten välttämättä onnistu luomaan poliittista kiinnostuneisuutta, vaikka tämänkaltaiset mietteet kohdistuvatkin vain OmaStadiin osallistumiseen, eivät muihin osallistumisen tapoihin. Toinen OmaStadin mahdollisuuksiin edistää poliittista kiinnostuneisuutta liittyvä tekijä on se, kuinka vapaaehtoiseksi osallistuminen on koettu. Osa oppilaista kuvaili positiivisesta valosta osallistumisen vapaaehtoisuutta. Toisaalta osa oppilaista sanoi, että osallistuminen joko oli tai ainakin tuntui pakolliselta.

”X: No mun mielestä se, siin on ja et se on vapaaehtosta on ihan hyvä, mut sit niinkun, se että koulut vähän niinkun puolpakottaa menemään sinne, että vaikka sä et äänestäis niin silti sä meet sinne {äänestyspaikkaan} H: [Joo] X: ja sitten, sitte te lähete sieltä ku sä oot äänestäny tai et jos sä et äänestä, niin sit sä ootat siellä hetken (...) että te meette sinne niinku kumminkin, vaikka sä et äänestäis, niin se on vähän sillee (...) ei niin järkevästi tehty”

Näissä vastauksissa oli koulujen sisällä ristiriitoja, joten minkään koulun ei voi tässä sanoa pakottaneen oppilaitaan osallistumiseen. Silti pelkkä kokemuskin osallistumisen pakollisuudesta on hyvä huomioida. Se kertoo nimittäin siitä, että osallistumismahdollisuus OmaStadiin ei välttämättä ole luonut halukkuutta osallistua edes kyseiseen äänestykseen, eikä se siten välttämättä edistä aikeita osallistua myöskään jatkossa. Lisäksi kuten huomioitu, pakotettu osallistuminen ei välttämättä kannusta osallistumaan jatkossa (Bechtel, Hangartner, ja Schmid 2015, 475). Pakotettu osallistuminen ei siis välttämättä ole paras väylä poliittisen kiinnostuneisuuden edistämiseen.

Kuten Kestilä-Kekkonen ja Korvela (2017, 17) mainitsevat, jonkin ryhmän kiinnostuksen taso on usein sidoksissa siitä, mitä poliittisella osallistumisella tarkoitetaan. Niin kuin sisäisen kansalaispätevyyden analyysiosiossa pohdittiin, kun nuorilta kysyttiin, mitä poliittinen osallistuminen heille tarkoittaa, useaa vastausta yhdisti yksi tekijä: poliittinen osallistuminen nähtiin pääasiallisesti toimintana, jossa vaikutetaan sellaisiin asioihin, jotka omasta mielestä ovat tärkeitä. Se kuinka pitkälle OmaStadissa on ollut mahdollisuus toteuttaa tällaista osallistumista, eli vaikuttamista itselleen tärkeisiin asioihin, mielsikin oppilaiden kuvauksia siitä, miten motivoituneita osallistumiseen on oltu.

Haastattelut vahvistivat Whiten (2003, 43-44) näkemystä siitä, että nuoret haluavat osallistuessaan vaikuttaa itselleen relevantteihin asioihin ja, että nuorten poliittista kiinnostuneisuutta mieltää jonkin tasoinen asialähtöisyys (Soler-i-Martí 2015). Asialähtöisyys nuorten kertomuksissa ei kuitenkaan kohdistu yksipuolisesti esimerkiksi eettisiin kysymyksiin, vaan yleisesti itselle tärkeisiin aihealueisiin. Kiinnostuksen kohteet luonnollisesti vaihtelevat: myös haastatteluissa osa nuorista huomioi, että nuorilla on useita erilaisia kiinnostuksen kohteita ja nuorten valmius ja halukkuus osallistumiseen vaihtelee. Kuitenkin tahto vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin ilmeni vahvasti. Se oliko haastateltava vakuuttunut halukkuudestaan osallistua juuri OmaStadiin jatkossa, oli paikoin yhteydessä

juuri tahtoon vaikuttaa itselleen relevantteihin asioihin ja siihen, että äänestyksen aihealueet olivat miellyttäneet nuorta.

”X: No se on kiva vaikuttaa asioihin, jotka niinku liittyy itteensä ja sitten tietysti ku tulee parempi ma- tota ympäristö, niin sit on paljon kivempi olla.”

Nuorten näkemyksistä välittyi osittain poliittisen kiinnostuneisuuden luonteesta myös se, että odotukset osallistumisen seurauksista vaikuttavat kiinnostuneisuuden tasoon. Poliittisen kiinnostuneisuuteen onkin liitetty se, miten henkilö kokee toiminnan voivan vaikuttaa (Robison 2017, 36). Robinson (2017) tarkasteli kiinnostuneisuuden suhdetta toiminnasta odotettaviin sosiaalisiin palkintoihin, mistä yllä oleva sitaatti ei niinkään kerro. Kuitenkin sitaatin näkemys vahvistaa ajatusta siitä, että kiinnostusta osallistua muovaa näkemykset siitä, voiko toiminnalla saavuttaa jotain. Tältä osin poliittisen kiinnostuneisuuden tulokset nivoutuvat jonkin verran sisäiseen kansalaispätevyYTEEN, jossa todettiin myös osallistumisen täytyvän vaikuttaa oikeisiin asioihin pystyvyyden tunteen herättämiseksi. Opettajien vastauksissakin ilmeni, että oppilaiden motivoimiseksi oppilaat pyrittiin saamaan tietoiseksi siitä, mitä osallistumisella voidaan saavuttaa.

Halu vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin ilmeni myös, vaikka juuri OmaStadin kautta nuori ei olisikaan kokenut voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä. Tällainen tilanne on mahdollinen, jos OmaStadin aihealueet sattuvat sijaitsemaan toisella alueella tai jos ne kohdistuvat vaikkapa erilaisiin harrastuksiin kuin mistä nuori on kiinnostunut. Yksi nuori koki, että OmaStadin aihealueet eivät vaikuttaneet itseensä. Tämä heijastui siihen, että esimerkiksi äänestyksen tuloksia ei tullut seurattua ja kyseenomainen nuori koki epätoennäköiseksi osallistumisen OmaStadiin jatkossa, mikäli äänestyskohteet olisivat kaukana omasta elinympäristöstä.

”X: (N) Nää- siis nää on mun mielestä ollut vähän semmosia aiheita, että ei niit niinku, kun ei tavallaan niinku vaikuta itteensä, niin sit niit ei oo niinkään seurannu”

Tämä vahvistaa näkemystä siitä, että jotta poliittisen toiminnan parissa ollaan valmiita käyttämään aikaa, on tärkeää, että se koetaan oman elämän kannalta relevantiksi. Myös yhdessä koulun henkilökunnan kyselyvastauksessa vedottiin siihen, että nuoria on vaikea saada motivoituneeksi prosessista, jos äänestyskohteet eivät ole nuorten elämään vaikuttavia.

”Opettaja: Aika välinpitämätön, aiheet eivät innostaneet oppilaita. Suunnitellut toimenpiteet eivät kohdistuneet juurikaan oppilaiden asuinalueelle, joten kiinnostus oli laimeaa.”

Osittainen välinpitämättömyys ei kuitenkaan johdu välttämättä vain siitä kuinka selkeä yhteys vaikkapa äänestyskohteilla on nuoren elämään. Vaikka yhteys olisi, relevanttiuden tunnetta ei välttämättä synny, mikäli osallistumisen tavoitteita ei ole sisäistetty eli asiasta ei esimerkiksi ole oppinut tarpeeksi tai OmaStadin ymmärrys on muuten jäänyt hataraksi. OmaStadin osallistuminen voisikin paremmin edistää poliittista kiinnostuneisuutta, mikäli se tarjoaisi enemmän mahdollisuuksia oppia aiheesta. Kokemukset, joissa nuoret voivat oppia muiden mielipiteitä poliittisiin asioihin auttavat oppilaita myös havaitsemaan omat kiinnostuksen kohteensa ja sitä kautta herättämään poliittista kiinnostuneisuutta (Levy, Solomon, ja Collet-Gildard 2016, 492). Myös pelkkä erilaisten näkemysten tarkastelu voi tuottaa positiivisia vaikutuksia poliittiseen kiinnostuneisuuteen. Siinä missä ohjelma, joka onnistui kasvattamaan nuorten sisäistä kansalaispätevyyden tunnetta kouluympäristössä tarjoamalla onnistumisen kokemuksen, ohjelma, joka pisti nuoret paneutumaan yhteiskunnan haastaviin ongelmiin, onnistui kasvattamaan kiinnostusta politiikkaan, vaikka kansalaispätevyyden tunne ei kasvanutkaan (Kahne ja Westheimer 2006, 290–91 & 293). Muutama oppilas kuvailikin OmaStadiin osallistumisen yhteydessä joko oppineensa muiden mielipiteitä tai haluavansa osallistua jatkossakin OmaStadiin, koska sen avulla voi pohdiskella myös itse kaupungin tarpeita.

”X: No et pääsee vaikuttaa, pääsee vähän mieltii et mitähän, mitähän nyt tarvitaan”

Oppilaiden toiveista kaikui myös laajemmin toive siitä, että OmaStadin prosessin olisi ymmärtänyt äänestyksen aikaan paremmin. Ymmärrys siitä, mihin vaikutetaan, olisi myös monen oppilaan mukaan tärkeää jonkinlaisen osallistumismotivaation saavuttamiseksi.

”X: (...) (Öö) no (...) (öö) no emmä oikeen osaa sanoo, mut ehkä vois niinku enemmän jotain koulussa vaikka puhua niistä tai jotain (niinkun)

H: Joo (öö) mitä- miten sä uskot, että se puhuminen tai mitä sä ajattelet, että se puhuminen tuo lisää tähän osallistumiseen?

X: Noo sillee, että vaikka just (öö) tai kaik- ki niinku ymmärtäis, että se voi oikeesti vaikuttaa eikä vaa oo sillee sillee väli- niinku, ettei välitä siitä yhtään”

Vähäinen ymmärrys liittyen OmaStadiin voi palautua esimerkiksi siihen, että OmaStadi on ollut vaikea sitoa muuhun opetukseen. Poliittista kiinnostuneisuutta voitaisiinkin edistää juuri sitomalla aihetta moniin eri aineisiin, jolloin oppilailla olisi useampia mahdollisuuksia jalostaa omia näkemyksiään aiheen kannalta oleellisen opetuksen yhteydessä (Levy, Solomon, ja Collet-Gildard 2016, 492–93). Tästä muutama opettaja ilmaisi kyselyssä mielipiteensä.

”Opettaja: OmaStadi on tärkeä osallisuuskeino, mutta aihetta on vaikea sitouttaa osaksi opetusta yläkoulussa, sillä OmaStadi ei ole erityisesti kenenkään aineryhmän vastuulla.”

Osallistumisen tavat OmaStadiin ovat siis moninaiset ja niin ovat mahdolliset vaikutukset myös poliittiseen kiinnostuneisuuteen. Haastattelut paljastivat OmaStadin herättäneen joillekin intoa osallistua jatkossa, mutta osalle jatkossa osallistuminen OmaStadiinkin on sidoksissa siihen, että siihen tarjoutuu mahdollisuus koulussa. Haastattelut vahvistivat, että poliittisen kiinnostuneisuuden kannalta on tärkeää, että voi vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin ja osallistujat voivat ymmärtää, mitä osallistumisesta voi saavuttaa. Osassa kouluista juuri mahdollisuutta vaikuttaa oli korostettu nuorten motivoimiseksi, kun taas osa oppilaista raportoi vähäisestä ymmärryksessä osallistumisen yhteydessä ja osa siitä, ettei OmaStadi tuntunut omaan elämään vaikuttavalta. OmaStadin yhteyteen kaivattiin oppilaiden parissa lisää opetusta ja myös opettajien vastauksista välittyi haaste OmaStadin irrallisuudesta kouluarjessa.

4.4 Osallistuva budjetointi poliittisen sosialisointin keinona

Osallistuva budjetointi voidaan nähdä poliittisen sosialisointin keinona ja demokratiainnovaationa, joka pyrkii osallistamaan nuoria. Se kuinka onnistunut poliittisen sosialisointin menetelmä OmaStadi on ollut vaikuttaa myös siihen, miten osallistumiskokemus voi vaikuttaa kansalaispätevyyteen sekä poliittiseen kiinnostuneisuuteen. Tässä alaluvussa kuvaillaan, miten poliittisen sosialisointin tekijät toteutuivat OmaStadin osalta sekä millä tavalla osallistuva budjetointi soveltuu poliittisen sosialisointin keinoksi.

Kuten luvussa 2 mainittu, poliittisen sosialisoin kannalta on tärkeää, että on tilaisuus osallistua merkitykselliseen ja yhteistyötä vaativaan toimintaan (McIntosh ja Youniss 2010, 32), ja erityisesti sisäisen kansalaispätevyiden kannalta, että osallistumisella voi vaikuttaa oikeisiin ongelmiin (Beaumont 2011, 229). OmaStadi tarjosi kokemuksen oikeasta poliittisesta osallistumisesta. Tätä tosin voi tarkastella kriittisesti, sillä muutama oppilas ilmaisi selkeästi näkevänsä OmaStadin ulkoisena ”oikeasta politiikasta”. Moni nuori kuitenkin kuvaili OmaStadin olleen ensikosketus päätöksentekoon osallistumisesta ja äänestämistä. Siten pääosin voidaan ajatella, että OmaStadi tosiaan tarjosi mahdollisuuden oikeaan osallistumiseen. Koska suuri osa oppilaista on itsenäisesti tehnyt päätöksen äänestämistään, monissa kouluissa ei ole syntynyt yhteisten tavoitteiden tavoittelua ja sitä kautta parempaan sitouttamista. Sen sijaan yhdessä koulussa, josta saatiin henkilökunnan kyselyvastaus, kerrottiin oppilaiden tavoitelleen koulun tilojen kehittämistä. OmaStadissa olisi siis potentiaalia myös koulutasolla valjastaa yhteisiä tavoitteita, joskin riskinä olisi tässä, että oppilaiden voisi olla vaikea käyttää täysin omaa ääntään äänestyspäätöksen tekemisessä.

Toinen tekijä, jonka on osallistumiskokeiluissa havaittu olevan yhteydessä poliittiseen sosialisointiin on keskustelu, jossa voi paitsi ymmärtää toisten mielipiteitä, myös muotoilla omia mielipiteitä (Levy, Solomon, ja Collet-Gildard 2016, 492; McIntosh ja Youniss 2010, 33). Keskustelu ja mielipiteiden muotoilun opettelu näyttää toteutuneen vaihtelevasti riippuen koulusta ja jopa luokasta. Osassa kouluista OmaStadiin osallistuminen näyttää paljolti keskittyneen äänestystoimenpiteeseen. Ilman syvempää keskustelua, ei myöskään toisten mielipiteisiin asettumista ole oletettavasti päässyt tapahtumaan. Syvempää keskustelua vertaisten kanssa kovin moni oppilas ei kuvaillut tapahtuneen. Suurin osa oppilaista ilmensi korkeintaan lyhyesti kyselleen kavereilta, mitä he ovat äänestäneet. Monessa tarkastelluista kouluista, osallistuminen rajoittui paljolti äänestämiseen sekä nopeaan prosessin selittämiseen. Tämä tuli ilmi haastatteluista nuorten kuvauksista prosessin nopeudesta. Kyselyssä puolestaan kuvailtiin, yhtä koulua lukuun ottamatta, että OmaStadiin käytetty aika oli 10-20 minuuttia. Vain yhdestä koulussa kerrottiin, että osallistumiseen käytettiin useita tunteja. Siten syvempää ymmärrystä OmaStadin myötä ei luultavasti suuremmaksi osaksi saavutettu toimenpiteen myötä. Varovaisena päätelmänä osallistumisen lyhytkestoisuuden voi nähdä vaikuttavan siihen, miten osallistuminen mahdollisesti voi tuottaa vaikutuksia tarkasteltuihin asenteisiin.

Poliittiseen socialisaation kannalta prosessissa on tärkeää myös osallistumiseen saatu tuki. (McIntosh ja Youniss 2010, 32–33). Tuen saamista ei tule nähdä oppilaiden aliarviomisena, vaan päinvastoin. Nuoret pystyvät reflektoimaan vaikeitakin haasteita, kunhan vaan mukana on tuki ja mahdollisuus oppia prosessista (Stenberg ja Fryk 2021, 15). Tuen voi nähdä tarkoittavan myös eräänlaista kannustavaa ympäristöä myös vertaisilta. Esimerkiksi Levy (2018, 435) havaitsi artikkelissaan nuorten osallistumisen poliittiseen kerkhotoimintaan jatkuvan paremmin, kun toimintaa mieltää kannustavat ja hyvät sisäisen suhteet osallistujien kesken. Myös Beaumont (2010, 543–45) on huomionnut vertaisten roolin poliittisessa socialisaatiossa kansalaispätevyyden muotoutumisessa. OmaStadin osalta näyttää, että opettajat ovat olleet oppilaiden tukena prosessissa. Vaikka suurimmaksi osaksi tuki oli enemmänkin teknisiin, kuten sivun toimintaan, liittyvää, tukea sai myös vaikkapa äänestyskohteiden selittämiseen. Opettajien rooli osallistumisessa innostajana ja kannustamisessa on havaittu olevan tärkeää muun muassa sisäisen kansalaispätevyyden syntymisessä kouluympäristössä (Sohl 2014, 80). Opettajilta kerätyn kyselyn perusteella, koulun henkilökunta on ollut vaihtelevan innostunut OmaStadista, mutta näkevät sen tärkeänä osallistumisen opettamisen kannalta. Oppilaat kokivatkin saaneensa tukea osallistumiseen. Tältä osin OmaStadissa toteutui tuen saaminen osallistumisen ajan. Siltä osin, kun tuki nähdään myös positiivisten sosiaalisten interaktioiden kautta, OmaStadissa voitaisiin koulukontekstissa hyödyntää enemmänkin sosiaalisia interaktioita, jotka voisivat puolestaan tuoda positiivista ensivaikutelmaa osallistumisesta. Tukeen osallistumisen kokeilemisessa kuuluu, kuten mainittu, myös osallistumisen harjoittelu. OmaStadin toteutuksissa on eroja, mutta osin oppilaiden haastattelut antoivat vaikutelman siitä, että ymmärrys instrumentista on jäänyt heikoksi, kun kokonaisuudessa osallistuminen oli niin pikaisesti ohi.

Argumenttina tässä on, että ei riitä, että osallistuvan budjetoinnin lomassa on mahdollisuus osallistua, jos muut kohdat eivät toteudu. Millä tavoin OmaStadin kaltainen paikallisdemokratian keino parhaiten siis tukisi poliittista socialisaatiota ja sitä kautta myös nuorten osallisuutta? Jotta osallistumisinstrumentti todella toimii nuorten voimaannuttamisessa, nuoret pitää nähdä kykenevinä kansalaisina, toiminnan tavoitteet tulee olla selkeät toimeenpanon sujuvoittamiseksi ja nuoret tulee nähdä monimuotoisena ryhmänä, joiden intressejä ei voi niputtaa yhteen (Cele ja van der Burgt 2015, 25–26). Lisäksi yllä kuvatut poliittisen socialisaation keinoja tulisi hyödyntää kattavasti.

Nuorten näkeminen kykenevinä kansalaisina nivoutuu yhteen poliittisen sosialisointin peräänkuuluttaman käytännön oppimisen kanssa. Kuten Cele ja van der Burgt (2015, 25) huomioivat, monet nuoria osallistavat instrumentit enemmänkin osallistavat neuvonantoon, mutta eivät todellisuudessa pyri ymmärtämään osallistujien tarpeita ja hyödyntämään niiden näkemyksiä. Myös Cabannes (2006, 214-215) kuvailee, että nuoret pystyvät osallistamistoimenpiteissä osoittamaan todellista kyvykkyyttä, mutta todellisen poliittisen osallisuuden edistäminen vaatii poliittista tahtotilaa. Nuoret voivat tuoda kaupunkien päätöksentekoon luovuutta, uusien ongelmien parempaa havainnointia ja ongelmanratkaisua sekä toisaalta kehitysideoita, jotka eivät olleet välttämättä kovin vaativia toteuttaa taloudellisesti (Cabannes 2006, 217). Nuorten osallistamista erilaisilla instrumenteilla ei siis tulisi lähestyä pelkästään osallistamisen näkökulmasta, vaan myös siitä lähtökohdasta, että nuoret voivat tuoda lisäarvoa ja uusia näkökulmia päätöksentekoon. Mitä tulee nuorten näkemiseen kykenevinä kansalaisina, suuri osa nuorista koki saavansa OmaStadin kautta äänen kuuluviin.

Osallistuva budjetointi, kuten muutkin paikallisdemokratian instrumentit, voivat tarjota tällaisen poliittisen sosialisointin kannalta olennaisen mahdollisuuden oppia tekemällä, eli osallistamalla paikalliseen päätöksentekoon. Osallistumiselle, jossa nuoret voivat todella vaikuttaa ja heidän ääni kuullaan, soveltuva areena, lienee nimenomaan kouluympäristö. Myös haastatellut oppilaat kokivat koulun sopivaksi paikaksi osallistua. Koulukonteksti on nähty hyväksi osallistumisen lokaatioksi myös muiden instrumenttien myötä, koska koulun myötä nuoret ovat laajalti tavoitettavissa (Stenberg ja Fryk 2021, 3 & 12). Nuorten kansalaisuus pitäisikin nähdä monimuotoisemmin (Smith ym. 2005, 441) ja myös koulujen pitäisi huomioida tämä opetuksessaan (Stenberg ja Fryk 2021, 6). Tämä voisi tarkoittaa käytännössä vaikkapa OmaStadin asettamista perspektiiviin suhteessa muihin osallistumisen instrumentteihin ja laajempaan demokratiaan.

OmaStadi tuottaisi oletettavasti parhaiten vaikutuksia sekä poliittisen sosialisointin että osallistumisen kannalta tarjoamalla mahdollisuuksia vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin, niin että muutosta oikeasti tapahtuu ja nuorten toimijuus sekä taidokkuus huomioidaan. Se, että OmaStadi tarjoaa monille ”ensiraapaisun osallistumiseen” merkitsee myös sitä, että osallistumiskokemuksen soisi olevan positiivinen. Voidaan olettaa, että ensivaikutelma toiminnasta vaikuttaa myös siihen, miten suhtautuu samaan toimintaan jatkossa. Esimerkiksi Yates ja Youniss (1998, 509-510) huomioivat nuoruuden kokemusten olevan tärkeitä poliittisen kehityksen kannalta. Varsinkin kun monille OmaStadiin kouluissa

osallistuvista, kyseinen äänestys voi olla ensikosketus poliittiseen osallistumiseen, riittävä aiheen avaaminen olisi tärkeää. Ei siis riitä, että OmaStadissa on osallistujia kiinnostavia kohteita ja mahdollisuus edistää tärkeitä asioita omia taitoja hyödyntäen, mikäli osallistumisen yhteydessä ei synny ymmärrystä siitä, mistä äänestyksessä on kyse. Torney-Purtan (2002, 207) näkemyksen suuntaisesti myös tässä nähdään, että tieto on tärkeää äänestämisen merkityksellisyyden havaitsemiseksi, mutta myös siksi, että osaa osallistua omia tarpeiden mukaisesti.

Argumenttina tässä on siis se, että osallistumista varten sen lisäksi, että nuoret nähdään kykenevinä, tulee myös tarjota mahdollisuus oppia prosessi syvemmin. Vaikka nuori voi osallistua myös ilman prosessin kattavaa ymmärrystä, sen merkityksellisyys voi jäädä puutteelliseksi, mikäli instrumentin konteksti muun demokraattisen prosessin kontekstissa jää irralliseksi. Toisin sanoen, prosessin potentiaali vaikuttaa juuri omaan elämään voi jäädä havaitsematta.

Tarve laajempaan keskusteluun ja ymmärrykseen osallistumisesta ilmeni oppilaiden haastatteluissa. Koulujen henkilökuntakin huomioi tarpeen siitä, että osallistuminen pitäisi saada sidottua paremmin muuhun opetukseen. Niissä muutamassa koulussa, jotka kuvailivat osallistumisen tapahtuneen oppiaineen opetuksen yhteydessä, opetus oli yhdistetty esimerkiksi taideaineeseen tai yhteiskuntaoppiin. Koulujen kiireinen arki huomioiden, on ymmärrettävää, että ylimääräisen osallistumisen ynnääminen opetukseen on haastavaa. Tässä tutkimuksessa kuitenkin argumentoidaan, että osallistumisen yhdistäminen johonkin aineeseen voisi avata myös osallistuvan budjetoinnin roolia poliittisena osallistumisena, sen tarkoituksia ja tavoitteita, niin että se ikään kuin toimisi selkeämmin kansalaisopetuksena. OmaStadin sitominen paremmin laajempaan demokraattiseen prosessiin voisi myös osin tukea intoutumista paikalliseen päätöksentekoon. Vaikka osa nuorista suhtautui OmaStadin vaikuttavuuteen kriittisesti, riittävä aiheen asettaminen kontekstiin voisi tuoda oivalluksen siitä, että vaikka paikallisprosessi ei vaikutakaan globaalilla tai kansallisella tasolla, sillä on kuitenkin potentiaalisesti vaikutusta omaan ympäristöön. Kuten yllä mainittu, poliittisen sosialisointin kannalta jonkinlainen keskustelu aiheen tiimoilta voisi olla tarjota ymmärrystä prosessista sekä olla eduksi myös poliittisen kiinnostuneisuuden sekä kansalaispätevyyden kannalta.

On kuitenkin huomioitava, että keskustelukaan ei ole ratkaisu, joka tekee osallistumisesta merkityksellistä kaikille. Keskustelu voi esimerkiksi edetä jo valmiiksi poliittisesti sitoutuneiden ohjaamana, jolloin erot oppilaiden välillä voivat entuudestaan korostua. Esimerkiksi Hess (2002, 36-37) näkee, että onnistuneisiin keskusteluihin poliittisesti herkistä asioista tarvitaan harjoittelua myös oppilailta, jotta oppilaat uskaltavat osallistua tasapuolisemmin. Rinnalle tarvitaan myös kannustavaa ilmapiiriä. OmaStadia poliittisen sosialisoinnin keinona voisi tukea jonkinlainen sosiaalisuus osallistumisessa: kuten Levy (2018) artikkelissaan havaitsi. Nuorten osallistuminen poliittisen kerhon toimintaan oli todennäköisempää, mikäli toimintaa mielsi positiiviset sosiaaliset suhteet (Levy 2018, 435).

Tällaisen osallistumisen ideaalin, joka tukisi nuorten poliittista sosialisointia, saavuttaminen OmaStadissa on kuitenkin vaikea tavoite, sillä osa tekijöistä, jotka tekisivät ideaalia osallistumista, on enemmänkin luokkasidonnaista kuin rinnastettavissa osallistumiseen OmaStadissa. Myös yhdessä haastattelussa todettiin:

”X: (Mm) (...) koulussa ei oikeen niin vahvasti näytetä niitä mielipiteitä”

Onkin jokseenkin epärealistista ajatella, että mikäli on suhtautuminen, että koulussa ei voi ilmaista mielipidettä, se asenne muuttuisi suuresti OmaStadia varten. Silti ideaali osallistumisesta on hyvä tiedostaa, jotta voi arvioida, millä tavoin OmaStadi parhaiten tukisi nuorten poliittista osallisuutta. Ideaalin tarkastelu myös kertoo siitä, millaisia haasteita sekä OmaStadilla että muilla poliittisen osallistumisen kokeiluilla on kouluympäristössä. Kerätyn aineiston perusteella kouluissa hyödynnettiin melko vähän OmaStadi-korttipeliä (OmaStadi materiaalipankki 2018), eikä kukaan haastateltava esimerkiksi maininnut peliä. Tämä esimerkiksi voisi olla kouluympäristöön soveltuva keskustelun virittäjä luokkahuoneessa.

Poliittisen sosialisoinnin esiin nostama tuen tärkeys osallistumisessa nivoutunee yhteen havainnon kanssa siitä, että nuoret tulee nähdä kykenevinä ja erilaisina yksilöinä. OmaStadissa nuoret saivat käyttää omaa päätösvaltaansa ja tukea prosessiin saatiin koulussa. Sen sijaan osallistumisen harjoittelu tuntuu jääneen uupumaan osin. Suora hypäys päätöksentekoon koulun penkiltä ilman syvempää keskustelua aiheesta ei välttämättä riitä poliittisen sosialisoinnin kannalta. Esimerkiksi Collins ym. (2018, 478, 490) huomauttaa, että osallistuvassa budjetoinnissa kouluttautuminen prosessiin on tärkeää ja huomioikin Bostonin osallistuvan budjetoinnin osalta aikuisten merkityksen nuorille menetelmässä nuorten oppimisen kannalta. Mikäli nuoret eivät tiedä prosessista ennen

äänestystä, äänestyspäätökset voivat olla heikosti harkittuja (Grillos 2014, 17 & 31). Siten osallistuvaa budjetointia laajemmin juuri nuorille kohdentaessa aikuisten rooli prosessissa voi olla hyvä säilyttää, eli tässä tilanteessa jo aiemmin mainittu koulusta saatavilla oleva tuki.

Riskinä voi kuitenkin olla aikuisten ynnäämisessä prosessiin menetelmän hyödyntäminen poliittisiin tarkoituksiin poliittisten päättäjien julkisen kuvan pönkittämiseksi, jolloin nuorten osallistaminen saattaa jäädä vaillinaiseksi (Collins ym. 2018, 490). Näkemys tässä on kuitenkin, että kun prosessia toteutetaan kouluympäristössä, riskit tällaiseen vähenevät. Kun esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin prosesseja luodaan kouluympäristössä toteutettavaksi, hallinnon ja koulun välinen vuorovaikutus voisi olla eduksi. Uudenlaisten osallistamisinstrumenttien kehittämiseksi yhteistyö opettajien sekä oppilaiden kanssa onkin todettu suotavaksi (Stenberg ja Fryk 2021, 15). Stenberg ja Fryk argumentoivat jopa niinkin pitkälle, että sekä koulumaailman että kaupunkien suunnittelun tulee muuttua, jotta nuorten sitouttamisesta saadaan pysyvää. Näin nuoret olisivat siis kehittäjiä, eivätkä vain kehitystoimenpiteen osallistujia (2021, 15-16). Tässä ei mennä aivan näin pitkälle kehitysehdotusten suhteen, mutta ajatuksena on, että osallistamisen toteuttaminen ja ideointi yhteistyössä koulun ja hallinnon kanssa voisivat paitsi mahdollistaa nuorille enemmän toimijuutta, myös pienentää riskiä siitä, että nuorten osallistamista ajaisi toiveet hallinnon julkisuuskuvan ehostamisesta. Opettajat myös tuntevat oppilaansa paremmin ja osaavat siten paremmin hyödyntää prosessia heidän taitojensa ja toiveidensa mukaisesti (Stenberg ja Fryk 2021, 14).

Kuten yllä mainittu, osallistumisinstrumentin tavoitteiden tulee olla selkeät, jotta prosessi voi tuottaa haluttuja tuloksia. OmaStadin tavoitteet nuorten osalta voisi kuitenkin olla tarkemmat. Tavoitteleeko instrumentti esimerkiksi nuorten korkeaa osallistumisprosenttia vai OmaStadia kansalaisopetuksen keinona? Molempien näiden suhteen tavoitteiden onnistuminen on ristiriitaista. Vaikka 11-15 -vuotiaat olivat äänestysprosenttiltaan aktiivisia (Ahola 2020, 23), äänestysaktiivisuus vaihteli alueittain (Rask, Ertiö, ja Tuominen 2020, 20). Oppilaiden yhdenvertaisuuden kannalta tämä on huolestuttavaa, sillä selkeät erot siinä, miten kouluissa on osallistuttu, asettavat oppilaat eri kouluissa eriarvoiseen asemaan siinä, että kaikissa kouluissa ei oletettavasti äänestysmahdollisuutta ole tarjottu samassa määrin kuin toisissa kouluissa.

Toisaalta samaan aikaan usea osallistunut oppilas olisi kaivannut parempaa ymmärrystä prosessista, jolloin OmaStadin potentiaali opettamisessa ei täyty niin hyvin kuin voisi. Myös prosessin loppuarviointi peräänkuulutti selkeämpiä tavoitteita instrumentille (Rask, Ertiö, ja Tuominen 2020, 57). Tavoitteisiin kaupungin osalta lukeutui muun muassa kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksien edistäminen sekä ymmärryksen lisääminen kaupungin päätöksenteosta (Kaupunginkanslia 2018). Kuitenkin näyttää tämän tutkimuksen perusteella, että koulut nuorten osalta osallistumista ohjanneena, ovat voineet suunnata tavoitteita omien raamien puitteissa. Toisaalta koulukohtainen joustavuus on hyvä, mutta samalla eroavaisuudet sekä osallistumisessa että oppimisessä prosessin myötä vaihtelevat paljon.

Osittain saavutukset riippuvatkin juuri siitä, mitä OmaStadilla kouluissa lähtökohtaisesti tavoitellaan. Myös Kahne ja Westheimer (2004) ovat havainneet poliittista sosialisaatiota tavoittelevien ohjelmien tavoitteiden merkityksen. Eri ohjelmilla osallistumisen oppimiseksi on erilaiset vaikutukset riippuen siitä, pyrkiikö ohjelma kasvattamaan vaikkapa osallistumista, velvollisuudentuntoa vai kriittisiä, oikeudenmukaisuutta tavoittelevia nuoria (Westheimer ja Kahne 2004, 262–63). Westheimerin ja Kahnen (2004, 263) tutkimuksen havaintojen mukaan osallistamistavoite ohjelmalla ei välttämättä kannusta niinkään pohdiskeluun siitä, mitä pitäisi kehittää, eikä puolestaan kriittisyyteen kasvattavat ohjelmat ole paras keino osallistamiseen. Koulujen toimenpiteet OmaStadin yhteydessä, jotka näyttävät paljolti keskittyneen vaan valjastamaan nuoret äänestämään lienee tavoittelevan osallistumista. Siinä se onnistuikin monessa koulussa, jossa äänestysprosentit olivat korkeita. Tavoitteet osallistumisesta ja niiden toteutuminen palautuvat teorialuvussa tarkasteltuihin demokratian malleihin. Koulujen tavoitteissa OmaStadin osalta oli kouluittain eroja: joissakin osallistuminen on sidottu opetukseen, toisaalla taas itse osallistuminen on ollut tavoite. Tämä kävi ilmi myös koulun henkilökunnan kyselyssä. Riippuen koulusta, osallistumisen on voitu tavoittelevan sekä deliberatiivisen demokratian ideaalia aktiivisesta kansalaisesta, että osallistavan demokratian päätöksentekoon osallistumista. Se, millaisia tavoitteita prosessille asetetaan, joutuu kuitenkin helposti tasapainoilemaan eri ideaalien välillä. Kuten Pateman (2012, 8, 10) argumentoi, pelkkä deliberatiivisuus ei riitä tekemään prosessista demokraattista. Toisaalta puhdas osallistamistavoite ei välttämättä poliittisen sosialisaation kannalta ole ideaalein suunta myöskään. Jonkinlainen sisällyttäminen opettamiseen, esimerkiksi yhteiskuntaoppiin, voisi tuottaa oppilaille prosessista syvemmän ymmärryksen. Riskinä tällaisessa toki on, että osallistuminen äänestykseen ei

tuntuu enää niin vapaaehtoiselta, mutta opetukseen valjastettuna päätöksen äänestämättömydestäkin voisi tehdä harkitummin.

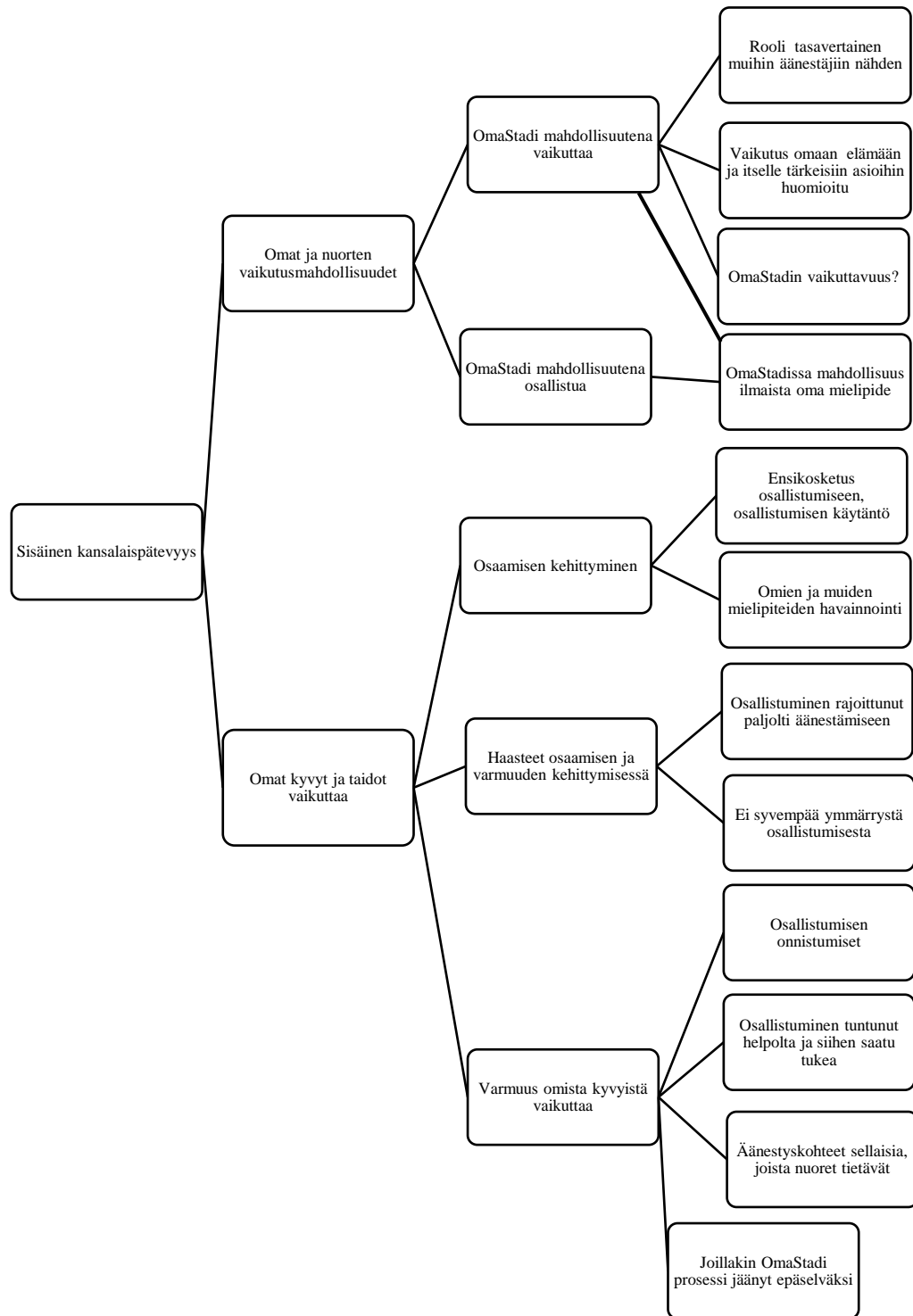
On kuitenkin mahdollista, että OmaStadin mahdollisuudet tukea nuorten poliittista osallisuutta alkavat tuntua vasta, kun toimenpide on vakiintunut. Geisselin ja Hessin (2017, 14-15) mukaan esimerkiksi deliberatiiviset osallistamisinstrumentit lisäävät kansalaispätevyyttä vain, kun prosessit ovat vakiintuneita ja kaupungin päätöksentekojärjestelmällä on selkeä tahtotila edistää osallisuutta muun muassa taloudellisesti. Myös Font ja Navarro (2013) havaitsivat tutkimuksessaan, että konteksti mahdollisesti vaikuttaa osallistujien kokemuksiin. Mitä uudempi tai vähemmän vakiintunut suuntaus kansalaisten osallistaminen on alueellisesti, sitä negatiivisemmin osallistujat näkevät instrumentit (Font ja Navarro 2013, 627). Myös OmaStadin osalta on mahdollista, että prosessin vakiintuessa kaupungin ja koulujen arkeen, sen todellinen potentiaali avautuu.

4.5 Analyysin yhteenveto

OmaStadi näyttäytyy oppilaiden kokemuksissa instrumenttina, joka eri tavoin saattaa tuottaa vaikutuksia sisäiseen kansalaispätevyyteen. Kokemukset OmaStadin tuomasta varmuudesta tai osallistuminen positiivisena kokemuksena, jossa pystyi vaikuttamaan asioihin, joista tietää, antoivat viitettä siitä, että osin OmaStadi voinee tuottaa uskoa omiin taitoihin ja tietoon vaikuttaa. Toisaalta ymmärryksen puute osallistumisen yhteydessä viestii siitä, ettei kaikille OmaStadi oli tuottanut pystyvyyden tunnetta. Osallistumiseen oli joissakin kouluissa liittynyt opetusta tai keskustelua. Toisaalta useammassa koulussa haasteltavat enemmänkin olisivat kaivanneet syvempää ymmärrystä prosessista. OmaStadi ei kaikille ole siten tarjonnut tilaisuutta kehittää tietoa ja taitoja poliittiseen osallistumiseen, jotka puolestaan voisivat kehittää uskoa omaan pätevyyteen vaikuttaa. Osallistuminen tukee oppilaiden kokemusta oman toiminnan vaikuttavuudesta tuomalla uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja tarjoamalla tilan ilmaista mielipide. Se kuinka konkreettisesti tai suuresti osallistumisen koettiin vaikuttavan, vaikutti arvioon OmaStadista vaikuttamisen kanavana ja sitä kautta myös siihen kuinka todennäköisesti OmaStadi tukee sisäistä kansalaispätevyyttä. Negatiiviset näkemykset OmaStadin merkityksellisyydestä heijastuvat kokemuksiin siitä, onko vaikutusmahdollisuuksia. OmaStadin vaikuttavuus yhteydessä kokemukseen nuorten vaikutusmahdollisuuksista

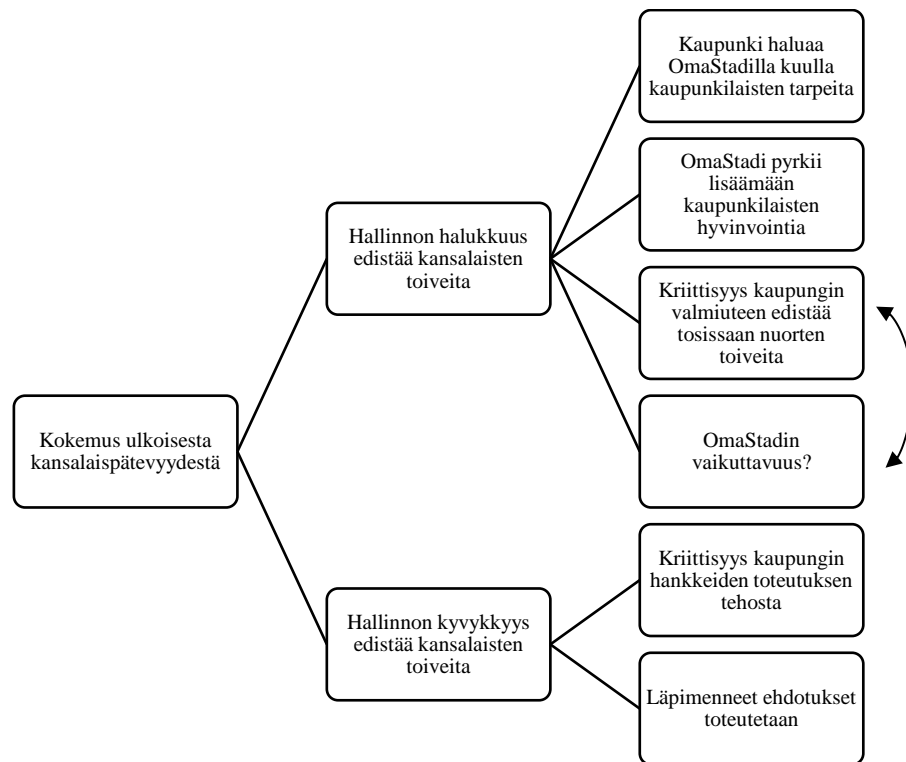
sitoi sisäisen kansalaispätevyyden analyysiä osittain ulkoiseen kansalaispätevyyteen.

Kuvassa 4.2 on tiivistetysti tulokset sisäisen kansalaispätevyyden osalta.

Käsittekartta 4.2: Tiivistetysti havainnot sisäisestä kansalaispätevyydestä

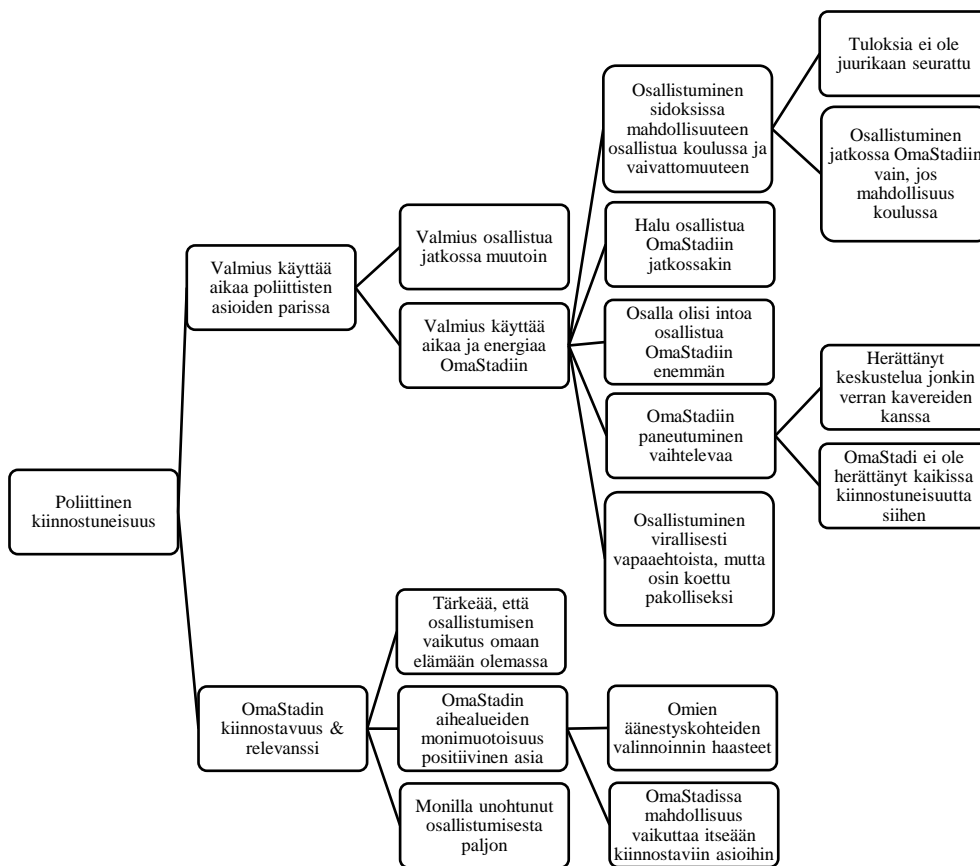
Ulkoisen kansalaispätevyuden osalta analyysi viestii vähiten monimutkaisista tuloksista. Tulokset löytyvät kuvasta 4.3. Suuri osa oppilaista koki OmaStadin olevan osoitus siitä, että päättäjät ovat kiinnostuneita kuulemaan asukkaita ja erityisesti nuoria sekä päteviä edistämään asukkaiden toiveita. Osa nuorista suhtautui kriittisesti siihen, voiko OmaStadilla vaikuttaa kuinka merkittäviin asioihin. Kriittisyys kohdistui jonkin verran siihen, ollaanko erilaisten muutosten toteuttamisessa tehokkaita, mutta enimmäkseen se liittyi nuorten vaikutusmahdollisuuksiin kaupungissa.

Käsitekartta 4.3: Tiivistetyt havainnot ulkoisesta kansalaispätevydestä

Kuvaan 4.4 on tiivistetty tulokset poliittisen kiinnostuneisuuden osalta. Osa oppilaista kuvaili OmaStadin voivan herättää oivalluksia siitä, että haluaa jatkossakin osallistua poliittiseen toimintaan tai motivoida osallistumistaan OmaStadiin enemmänkin kuin vain äänestämisen yhteydessä. Sitä kautta poliittinen kiinnostuneisuus tosiaan saattaa OmaStadin myötä heräillä. Myös OmaStadiin osallistuminen jatkossa oli useimmille osallistujista selvää. Siihen, tukeeko osallistuminen OmaStadiin poliittista kiinnostuneisuutta, tulee kuitenkin suhtautua varauksella siksi, että moni osallistujista ilmaisi osallistuvansa OmaStadiin kouluympäristössä, mutta ei välttämättä osallistuisi vapaa-ajalla.

Siten OmaStadi ei ainakaan kaikkien osalla ole onnistunut herättämään valmiutta uhrata omaa aikaa poliittiseen osallistumiseen OmaStadin tiimoilta. Nuorten vastauksissa heijastui tutkimuskirjallisuudessa esiin tullut tarve siihen, että vaikuttamisen kohteen pitää olla itselleen kiinnostava tai relevantti ja on tärkeää, että osallistumisen voidaan tuntea vaikuttavan itselleen merkityksellisiin asioihin. Vaikutuksia poliittiseen kiinnostuneisuuteen saattavat heikentää se, että osallistuminen on ollut nopeaa, jolloin oppilaille ei ole tarjoutunut tilaisuuksia kehittää lisää kiinnostuksen kohteita tai oppia aiheesta, mikä voisi tukea poliittista kiinnostuneisuutta.

Käsitekartta 4.4: Tiivistetysti havainnot poliittisesta kiinnostuneisuudesta

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu nuorten poliittista osallistumista Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin kontekstissa. Tutkimus osallistuu pohtimaan nuorten kokemuksia poliittisesta osallistumisesta OmaStadissa. Nuorten kokemuksia on analysoitu sen selvittämiseksi, voiko osallisuus OmaStadiin tukea mahdollisesti prosessiin osallistuneiden poliittista osallistumista. OmaStadin herättämiä tuntemuksia tarkasteltiin kolmen eri asenteen näkökulmasta. Asenteet ovat sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys sekä poliittinen kiinnostuneisuus. Asenteet valikoituvat tutkimuksen viitekehykseen siksi, että niiden on havaittu olevan merkitseviä tekijöitä poliittisen osallistumisen ja kiinnittyneisyyden selittämisessä. Jos nuorten kokemuksista siis välittyy kyseenomaisia asenteita mieltäviä ajatuksia liittyen osallistuvaan budjetointiin, on mahdollista, että prosessi voi tukea nuorten poliittista osallistumista.

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin sisäistä kansalaispätevyyttä kokemuksena omista kyvyistä ja taidoista vaikuttaa sekä näkemystä siitä, voiko omalla toiminnalla olla vaikutuksia. Osalle nuorista prosessi toi itsevarmuutta siihen, että on kykenevä osallistumiseen. Tältä osin tutkimuksen tulokset tukevat aiempia havaintoja osallistuvan budjetoinnin mahdollisuuksista tuottaa esimerkiksi voimaantumisen tuntemuksia (Augsberger, Gecker, ja Collins 2019, 473). OmaStadin on jo aiemmin havaittu tuottavan positiivisia vaikutuksia sisäiseen kansalaispätevyyteen yleisesti kaupungin asukkaiden parissa (Rask, Ertiö, ja Tuominen 2020, 20–21). Tästä tutkielmasta saatujen tulosten perusteella on mahdollista, että OmaStadi saattaa myös nuorilla aiheuttaa vastaavia tuntemuksia. Sen sijaan osallistuneet eivät kuvailleet laajalti oppineensa esimerkiksi vaikuttamiseen liittyviä taitoja tai kehittäneensä omaa ymmärrystään vaikuttamisesta, toisin kuin aiemmat tutkimukset antavat viitettä (Cabannes 2006, 199; Grillos 2014, 31). Nuoret kokivat kuitenkin pääosin itsensä päteviksi osallistumaan prosessiin, ja kuvailivat aihealueiden olevan heille tuttuja. Tämä soveltuu aiempiin havaintoihin siitä, että nuoret kokevat omat vaikutusmahdollisuutensa verrattain hyviksi (Rapeli ja Borg 2016, 375).

Ulkoista kansalaispätevyyttä tarkasteltiin sekä näkemyksenä hallinnon tehokkuudesta että responsiivisuudesta. OmaStadi loi nuorille kokemuksia siitä, että paikallishallinto haluaa kuunnella asukkaita ja juuri nuoria sekä edistää kaupunkilaisten hyvinvointia. Myös tältä osin tulokset tukevat Rapelin ja Borgin (2016, 364) havaintoja nuorten ulkoisen kansalaispätevyyden tasosta: nuorten näkemys ympäröivästä poliittisesta järjestelmästä ei ole

heikolla tasolla. Osalla nuorista oli kuitenkin kriittinen suhtautuminen yleisesti siihen, voivatko nuoret vaikuttaa oikeasti kaupungin asettamissa puitteissa sekä siihen, voiko OmaStadilla vaikuttaa tärkeisiin asioihin. Toisaalta liittyen sekä ulkoiseen että sisäiseen kansalaispätevyyteen on hyvä huomioida, että suhtautumisessa sekä omiin vaikutusmahdollisuuksiin että poliittisen järjestelmään, nuorten välillä oli eroja. OmaStadia ei esimerkiksi mielletty tasaisesti poliittisena osallistumisena tai jos nuorella oli kriittinen suhtautuminen ympäröivään poliittiseen järjestelmään ja paikallishallintoon, prosessiin osallistuminen ei vaikuta horjuttaneen kriittisyyttä.

Poliittista kiinnostuneisuutta tarkasteltiin sen kautta, onko OmaStadi-prosessi herättänyt kiinnostusta poliittiseen osallistumiseen sekä sen kautta, miten relevantilta tai kiinnostavalta OmaStadi on nuorista tuntunut. Monet nuoret kokivat, että prosessissa voi vaikuttaa itseään kiinnostaviin ja oman elämän kannalta merkityksellisiin asioihin. Toisaalta osa nuorista ei kokenut prosessin vaikuttavan omaan elämään, mikä miellettiin tärkeäksi myös jatkossa osallistumisen kannalta. Nuoret kuvailivat tärkeäksi mahdollisuutta vaikuttaa itselle relevantteihin asioihin, mikä vahvista (White 2003, 43-44) tutkimuksen tuloksia. Lisäksi nuorten poliittisen kiinnostuneisuuden nähtiin nuorten kokemuksissa nivoutuvan jonkinlaiseen asialähtöisyyteen, minkä myös Soler-i-Martí (2015, 411) havaitsi tutkimuksessaan. Asialähtöisyys nuorten kertomuksissa ei kuitenkaan kohdistu yksipuolisesti esimerkiksi eettisiin kysymyksiin, vaan nuorilla on enemmänkin yksilöllisiä kiinnostuksen kohteita. Nuorten poliittista kiinnostuneisuutta ei tutkimusaineiston perusteella voi niputtaa muutamiin kategorioihin.

Aiemmissä tutkimuksissa osallistuvan budjetoinnin on havaittu innostaneen nuoret prosessiin, niin että he vetävät mukanaan prosessiin myös vanhempansa (Cabannes 2006, 204). Lisäksi Johnson, Carlson ja Reynolds (2021, 23) havaitsivat tutkimuksessaan osallistuvan budjetoinnin lisäävän todennäköisyyttä osallistua normaaleissa vaaleissa. Myös OmaStadin suhteen suuri osa haastatelluista nuorista piti todennäköisenä osallistumista joko OmaStadiin tai muuhun poliittiseen toimintaan OmaStadin innoittamana, mutta osalle nuorista into osallistumiseen oli sidoksissa koulukontekstiin. Tulokset ovat siten ristiriitaiset poliittisen kiinnostuneisuuden osalta: osalle OmaStadi voi herättää intoa osallistumiseen, mutta osa ei ole valmiita käyttämään vapaa-aikaa vastaavanlaiseen toimintaan. Havainto siitä, että nuoret eivät haluaisi käyttää vapaa-aikaansa osallistumiseen on ristiriidassa sen kanssa, että samanaikaisesti nuorten on havaittu olevan politiikasta kiin-

nostuneita (Rapeli ja Borg 2016, 376). Vahvasti nuoret kuitenkin ilmaisivat, että osallistumisen tulee myös jatkossa olla vapaaehtoisesti, mikä istuu hyvin Bechtel, Hangartner, ja Schmid (2015, 475) havaintoon siitä, ettei pakotettu osallistuminen välttämättä motivoi jatkossa osallistumiseen.

Tutkimuksessa tehtiin katsaus osallistuvaan budjetointiin poliittisen sosialisoinnin keinona. OmaStadi tarjoaa nuorille kokemuksen oikeasti osallistumisesta, mikä on poliittisen sosialisoinnin kannalta olennaista (Beaumont 2011, 229; McIntosh ja Youniss 2010, 30–31). Jonkinlainen kattavampi pureutuminen aiheeseen koulukonteksissa voisi kuitenkin olla aiheellinen, sillä paitsi että oppilaat kaipasivat aiheesta enemmän tietoa, myös opettajat näkivät OmaStadin irrallisena kouluarjesta. Kuten huomioitu, osallistuvassa budjetoinnissa kouluttaminen prosessiin on tärkeää (Collins ym. 2018, 478, 490). Esimerkiksi yhteiskuntaopin opetuksen yhteydessä OmaStadin voisi asettaa laajempaan poliittisen osallistumisen kontekstiin.

Osallistumisen yhteydessä oppilaiden keskinäinen kommunikaatio prosessista voisi myös tukea osallistuvaa budjetointia poliittisen sosialisoinnin keinona. Mitä tulee prosessin kehittämiseen nuorten osallistamisessa, kehittämisessä olisi hyvä tehdä yhteistyötä myös koulujen kanssa (Stenberg ja Fryk 2021, 15). Kenties tällöin myös osallistuminen pystyttäisiin paremmin integroimaan opetukseen opettajien toivomalla tavalla. Lisäksi samalla pystyttäisiin huomioimaan nuorten monimuotoiset tarpeet. Tällaiselle olisikin tarvetta (Cele ja van der Burgt 2015, 25). Tutkimuksen tulokset antavat tukea myös sille havainnoille, että koulu on hyvä ympäristö paikallisdemokratian instrumenteille (Stenberg ja Fryk 2021, 3 & 12).

Jotta OmaStadista saataisiin yhdenvertaisesti oppilaita osallistava instrumentti, koulujen välillä ei pitäisi olla suuria eroja osallistumisen tasossa eikä opetuksen sisällössä OmaStadista. Kuten mainittu, koululaisten äänestysaktiivisuus vaihteli alueittain (Rask, Ertiö, ja Tuominen 2020, 20). Jos osassa kouluissa OmaStadiin ei osallistuta lainkaan tai osallistumiseen sisältyy vain hyvin vähän opetusta, on yhdenvertaisuuden toteutuminen oppilaiden keskuudessa kyseenalaista. Siten tavoitteet prosessille myös kaupungin osalta tulisi olla selkeämmät sen suhteen, tavoitellaanko instrumentilla joko korkeaa osallistumisprosenttia vai myös esimerkiksi oppimista vaikuttamisesta. Kuten aiemmin mainittu, on kuitenkin mahdollista, että OmaStadin todelliset vaikutukset näkyvät vasta vuosien

kuluttua, kuten Geissel ja Hess (2017, 14-15) toteavat deliberatiivisten osallistumisinstrumenttien osalta.

5.1 Tutkimuksen rajoitteet

Kuten mainittu, tämä tutkimus kuvailee, millaisia näkemyksiä osallistuminen OmaStadiin on herättänyt oppilaissa. Näkemysten avulla tarkastellaan, voiko OmaStadi tuottaa vaikutuksia kokemuksiin kansalaispätevydestä tai poliittisesta kiinnostuneisuudesta. Tutkimukseen sisältyy muutamia rajoitteita, jotka on hyvä esitellä. Ensinnäkin tutkimukseen kerätystä aineistosta on syytä tehdä huomioita. Haastattelujen voi olettaa antavan OmaStadista todellista innostavamman kuvan, joka ei kuvasta kaikkien osallistuneiden nuorten kokemuksia. Nuoret valikoituvat haastatteluun koulun henkilökunnan kautta. On mahdollista, että juuri ne nuoret, jotka suhtautuivat positiivisesti OmaStadiin, olivat kiinnostuneita myös osallistumaan tutkimukseen. Samalla tavalla haastattelut kerättiin aktiivisesti OmaStadiin osallistuneista kouluista, jolloin on mahdollista, että näkemykset osallistumisesta ovat näissä kouluissa tavanomaista positiivisempia. Kuitenkin koska tavoitteena ei ole saada yleistettävää tietoa, vaan saada uutta tietoa ja kuvailla nuorten kokemuksia ja näkemyksiä, vinouma juuri aktiivisiin tahoihin haastatteluissa ei välttämättä ole haitaksi.

Toinen rajoite haastatteluaineistossa on se, että koulut, joista haastattelut kerättiin, sijaitsivat pääosin kantakaupungissa, mikä jättää eri alueilla osallistumisen kokemuksen vivahteet valitettavan vähälle huomiolle. Vinoumaa, jonka haastattelujen kerääminen OmaStadissa aktiivisista ja samankaltaisten alueiden kouluista saattaa tuottaa, pyrittiin myös minimoimaan koulujen henkilökunnalta kerättävällä laadullisella taustakyselyllä. Kyselyyn osallistui toinen joukko kouluja ja eri aktiivisuustasoilla OmaStadiin osallistuneita. Kyselyyn valitettavasti vastasi vain 8 koulua. Yhteensä aineistonkeruu, eli kysely ja haastattelut, tavoittivat 10 kaupungin perusopetuksen koulua. Kysely toi lisäarvoa jonkin verran analyysiin kertomalla läpileikkaavammin nuorten suhtautumisesta prosessiin sekä valaisemalla koulujen osallistumistapoja. Valitettavasti pienen vastausmäärän takia kysely ei kuitenkaan tuonut niin paljon lisäarvoa analyysiin kuin olisi toivottu.

Jos pohtii haastatteluja aineistonkeruumenetelmänä, on olennaista myös se, että usein haastateltavat pyrkivät muodostamaan vastauksensa mukailemaan käsitystään siitä, mikä

on haastattelun tarkoitus (Alasuutari 2011, 116). Koska kaikille nuorille kerrottiin avoimesti tutkimuksen tavoitteet, on mahdollista, että haastatteluissa nuoret ovat pyrkineet muovaamaan vastauksiaan tutkimuskysymystä mukaillemaan. Tämä on voinut heijastua esimerkiksi siihen, että nuoret ovat antaneet OmaStadista mahdollisimman positiivisen kuvan.

On myös hyvä huomioida, että OmaStadin vuoden 2019 äänestyksestä oli haastattelujen aikaan kulunut vuosi. Monilta osallistujilta yksityiskohdat äänestyksestä olivat unohtuneet haastattelujen aikaan. Siksi ennen haastatteluja ja/tai haastattelujen aikana saatettiin käyttää aikaa äänestyksen palauttamiselle muistiin joko kysymyksillä tai esimerkiksi vilkaisemalla haastateltavan kanssa lyhyesti äänestysivustoa. Moni haastateltava sekoitti OmaStadi-äänestyksen Ruutibudjetti-äänestykseen, mikä tuo hieman epävarmuutta analyysiin. Nuoren sanoittamiin kokemuksiin tuleekin suhtautua varauksella siltä osin, että osallistumiskokemus ei monilla ollut enää tuoreessa muistissa ja yksi osallistuja ei edes ollut varma siitä, oliko osallistunut koko prosessiin. Tältä osin pitää myös huomioida, että muistikuvat siitä, miten koulussa on osallistuttu, voivat oikeasti olla erilaiset kuin mitä haastattelut antoivat ymmärtää.

Haasteena tutkimuksessa on se, että päätelmät OmaStadin vaikutuksista nuorten poliittiseen osallistumiseen pohjautuvat nuorten kokemuksiin, eikä todellista muutosta oppilaiden asenteissa voi osoittaa. Tutkimus tarjoaisikin vankempaa tietoa todellisista muutoksista asenteisiin, mikäli tutkimus toteutettaisiin pitkittäissuuntaisesti. Tutkimus nojaa oletukseen siitä, että poliittiseen osallistumiseen vaikuttavat asenteet voivat muuttua poliittisen osallistumisen myötä, kuten mm. Quintelier ja van Deth (2014, 167) havaitsivat tutkimuksessaan. Kiinnostuneisuuden ja kansalaispätevyyden tarkastelussa haaste on erityisesti se, että on vaikea osoittaa, että tuntemukset olisivat aiheuttanut osallistumista eikä toisin päin (Verba, Brady, ja Schlozman 1995, 276). Tässä tutkimuksessa kyseinen haaste kulminoituu siihen, että haastatellut oppilaat saattavat olla entuudestaan innostuneita poliittisesta osallistumisesta, minkä vuoksi paikoin analyysissä oli vaikea tehdä eroa nuoren lähtötason asennoitumisiin ja OmaStadin aiheuttamiin asennoitumisiin. Kuten Grönlund, Setälä ja Herne (2010, 103) sanoittavat, jo valmiiksi poliittisesti aktiiviset saattavat olla intoutuneempia osallistumaan myös tutkimuksiin aiheesta. Tutkimustulokset olisivatkin uskottavammat, mikäli nuorilta oltaisiin alkuun sekä loppuun kerätty haastattelut. Tällöin olisi voitu paremmin selvittää, millä tavoin kansalaispätevyyden tai kiinnostuneisuuden tasot ovat muuttuneet suhteessa lähtötilanteeseen.

Koska tältä osin tutkimukseen ei pystytty vastaamaan, johtopäätöksissä OmaStadin vaikutuksista nojaututaan nuorten kokemuksiin. Kokemukset toki kertovat kattavasti nuorten subjektiivisista näkemyksistä, mutta tutkimustulosten avulla ei voida vielä vetää syyseuraus -suhteita siihen, että OmaStadi olisi kasvattanut nuorten kansalaispätevyyttä tai poliittista kiinnostuneisuutta. Vaikka nuoret kuvailisivatkin osallistumisen tuottaneen vaikkapa varmuutta osallistumisesta myös jatkossa, on myös huomioitava, että kyseenomaisen tuntemuksen kestosta tämä tutkimus ei pysty kertomaan, vaan siihen tarvittaisiin pitkäkestoisempaa seuranta osallistujilta.

Sen lisäksi, että muutoksia asenteissa on vaikea osoittaa, ei tutkimus myöskään voi kertoa todellisista muutoksista nuorten osallistumisessa OmaStadin myötä. Vertailua osallistumisaktiivisuudesta ennen OmaStadia ja OmaStadin jälkeen olisi haastava toteuttaa, sillä alikäisten väylät poliittiseen osallistumiseen ovat rajatummat kuin muun väestön. Lisäksi OmaStadi on vastikään käynnistynyt prosessi, eli OmaStadin vaikutuksia ei voi vielä laajalla aikavälillä seurata. Siksi tutkimustuloksia tuleekin pohtia varauksella ja huomioida, että tutkimuskysymys pyrkii selvittämään nuorten kokemuksia OmaStadista sekä sitä, millä tavoin OmaStadi tukee poliittista osallistumista. Tutkimus ei pyri osoittamaan kausaliteettia OmaStadin ja muun poliittisen osallistumisen välillä.

Tutkimuksen haasteena voidaan pitää sitä, että vaikka tutkimuskysymys pyrkii selvittämään, millaiset toimet auttavat nuorten poliittisen osallistumisen ongelmien ratkaisemisessa, se ei ota kantaa kaikkiin tekijöihin, jotka ovat esteenä tasapuoliselle osallistumiselle. Esimerkiksi sosioekonomisten tekijöiden vaikutukset poliittiseen osallistumiseen on havaittu useissa tutkimuksissa. Kimin (2015, 49) mukaan tällaiset tekijät selittävät jopa enemmän osallistumista kuin kansalaispätevyyden kaltaiset termit. Myös Suomesta on havaittu esimerkiksi vanhempien äänestyskäyttäytymisen vaikuttavan siihen, miten heidän lapsensa tulevat osallistumaan (Lahtinen, Wass, ja Erola 2017, 18). Tutkimuksen tavoitteena onkin pohtia hallinnollisen instrumentin potentiaalia edistää halukuutta ja valmiutta osallistumiseen. Tällaiset OmaStadin mahdollisesti sisällään pitämät vaikutteet, ovat kuitenkin kontekstisidonnaisia. On hyvä huomioida, että vaikutukset, joita osallistuva budjetointi Helsingissä saattaa tuottaa, eivät automaattisesti toteudu muissa ympäristöissä.

5.2 Ehdotukset jatkotutkimukseen

Jatkotutkimuksessa aiheesta olisi myös hyvä perehtyä eroavaisuuksiin osallistuneiden ja ei-osallistuneiden välillä. Tällöin voitaisiin saada selville, onko OmaStadi tuottanut positiivisia vaikutuksia tasaisesti nuorille vai onko sen vaikutukset kohdistuneet jo valmiiksi aktiivisiin. Kansalaisia osallistavien instrumenttien positiiviset vaikutusten, kuten taitojen kehittymiseen ja hallinnon legitimitettiin kohentamiseen kansalaisten keskuudessa sekä vaikutusmahdollisuuksien, onkin nähty ulottuvan usein vain osallistuneisiin (Michels 2011, 190–91). Ei-osallistuneiden kokemusten selvittäminen puolestaan olisi myös laajemmin nuorten osallistumisen kannalta kiinnostavaa. Usein osallistumattomuus mielletään virheellisesti apatiaksi (O’Toole ym. 2003, 47–48).

Myös mahdollisiin aktiivisuuseroja koulussa käyvien ja koulun ulkopuolella olevien alakäisten välillä voisi olla hedelmällistä selvittää. Lähes kaikki, jotka osallistuivat äänestykseen muualla kuin koulussa, olivat yli 20-vuotiaita (Ahola 2020, 13), mikä kertoo siitä, että kouluilla on ollut suuri rooli nuorten aktivoimisessa äänestykseen. Peruskoululaisia osallistui suhteessa enemmän äänestykseen kuin lukiolaisia (Ahola 2020, 25). Myös tämä ero voisi olla kiinnostava selvitettävä asia. Viimeisenä aktiivisuuserona mielekästä voisi olla paneutua kunnolla siihen, miten OmaStadiin kattavammin osallistuneet, eli esimerkiksi ideointiin osallistuneet nuoret kokivat prosessin verrattuna vain äänestäneisiin nuoriin. Nuoria osallistui vähän ideointiin ja ideointi on tapahtunut oletettavasti kouluajan ulkopuolella, joten koulun avulla tehty rekrytointi haastateltavista tähän tutkielmaan ei valitettavasti onnistunut kattavasti tavoittamaan nuoria, joilla olisi OmaStadista enemmän kokemusta.

Viimeisenä jatkotutkimusehdotuksena mainittakoon OmaStadin alhaiseen äänestysikärajaan pureutuminen siltä kannalta, mitä hyötyjä ja haittoja näin alhaisella ikärajalla on vai pitäisikö äänestysikärajan olla jopa alhaisempi. Vuoden 2019 OmaStadin tiimoilta osa kaupunkilaisista uumoili alhaisempaa äänestysikärajaa instrumenttiin (Rask, Ertiö, ja Tuominen 2020, 22). Aihe olisi relevantti aihe pohtia aikana, jolloin osallistuvasta budjetoinnista tulee yhä suositumpi paikallisdemokratian keino Suomessa.

6 LÄHTEET

- Ahola, Nina. 2020. *Kaupunkilaisten äänet osallistuvassa budjetoinnissa: Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin äänestys 2019*. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot.
- Ahonen, Veronica, ja Mikko Rask. 2019. ”Osallistuvan budjetoinnin mallit ja trendit Suomessa”. *Kuntaliiton julkaisusarja* 2/2019: 118.
- Alasuutari, Maarit. 2005. ”Mikä rakentaa vuorovaikutusta lapsen haastattelussa?” Teoksessa *Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*, toim. Johanna Ruusuvoori ja Liisa Tiitula. Vastapaino, 145–62.
- Alasuutari, Pertti. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. p. Tampere: Vastapaino.
- Amnå, Erik. 2012. ”How Is Civic Engagement Developed over Time? Emerging Answers from a Multidisciplinary Field”. *Journal of Adolescence* 35(3): 611–27.
- Amnå, Erik, Ingrid Munck, ja Pär Zetterberg. 2004. ”Meaningful Participation? Political Efficacy of Adolescents in 24 countries”. Teoksessa *Emerging repertoires of political action: toward a systemic study of post-conventional forms of participation at ECPR joint sessions of workshops*. Uppsala. <https://ecpr.eu/Events/PaperDetails.aspx?PaperID=14024&EventID=49> (6. heinäkuuta 2020).
- Anderson, Mary R. 2010. ”Community Psychology, Political Efficacy, and Trust”. *Political Psychology* 31(1): 59–84.
- Augsberger, Astraea, Whitney Gecker, ja Mary Elizabeth Collins. 2019. ”“We Make a Direct Impact on People’s Lives”: Youth Empowerment in the Context of a Youth-Led Participatory Budgeting Project”. *Journal of Community Psychology* 47(3): 462–76.
- Balch, George I. 1974. ”Multiple Indicators in Survey Research: The Concept ’Sense of Political Efficacy’”. *Political Methodology* 1(2): 1–43.
- Bandura, Albert. 2000. ”Exercise of Human Agency Through Collective Efficacy”. *Current Directions in Psychological Science* 9(3): 75–78.
- Barrett, Martyn, ja Ian Brunton-Smith. 2014. ”Political and Civic Engagement and Participation: Towards an Integrative Perspective”. *Journal of Civil Society* 10(1): 5–28.
- Beaumont, Elizabeth. 2010. ”Political Agency and Empowerment: Pathways for Developing a Sense of Political Efficacy in Young Adults”. Teoksessa *Handbook of Research on Civic Engagement in Youth*, toim. Lonnie R. Sherrod, Judith Torney-Purta, ja Constance A. Flanagan. John Wiley & Sons, Ltd, 525–58. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9780470767603.ch20> (21. tammikuuta 2021).
- . 2011. ”Promoting Political Agency, Addressing Political Inequality: A Multilevel Model of Internal Political Efficacy”. *The Journal of Politics* 73(1): 216–31.
- Bechtel, Michael M., Dominik Hangartner, ja Lukas Schmid. 2015. *Compulsory Voting, Habit Formation, and Political Participation*. Rochester, NY: Social Science Research Network. SSRN Scholarly Paper. <http://papers.ssrn.com/abstract=1914333> (2. heinäkuuta 2020).

- Borg, Sami. 1996. *Nuoret, politiikka ja yhteiskunnallinen syrjäytyminen: raportti nuorten osallistumisesta vuoden 1996 kunnallis- ja eurovaaleihin*. Helsinki: Opetusministeriö, nuori-soasiain neuvottelukunta.
- Borg, Sami, ja Kim Strandberg. 2020. ”Internet ja sosiaalinen media osana vaalikampanjaa”. Teoksessa *Politiikan ilmastonmuutos : Eduskuntavaalitutkimus 2019*, Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2020:5, toim. Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen, ja Hanna Wass. Helsinki: Oikeusministeriö, 103–22. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162429> (5. maaliskuuta 2021).
- Cabannes, Yves. 2006. ”Children and Young People Build Participatory Democracy in Latin American Cities”. *Environment and Urbanization* 18(1): 195–218.
- . 2017. ”Participatory Budgeting in Paris: Act, Reflect, Grow”. Teoksessa *Another city is possible with Participatory Budgeting*, Montréal/New York/London: Black Rose Books, 179–203.
- Carroll, J. M., ja D. D. Reese. 2003. ”Community Collective Efficacy: Structure and Consequences of Perceived Capacities in the Blacksburg Electronic Village”. Teoksessa *Proceedings of the 36th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS'03)*, Big Island, HI, USA: IEEE, 10 pp.-.
- Cele, Sofia, ja Danielle van der Burgt. 2015. ”Participation, consultation, confusion: professionals’ understandings of children’s participation in physical planning”. *Children’s Geographies* 13(1): 14–29.
- Chan, Wing Yi, Suh-Ruu Ou, ja Arthur J. Reynolds. 2014. ”Adolescent Civic Engagement and Adult Outcomes: An Examination Among Urban Racial Minorities”. *Journal of Youth and Adolescence* 43(11): 1829–43.
- Coleman, James S. 1994. *Foundations of social theory*. Cambridge, Massachusetts, and London, England: Belknap Press of Harvard University Press.
- Collins, Mary Elizabeth, Astraea Augsburg, Whitney Gecker, ja Katharine Lusk. 2018. ”What does youth-led participatory budgeting reveal about youth priorities? Ideas, votes, and decisions”. *Journal of Youth Studies* 21(4): 476–94.
- Craig, Stephen C., ja Michael A. Maggionto. 1982. ”Measuring Political Efficacy”. *Political Methodology* 8(3): 85–109.
- Dalton, Russell J. 2008. ”Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation”. *Political Studies* 56(1): 76–98.
- Delli Carpini, Michael X. 2000. ”Gen.com: Youth, Civic Engagement, and the New Information Environment”. *Political Communication* 17(4): 341–49.
- Delli Carpini, Michael X. 2004. ”Mediating Democratic Engagement: The Impact of Communications on Citizens’ Involvement in Political and Civic Life”. Teoksessa *Handbook of Political Communication Research*, toim. Lynda Lee Kaid. New York: Lawrence Erlbaum Associates, 395–434.
- Delli Carpini, Michael X, ja Scott Keeter. 1993. ”Measuring Political Knowledge: Putting First Things First”. *American Journal of Political Science* 37(4): 1179–1206.
- Easton, David. 1968. ”The Theoretical Relevance of Political Socialization”. *Canadian Journal of Political Science / Revue canadienne de science politique* 1(2): 125–46.

- Eccles, Jacquelynne S. 2005. "Subjective task value and the Eccles et al. model of achievement-related choices". Teoksessa *Handbook of Competence and Motivation*, toim. Andrew J Elliot ja Carol S Dweck. The Guilford Press.
- Eskola, Jari, Johanna Lähti, ja Jaana Vastamäki. 2018. "Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas". Teoksessa *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 - Metodien valinta ja aineistonkeruu*, toim. Raine Valli. Jyväskylä : PS-kustannus.
- Font, Joan, ja Clemente Navarro. 2013. "Personal Experience and the Evaluation of Participatory Instruments in Spanish Cities". *Public Administration* 91(3): 616–31.
- Geissel, Brigitte, ja Pamela Hess. 2017. "Explaining Political Efficacy in Deliberative Procedures - A Novel Methodological Approach". *Journal of Deliberative Democracy* 13(2): 4.
- Granberg, Donald, ja Sören Holmberg. 1990. "The Intention-Behavior Relationship Among U.S. and Swedish Voters". *Social Psychology Quarterly* 53(1): 44–54.
- Greenberg, Edward. 1970. *Political Socialization*. Transaction Publishers.
- Grillos, Tara. 2014. *Youth Lead the Change: The City of Boston's Youth-Focused Participatory Budgeting Process. Pilot Year Evaluation*. Harvard University. Unpublished Report. https://scholar.harvard.edu/files/grillos/files/pb_boston_year_1_eval_0.pdf (16. syyskuuta 2020).
- Grönlund, Kimmo, Maija Setälä, ja Kaisa Herne. 2010. "Deliberation and Civic Virtue: Lessons from a Citizen Deliberation Experiment". *European Political Science Review* 2(01): 95–117.
- Harrinvirta, Markku. 2019. "Nuoret kansanvallan suunnannäyttäjinä. Onko Suomessa näkyvässä demokratiasta vieraantumista?" Teoksessa *Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla : Nuorisobarometri 2018*, toim. Elina Pekkarinen ja Sami Myllyniemi. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, opetus- ja kulttuuriministeriö, 115–30.
- Harris, Anita, Johanna Wyn, ja Salem Younes. 2010. "Beyond Apathetic or Activist Youth: 'Ordinary' Young People and Contemporary Forms of Participation". *YOUNG* 18(1): 9–32.
- Haste, Helen. 2010. "Citizenship Education: A Critical Look at a Contested Field". Teoksessa *Handbook of Research on Civic Engagement in Youth*, toim. Lonnie R. Sherrod, Constance A. Flanagan, ja Judith Torney-Purta. John Wiley & Sons, Inc., 161–88.
- Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (2020). Tutkimusluvut, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/palvelut/palvelukuvaus?id=3914> (7.3.2021).
- Henn, Matt, Mark Weinstein, ja Sarah Forrest. 2005. "Uninterested Youth? Young People's Attitudes towards Party Politics in Britain". *Political Studies* 53(3): 556–78.
- Henn, Matt, Mark Weinstein, ja Dominic Wring. 2002. "A Generation Apart? Youth and Political Participation in Britain". *The British Journal of Politics & International Relations* 4(2): 167–92.
- Hess, Diana E. 2002. "Discussing Controversial Public Issues in Secondary Social Studies Classrooms: Learning from Skilled Teachers". *Theory & Research in Social Education* 30(1): 10–41.

- Hirsjärvi, Sirkka, ja Helena Hurme. 2015. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Gaudeamus.
- Häyhtiö, Tapio, ja Jarmo Rinne. 2010. ”Verkko poliittisen osallistumisen toimintaympäristönä”. Teoksessa *Suomalaisten kansalaisosallistumisen tutkimuksen bibliografia 2000 - 2009*, Selvityksiä ja ohjeita, toim. Kimmo Elo. Oikeusministeriö, 39–59.
- Johnson, Carolina, H. Jacob Carlson, ja Sonya Reynolds. 2021. ”Testing the Participation Hypothesis: Evidence from Participatory Budgeting”. *Political Behavior*. (15. maaliskuuta 2021).
- Jääsaari, Johanna, ja Tuomo Martikainen. 1991. *Nuorten poliittiset valinnat: tutkimus nuorten aikuisten poliittisesta suuntautumisesta pääkaupunkiseudulla*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kahne, Joseph, ja Joel Westheimer. 2006. ”The Limits of Political Efficacy: Educating Citizens for a Democratic Society”. *PS: Political Science and Politics* 39(2): 289–96.
- Kallio, Kirsi Pauliina, ja Jouni Häkli. 2011. ”Tracing Children’s Politics”. *Political Geography* 30(2): 99–109.
- Kallio, Kirsi Pauliina, Jouni Häkli, ja Pia Bäcklund. 2015. ”Lived citizenship as the locus of political agency in participatory policy”. *Citizenship Studies* 19(1): 101–19.
- Kansallisen lapsistrategian parlamentaarinen komitea. 2021. 2021: 8 *Kansallinen lapsistrategia : Komiteamietintö*. Helsinki: Valtioneuvosto. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162864> (25. helmikuuta 2021).
- Kaupunginkanslia (2018). *Helsingin osallistuvan budjetoinnin periaatteet*. Liite Helsingin kaupunginhallituksen pöytäkirjaan 37/2018.
- Keskinen, Suvi, ja Jaana Vuori. 2012. ”Erot, kuuluminen ja osallisuus hyvinvointiyhteiskunnassa”. Teoksessa *Monikulttuurisuuden sukupuoli : kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa*, toim. Suvi Keskinen, Jaana Vuori, ja Anu Hirsiaho. Tampere University Press, 7–35. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/66351> (28. elokuuta 2020).
- Kestilä-Kekkonen, Elina. 2015. ”Suomalaisten poliittinen kiinnittyminen”. Teoksessa *Demokratiaindikaattorit 2015*, Oikeusministeriön julkaisu, toim. Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen, ja Jussi Westinen. Oikeusministeriö, 52–63.
- Kestilä-Kekkonen, Elina, ja Paul-Erik Korvela. 2017. ”Vaali- ja puolueosallistumisesta demokraattainnovaatioihin: syventyykö vai heikentyykö demokratia?” Teoksessa *Poliittinen osallistuminen: vanhan ja uuden osallistumisen jännitteitä*, SoPhi, toim. Elina Kestilä-Kekkonen ja Paul-Erik Korvela. Jyväskylän yliopisto, 8–29.
- Kim, Byoung Joon. 2015. ”Political Efficacy, Community Collective Efficacy, Trust and Extroversion in the Information Society: Differences between Online and Offline Civic/Political Activities”. *Government Information Quarterly* 32(1): 43–51.
- Kitanova, Magdelina. 2020. ”Youth Political Participation in the EU: Evidence from a Cross-National Analysis”. *Journal of Youth Studies* 23(7): 819–36.
- Kivistö, Mari. 2014. ”Kolme ja yksi kuvaa osallisuuteen: Monimenetelmällinen tutkimus vaikeavammaisten ihmisten osallisuudesta toimintana, kokemuksena ja kielenkäyttönä”. Väitöskirja. Acta Electronica Universitatis Lapponiensis.

- Korhonen, Iina, Arja Kuula-Lumi, ja Sanna-Kaisa Spoof, toim. 2019. ”Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa”. *Tutkimuseettinen neuvottelukunta*.
- Koskimaa, Vesa, ja Lauri Rapeli. 2015. ”Political Socialization and Political Interest: The Role of School Reassessed”. *Journal of Political Science Education* 11(2): 141–56.
- Kudrnáč, Aleš, ja Pat Lyons. 2018. ”Political Inequality among Youth: Do Discussions Foster a Sense of Internal Political Efficacy?” *YOUNG* 26(5): 484–504.
- Kuntaliitto (2019) ”Nuorisovaltuusto tai muu nuorten vaikuttajaryhmä” <https://www.kuntaliitto.fi/osallistuminen-ja-vuorovaikutus/demokratia-ja-osallisuus/kuntalaisten-osallistuminen/nuorisovaltuusto> (16. marraskuuta 2020).
- Lahtinen, Hannu Antero, Hanna Maria Wass, ja Jani Erola. 2017. ”Periytyvää eriytymistä – vanhemmilla selvä vaikutus nuorten äänestämiseen”. *Tieto&Trendit* 2017(1): 15–20.
- Langton, Kenneth P., ja David A. Karns. 1969. ”The Relative Influence of the Family, Peer Group, and School in the Development of Political Efficacy”. *The Western Political Quarterly* 22(4): 813–26.
- Levi, Margaret, ja Laura Stoker. 2000. ”Political Trust and Trustworthiness”. *Annual Review of Political Science* 3(1): 475–507.
- Levy, Brett L. M. 2011. ”Fostering Cautious Political Efficacy Through Civic Advocacy Projects: A Mixed Methods Case Study of an Innovative High School Class”. *Theory & Research in Social Education* 39(2): 238–77.
- . 2018. ”Youth Developing Political Efficacy Through Social Learning Experiences: Becoming Active Participants in a Supportive Model United Nations Club”. *Theory & Research in Social Education* 46(3): 410–48.
- Levy, Brett L. M., ja Thomas Akiva. 2019. ”Motivating Political Participation Among Youth: An Analysis of Factors Related to Adolescents’ Political Engagement”. *Political Psychology* 40(5): 1039–55.
- Levy, Brett L. M., Benjamin G. Solomon, ja Lauren Collet-Gildard. 2016. ”Fostering Political Interest Among Youth During the 2012 Presidential Election: Instructional Opportunities and Challenges in a Swing State”. *Educational Researcher* 45(9): 483–95.
- Lupia, Arthur, ja Tasha S. Philpot. 2005. ”Views from Inside the Net: How Websites Affect Young Adults’ Political Interest”. *Journal of Politics* 67(4): 1122–42.
- Manganelli, Sara, Fabio Lucidi, ja Fabio Alivernini. 2014. ”Adolescents’ Expected Civic Participation: The Role of Civic Knowledge and Efficacy Beliefs”. *Journal of Adolescence* 37(5): 632–41.
- Martikainen, Pekka, Tuomo Martikainen, ja Hanna Wass. 2005. ”The Effect of Socioeconomic Factors on Voter Turnout in Finland: A Register-Based Study of 2.9 Million Voters”. *European Journal of Political Research* 44(5): 645–69.
- Martikainen, Tuomo, ja Hanna Wass. 2002. ”Laskeva äänestysaktiivisuus sukupolvi-ilmiönä”. *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu* 2002(44). <https://www.doria.fi/handle/10024/20229> (24. helmikuuta 2021).

- Martikainen, Tuomo, ja Risto Yrjönen. 1991. *Voting, Parties and Social Change in Finland*. Helsinki: Tilastokeskus. <https://www.doria.fi/handle/10024/176023> (25. helmikuuta 2021).
- Mattila, Mikko. 2020. "Does Poor Health Mobilize People into Action? Health, Political Trust, and Participation". *European Political Science Review* 12(1): 49–65.
- Mattila, Mikko, ja Risto Sänkiaho. 2005. "Luottamus poliittiseen järjestelmään". Teoksessa *Vaalit ja demokratia Suomessa*, toim. Heikki Paloheimo. Werner Söderström Osakeyhtiö, 73–87.
- Maunu, Antti, ja Tomi Kiilakoski. 2018. "Ohjausta osallisuuteen?" *Aikuiskasvatus* 38(2): 112–29.
- Maurissen, Lies. 2018. "Political Efficacy and Interest as Mediators of Expected Political Participation among Belgian Adolescents". *Applied Developmental Science*: 1–15.
- McIntosh, Hugh, ja James Youniss. 2010. "Toward a Political Theory of Political Socialization of Youth". Teoksessa *Handbook of Research on Civic Engagement in Youth*, toim. Lonnie R. Sherrod, Judith Torney-Purta, ja Constance A. Flanagan. Hoboken, N.J: Wiley, 23–41.
- Meer, Tom W. G. van der, ja Sonja Zmerli. 2017. "The Deeply Rooted Concern with Political Trust". Teoksessa *Handbook on Political Trust*, toim. Tom W. G. van der Meer ja Sonja Zmerli. Northampton, MA: Edward Elgar Publishing, 1–16.
- Michels, Ank. 2011. "Innovations in Democratic Governance: How Does Citizen Participation Contribute to a Better Democracy?". *International Review of Administrative Sciences*. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0020852311399851> (11. kesäkuuta 2020).
- de Moor, Joost. 2016. "External Efficacy and Political Participation Revisited: The Role of Perceived Output Structures for State- and Non-State-Oriented Action Forms". *Parliamentary Affairs* 69(3): 642–62.
- Morrell, Michael E. 2003. "Survey and Experimental Evidence for a Reliable and Valid Measure of Internal Political Efficacy*". *Public Opinion Quarterly* 67(4): 589–602.
- . 2005. "Deliberation, Democratic Decision-Making and Internal Political Efficacy". *Political Behavior* 27(1): 49–69.
- Nabatchi, Tina. 2010. "Deliberative Democracy and Citizenship: In Search of the Efficacy Effect". *Journal of Public Deliberation; Berkeley* 6(2): n/a.
- Niemi, Richard G., Stephen C. Craig, ja Franco Mattei. 1991. "Measuring Internal Political Efficacy in the 1988 National Election Study". *The American Political Science Review* 85(4): 1407–13.
- Norris, Pippa. 2003. "Preaching to the Converted?: Pluralism, Participation and Party Websites". *Party Politics* 9(1): 21–45.
- . 2020. "Measuring Populism Worldwide". *Party Politics* 26(6): 697–717.
- OmaStadin materiaalipankki (2018) Osallistuvan budjetoinnin OmaStadi peli <https://omastadi.hel.fi/assemblies/omastadi-materiaalit>
- OmaStadi (2020). OmaStadin ohjeet <https://omastadi.hel.fi/pages>. (7.3.2021)

- Osallisuus ja neuvonta, Helsingin kaupunki (2020). Yhteenveto osallistuvan budjetoinnin arviointi- ja palautetiedosta. Osallisuus- ja neuvontayksikön julkaisuja, <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/aa/aa525c400559dadb0effcd6f02423aa5c5f52242.pdf>.
- O'Reilly, Michelle, ja Nisha Dogra. 2018a. "Designing your Interview Study". Teoksessa *Interviewing Children and Young People for Research*, 1 Oliver's Yard, 55 City Road London EC1Y 1SP: SAGE Publications Ltd, 15–36.
- O'Reilly, Michelle, ja Nisha Dogra. 2018b. "Planning your Interview: Key Decisions and Practical Issues". Teoksessa *Interviewing Children and Young People for Research*, SAGE Publications Ltd, 71–94.
- O'Reilly, Michelle, ja Nisha Dogra. 2018c. "The Importance of Interviewing Children for Research". Teoksessa *Interviewing Children and Young People for Research*, 1 Oliver's Yard, 55 City Road London EC1Y 1SP: SAGE Publications Ltd, 1–14.
- O'Toole, Therese. 2003. "Engaging with Young People's Conceptions of the Political". *Children's Geographies* 1(1): 71–90.
- . 2003. "Tuning out or Left out? Participation and Non-Participation among Young People". *Contemporary Politics* 9(1): 45–61.
- O'Toole, Therese, David Marsh, ja Su Jones. 2003. "Political Literacy Cuts Both Ways: The Politics of Non-Participation among Young People". *The Political Quarterly* 74(3): 349–60.
- Paloheimo, Heikki, ja Sami Borg. 2020. "Valitsijoiden korostamat asiakysymykset ja hallituksen toimien arviointi". Teoksessa *Politiikan ilmastonmuutos : Eduskuntavaalitutkimus 2019*, toim. Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen, ja Hanna Wass. oikeusministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162429> (5. maaliskuuta 2021).
- Pateman, Carole. 2012. "Participatory Democracy Revisited". *Perspectives on Politics* 10(1): 7–19.
- Pekkarinen, Elina, ja Sami Myllyniemi, toim. 2019. *Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla: Nuorisobarometri 2018*. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, opetus- ja kulttuuriministeriö ja tekijät.
- Pihlaja, Ritva. 2017. "Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa". <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2017/1837-osallistuva-budjetointi-kunnissa-ja-maakunnissa>.
- Pihlaja, Ritva, ja Siv Sandberg. 2012. *Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa*. Valtiovarainministeriö.
- Pitkin, Hannah F., ja Sara M. Shumer. 1982. "On Participation". *Journal of Democracy* 2 (4): 43–54.
- Quintelier, Ellen. 2015. "Engaging Adolescents in Politics: The Longitudinal Effect of Political Socialization Agents". *Youth & Society* 47(1): 51–69.
- Quintelier, Ellen, ja Jan W. van Deth. 2014. "Supporting Democracy: Political Participation and Political Attitudes. Exploring Causality Using Panel Data". *Political Studies* 62(S1): 153–71.

- Rapeli, Lauri, ja Sami Borg. 2016. ”Kiinnostavaa mutta monimutkaista: tiedot, osallistuminen ja suhtautuminen vaikuttamiseen”. Teoksessa *Poliittisen osallistumisen eriytyminen - Eduskuntavaalitutkimus 2015*, Oikeusministeriön julkaisu, toim. Kimmo Grönlund ja Hanna Wass. oikeusministeriö, 358–78.
- Rask, Mikko ym. 2019. ”Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin väliarviointi: OmaStadi 2018-2019”. *BIBU-hankkeen julkaisuja*.
- Rask, Mikko, Titiana Ertiö, ja Pekka Tuominen. 2020. *Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin loppuarviointi OmaStadi 2018 – 2020*. Helsingin yliopisto. <https://bibu.fi/osallistuvan-budjetoinnin-loppuarviointi/>.
- Reichert, Frank. 2016. ”How Internal Political Efficacy Translates Political Knowledge Into Political Participation”. *Europe’s Journal of Psychology* 12(2): 221–41.
- Robison, Joshua. 2017. ”The Social Rewards of Engagement: Appealing to Social Motivations to Stimulate Political Interest at High and Low Levels of External Efficacy”. *Political Studies* 65(1): 24–41.
- Ruusuvuori, Johanna, ja Liisa Tiittula. 2005. ”Johdanto”. Teoksessa *Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*, Vastapaino, 9–21.
- Saaranen-Kauppinen, Anita, ja Anna Puusniekka. 2006a. ”7.3.4 Teemoittelu”. Teoksessa *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]*, Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html (30. lokakuuta 2020).
- . 2006b. ”KvaliMOTV - 6.3.4 Ryhmähaastattelu”. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]*. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_4.html (16. marraskuuta 2020).
- Schilling, Jan. 2006. ”On the Pragmatics of Qualitative Assessment”. *European Journal of Psychological Assessment* 22(1): 28–37.
- Shani, Danielle. 2009. ProQuest Dissertations and Theses ”On the Origins of Political Interest”. Väitöskirja. Princeton University.
- Shehata, Adam, ja Erik Amnå. 2019. ”The Development of Political Interest Among Adolescents: A Communication Mediation Approach Using Five Waves of Panel Data”. *Communication Research* 46(8): 1055–77.
- Sherrod, Lonnie R., Judith Torney-Purta, ja Constance A. Flanagan, toim. 2010. *Handbook of research on civic engagement in youth*. Hoboken, N.J: Wiley.
- Sloam, James. 2012. ”New Voice, Less Equal: The Civic and Political Engagement of Young People in the United States and Europe”. *Comparative Political Studies*. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010414012453441> (24. kesäkuuta 2020).
- . 2016. ”Diversity and Voice: The Political Participation of Young People in the European Union”. *The British Journal of Politics and International Relations*. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1369148116647176> (3. marraskuuta 2020).
- Smith, Noel, Ruth Lister, Sue Middleton, ja Lynne Cox. 2005. ”Young People as Real Citizens: Towards an Inclusionary Understanding of Citizenship”. *Journal of Youth Studies* 8(4): 425–43.

- Snell, Patricia. 2010. "Emerging Adult Civic and Political Disengagement: A Longitudinal Analysis of Lack of Involvement With Politics". *Journal of Adolescent Research* 25(2): 258–87.
- Sohl, Sofia. 2014. "Youths' political efficacy: sources, effects and potentials for political equality". Väitöskirja. Örebro University, School of Humanities, Education and Social Sciences.
- Sohl, Sofia, ja Cecilia Arensmeier. 2015. "The School's Role in Youths' Political Efficacy: Can School Provide a Compensatory Boost to Students' Political Efficacy?" *Research Papers in Education* 30(2): 133–63.
- Soler-i-Martí, Roger. 2015. "Youth political involvement update: measuring the role of cause-oriented political interest in young people's activism". *Journal of Youth Studies* 18(3): 396–416.
- Stenberg, Jenny, ja Lasse Fryk. 2021. "Making School Children's Participation in Planning Processes a Routine Practice". *Societies* 11(1): 3.
- Sturges, Judith E., ja Kathleen J. Hanrahan. 2004. "Comparing Telephone and Face-to-Face Qualitative Interviewing: A Research Note". *Qualitative Research* 4(1): 107–18.
- Tampereen kaupunki (2020). Tampereen kaupunki. "Osallistuva budjetointi". www.tampere.fi/osallistuvabudjetointi. <https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/paatoksen-teko/osallistu-ja-vaikuta/osallistuva-budjetointi.html> (25. syyskuuta 2020).
- Tenojoki, Anna-Maria, Juk Rantala, ja Jan Löfström. 2018. "Koulussa vai koulun ulkopuolella? Nuorten kokemukset yhteiskunnallisen vaikuttamisen oppimisesta". Teoksessa *Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri 2017*, Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, opetus- ja kulttuuriministeriö ja tekijät, 133–48.
- Teorell, Jan. 2006. "Political Participation and Three Theories of Democracy: A Research Inventory and Agenda". *European Journal of Political Research* 45(5): 787–810.
- Torney-Purta, Judith. 2002. "The School's Role in Developing Civic Engagement: A Study of Adolescents in Twenty-Eight Countries". *Applied Developmental Science* 6(4): 203–12.
- Tuomi, Jouni, ja Anneli Sarajärvi. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- . 2019. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*.
- Turun kaupunki (2020). "Turku Asukasbudjetti". asukasbudjetti.turku.fi. <https://asukasbudjetti.turku.fi/> (25. syyskuuta 2020).
- The United Nations. (1989). Convention on the Rights of the Child. *Treaty Series*, 1577.
- Valentino, Nicholas A., Krysha Gregorowicz, ja Eric W. Groenendyk. 2009. "Efficacy, Emotions and the Habit of Participation". *Political Behavior* 31(3): 307–30.
- Velasquez, Alcides, ja Robert LaRose. 2015. "Youth Collective Activism through Social Media: The Role of Collective Efficacy". *New Media & Society* 17(6): 899–918.
- Verba, Sidney, Henry E. Brady, ja Kay Lehman Schlozman. 1995. *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Wass, Hanna. 2007a. "Generations and Socialization into Electoral Participation in Finland". *Scandinavian Political Studies* 30(1): 1–19.
- . 2007b. "The Effects of Age, Generation and Period on Turnout in Finland 1975–2003". *Electoral Studies* 26(3): 648–59.
- . 2008. "Generations and Turnout : The Generational Effect in Electoral Participation in Finland". Väitöskirja. University of Helsinki Department of Political Science. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/21820> (2. maaliskuuta 2021).
- Wass, Hanna, ja Sami Borg. 2016. "Yhdenvertaisuus äänestyskopissa: äänestysaktiivisuus vuoden 2015 eduskuntavaaleissa". Teoksessa *Poliittisen osallistumisen eriytyminen : Eduskuntavaalitutkimus 2015*, Oikeusministeriön julkaisu 28/2016, Oikeusministeriö.
- Westheimer, Joel, ja Joseph Kahne. 2004. "What Kind of Citizen? The Politics of Educating for Democracy". *American Educational Research Journal* 41(2): 237–69.
- White, Clarissa. 2003. "Selling politics to young people". *Young Consumers* 4(2): 41–46.
- White, Clarissa, Sara Bruce, ja Jane Ritchie. 2000. *Young people's politics: Political interest and engagement amongst 14–24 year olds*. Joseph Rowntree Foundation 2000. <https://www.jrf.org.uk/report/political-interest-and-engagement-among-young-people>.
- Wolak, Jennifer. 2018. "Feelings of Political Efficacy in the Fifty States". *Political Behavior* 40(3): 763–84.
- Yates, Miranda, ja James Youniss. 1998. "Community Service and Political Identity Development in Adolescence". *Journal of Social Issues* 54(3): 495–512.
- Yeich, Susan, ja Ralph Levine. 1994. "Political Efficacy: Enhancing the Construct and Its Relationship to Mobilization of People". *Journal of Community Psychology* 22(3): 259–71.

LIITTEET

Liite 1: Haastattelurunko

Muistatko mitä OmaStadi tarkoittaa?

Kerro oman muistikuvan mukaan, miten osallistuminen OmaStadiin meni?

Tuntuiko osallistuminen vapaaehtoiselta?

Tiedätkö, etenivätkö äänestämäsi kohteet toteutukseen?

Miten uskot kaupungin edistävän näitä?

Tuntuiko osallistuminen reilulta? Millä tavalla/millä tavalla ei?

Kuinka paljon keskustelitte OmaStadista kavereiden kanssa?

Miten kaverit suhtautuivat?

Millaisina pidit OmaStadin aihealueita?

Miksi uskot, että nuoremmatkin saivat osallistua OmaStadiin? Ikäraja on 12.

Mikä oli roolisi OmaStadissa?

Millainen kokemus osallistuminen oli?

Mikä oli parasta?

Mikä oli ikävintä?

Opitko jotain? Mitä opit?

Mitä hyötyä uskot tästä olevan?

Onko nuorilla mielestäsi tarpeeksi mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntaan?

Miten tätä voisi parantaa?

Millaisiin asioihin uskot, että nuoret haluavat vaikuttaa?

Voiko näihin vaikuttaa OmaStadissa?

Miten suhtaudut omiin mahdollisuuksiisi vaikuttaa kaupungin asioihin?

OmaStadi on uusi tapa kaupunkilaisille osallistua, mutta näetkö että vaikutusmahdollisuutesi ovat muuttuneet?

Miten? Miksi ei?

Millainen mahdollisuus OmaStadi on nuorille?

Mitä kehitettävää on OmaStadissa ja siihen osallistumisessa?

Opitko jotain siitä, miten kaupunki tekee päätöksiä? Mitä?

Minkä uskot olevan OmaStadin tavoite?

Mitä ymmärrät poliittisen osallistumisen tarkoittavan?

Millaisiin asioihin haluaisit vaikuttaa yhteiskunnassa?

Kuinka hyvin näihin pystyy vaikuttamaan osallistuvan budjetoinnin kautta?

Miksi osallistuit?

Miten valitsit äänestyskohteet?

Aiotko osallistua myös seuraavaan osallistuvan budjetoinnin kierrokseen? Miksi?

Millainen ilmapiiri oli, kun keskustelitte aiheesta? Millä tavoin oppilaat osallistuivat keskusteluun aiheesta?

Millainen ensivaikutelma sinulle jäi yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta?

Osbun budjetti oli 4,4 milj., mutta seuraavassa määrä nousee 8,8 milj. Mitä ajatuksia herättää sinussa?

Liite 2: Kysely opettajille

1. Missä koulussa työskentelet?
2. Koulussamme osallistuttiin OmaStadi-äänestykseen
 - a. Kyllä
 - b. Ei
3. Kuinka kauan arvioit, että koulussanne käytettiin aikaa OmaStadiin osallistumiseen?
4. Yhdistettiinkö koulussanne OmaStadiin osallistuminen opetukseen?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
- ➔ Jos kyllä: Kuvaile, miten (esimerkiksi mihin opetukseen OmaStadi-opetus yhdistettiin, mitä teemoja opetuksessa käytiin läpi ja millä tavalla asiasta keskusteltiin oppilaiden kanssa)
5. Millaisia tavoitteita koulussanne oli OmaStadiin liittyen? Oliko esimerkiksi oppilailta tai henkilökunnalla tavoitteita?
6. Miten kuvailisit oppilaiden suhtautumista tai luokan ilmapiiriä, kun käsiteltiin OmaStadia?
7. Millaisia keinoja oppilaiden motivoimiseen käytettiin OmaStadin yhteydessä?
8. Kuinka tasaisesti oppilaat osallistuivat koulussanne OmaStadiin vai rajoittuiko osallistuminen vain jollekin oppilasryhmälle (esim. oppilaskunnan hallitus tai joku tietty luokka)?
9. Kuinka innostunut koulun henkilökunta oli OmaStadista? (5=erittäin innostunut, 1=ei lainkaan innostunut)
10. Koulumme aikoo osallistua myös jatkossa OmaStadiin
 - a. Kyllä
 - b. Ei
- ➔ Miksi?
11. Muita huomioita tai palautetta